

beschikking

Datum	4 december 2009
Nummer	WSV/2009/1140
Onderwerp	BESLUIT inzake aanvraag Wbr-vergunning offshore windturbinepark 'EP Offshore NL 1'

1) PROCEDUREVERLOOP AANVRAAG 'EP OFFSHORE NL 1'

Bij brief van 13 januari 2009 is door Eolic Power GmbH, verder te noemen de aanvrager, een aanvraag ingediend voor een vergunning krachtens de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (hierna: 'Wbr') voor het oprichten en in stand houden van een windturbinepark genaamd 'EP Offshore NL 1'. Het park ligt grotendeels in het blok 'G18' en deels in het blok 'H16' (conform blokindeling Mijnbouwwet), zoals nader aangegeven in bijlage 9 bij de aanvraag.

Op het voorbereiden van de beslissing op de aanvraag is de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) van toepassing. Dit volgt uit artikel 4 lid 2 van de *'Beleidsregels inzake toepassing Wet beheer rijkswaterstaatswerken op installaties in de exclusieve economische zone'* (hierna: 'Beleidsregels').

De wijze waarop vergunningaanvragen worden behandeld, is nader beschreven in de procedurebeschrijving *'Behandeling vergunningaanvragen Wet beheer rijkswaterstaatswerken voor windenergie offshore'* (versie februari 2006).

Omdat de oprichting van installaties in de exclusieve economische zone (hierna: EEZ) belangrijke nadelige gevolgen kan hebben voor het milieu is ingevolge artikel 7.1 lid 1 van de Wet milieubeheer (Wm) op basis van onderdeel C activiteit 5.1 Besluit milieueffectrapportage 1994 een milieueffectrapport (hierna: 'MER') bij een aanvraag voor een installatie in de EEZ verplicht. Hierbij dienen de relevante bepalingen van hoofdstuk 7 Wm te zijn toegepast en de procedure omschreven in afdeling 13.2 Wm te zijn gevolgd. Het MER voor het windturbinepark EP Offshore NL 1 is bij de vergunningaanvraag gevoegd.

De Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna: 'de Commissie') heeft geadviseerd een passende beoordeling voor de inschatting van de effecten van een windturbinepark op de Natura 2000 gebieden te laten uitvoeren voor de vergunningverlening van windturbineparken in de Noordzee. Op 8 juli 2008 is in een overleg tussen het bevoegd gezag en de windsector kenbaar gemaakt dat een passende beoordeling noodzakelijk is en onderdeel moet uitmaken van de Wbr-vergunningaanvraag.

Bij brief van 10 februari 2009 heeft Eolic Power GmbH de oorspronkelijke aanvraag aangevuld. Op 10 februari 2009 heeft het bevoegd gezag als aanvulling op de aanvraag de passende beoordeling als onderdeel van het MER ontvangen.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

De ontvangen documentatie ten aanzien van de vergunningaanvraag is opgenomen in voorschrift 1 van dit besluit.

Datum
4 december 2009

Op 26 februari 2009 (ref. WSV 397) is de vergunningaanvraag als volledig beoordeeld en heeft het bevoegd gezag aangegeven de aanvraag verder in behandeling te nemen.

Nummer
WSV/2009/1140

Het MER is beoordeeld aan de hand van het bepaalde in Hoofdstuk 7 van de Wm en de richtlijnen voor de milieueffectrapportage zoals die door mij voor deze aanvraag zijn afgegeven op 4 september 2006 (ref. AMU/2020).

Het MER (inclusief passende beoordeling) als onderdeel van de Wbr-aanvraag, heeft van 3 maart 2009 tot en met 14 april 2009 ter inzage gelegen. Van de terinzagelegging is kennis gegeven door plaatsing in de Staatscourant van 2 maart 2009, nr. 41. De ontvangen zienswijzen en de reactie daarop zijn opgenomen in bijlage A bij dit besluit.

De vergunningaanvraag en het daarbij behorende MER is voor advies voorgelegd aan de Commissie en aan de wettelijk adviseurs.

Bij brief d.d. 23 juni 2009 heeft de aanvrager een aanvulling op de aanvraag en het MER ingediend.

Op 23 juni 2009 is het toetsingsadvies over het MER en de aanvulling daarop van de Commissie ontvangen (rapport nr. 1576-28).

Het ontwerpbesluit is genomen op 24 juli 2009 en is per brief (ref. WSV/405) aan Eolic Power GmbH aangeboden. Het ontwerpbesluit heeft van 28 juli 2009 tot en met 7 september 2009 ter inzage gelegen. Van de terinzagelegging is kennis gegeven door plaatsing in de Staatscourant van 27 juli 2009, nr. 11281. De ontvangen zienswijzen en de reactie daarop zijn opgenomen in bijlage B bij dit besluit.

2) TOETSINGSKADER

Wet beheer rijkswaterstaatswerken

Op grond van het bepaalde in artikel 2 Wbr is het verboden om zonder vergunning gebruik te maken van een waterstaatswerk door, anders dan waartoe het is bestemd, daarin, daarop, daaronder of daarover werken te maken of te behouden. Ingevolge artikel 1 lid 1 juncto artikel 1 lid 2 Wbr wordt onder 'waterstaatswerken' onder meer verstaan de bij het Rijk in beheer zijnde wateren, waaronder begrepen de territoriale zee en de EEZ. De onderhavige locatie bevindt zich in de EEZ van de Noordzee en is derhalve op grond van artikel 1 lid 2 Wbr een waterstaatswerk. Het oprichten en behouden van het aangevraagde werk is daarmee vergunningplichtig op grond van de Wbr.

Het toetsingskader van een aanvraag om een Wbr-vergunning is neergelegd in artikel 3 Wbr. Het eerste lid van dit artikel bepaalt dat de vergunning geweigerd kan worden ter bescherming van waterstaatswerken en ter verzekering van het doelmatig en veilig gebruik van die werken. Bij het beoordelen van een vergunningaanvraag in het kader van de Wbr voor windturbineparken op een

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

locatie binnen de EEZ moet rekening worden gehouden met de effecten van het desbetreffende windturbinepark. In artikel 3 Wbr is bepaald:

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

- '1. Weigering, wijziging of intrekking van een vergunning, alsmede toepassing van de artikelen 2, tweede lid en 6 kan slechts geschieden ter bescherming van waterstaatswerken en ter verzekering van het doelmatig en veilig gebruik van die werken, met inbegrip van het belang van verruiming of wijziging anderszins van die werken.*
- 2. De in het eerste lid bedoelde besluiten kunnen mede strekken ter bescherming van aan de waterstaatswerken verbonden belangen van andere dan waterstaatkundige aard, doch enkel voor zover daarin niet is voorzien door bij of krachtens een andere wet gestelde bepalingen.'*

De vergunningaanvraag is voorts getoetst aan de *'Nadere specificatie van de vereisten voor een Wbr vergunningaanvraag voor een offshore windturbinepark'*.

Beleid

Op 21 december 2004, Staatscourant nr. 252, zijn de *'Beleidsregels inzake toepassing Wet beheer rijkswaterstaatswerken op installaties in de exclusieve economische zone'* vastgesteld. In de Beleidsregels is het toetsingskader van de Wbr nader uitgewerkt. De Beleidsregels betreffen de toepassing van de artikelen 2, 3 en 6 van de Wbr op installaties in de EEZ. Artikel 5 van de Beleidsregels geeft hierover het volgende aan:

- 'Bij de voorbereiding en de vaststelling van een beschikking inzake het verlenen, weigeren, wijzigen of intrekken van een vergunning wordt rekening gehouden met:*
- a. het behouden van mogelijkheden voor een doelmatig en veilig gebruik van de Noordzee door anderen dan de vergunninghouder,*
 - b. de op de Noordzee betrekking hebbende onderdelen van de Nota Ruimte waarvoor het regeringsstandpunt op 27 april 2004 aan de Voorzitter van de Tweede Kamer is toegezonden (Kamerstukken II 2003/04, 29 435, nrs. 1-2), en*
 - c. andere op de Noordzee betrekking hebbende plannen en gebiedsaanwijzingen op grond van de Wet op de waterhuishouding, de Wet op de Ruimtelijke Ordening, de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Wet milieubeheer.'*

Ad a. Veilig en doelmatig gebruik van de Noordzee

In de toelichting bij de Beleidsregels wordt artikel 5 sub a als volgt toegelicht:

'De verzekering van een veilig en doelmatig gebruik van waterstaatswerken speelt in het kader van de Wbr een centrale rol bij de toetsing van vergunningaanvragen; dit komt tot uiting in artikel 5 van de beleidsregels, dat betrekking heeft op de toetsing van aanvragen. Daarbij gaat het om rechtmatig gebruik van de Noordzee door derden, zoals dat is geregeld in artikel 58 van het VN Zeerechtverdrag.

In dat artikel ligt besloten dat de kuststaat bij de uitoefening van zijn rechtsmacht in de EEZ ten aanzien van installaties en dergelijke rekening moet houden met de voor alle staten in die zone geldende rechten van

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

scheepvaart, overvlucht, het leggen van onderzeese kabel- en buisleidingen en ander rechtmatig gebruik van de zee.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Het beleid op dit punt houdt met name een locatiebeleid in, waarbij rekening wordt gehouden met het ruimtebeslag van de installatie, met inbegrip van de veiligheidszone die rondom de installatie moet worden ingesteld (zie artikel 8 van de Beleidsregels), in relatie tot benodigde ruimte voor ander gebruik van de Noordzee.'

Scheepvaartveiligheid

De verzekering van een veilig en doelmatig gebruik van waterstaatswerken speelt in het kader van de Wbr een centrale rol bij toetsing van vergunningaanvragen (artikel 3 Wbr). In de Beleidsregels is het toetsingskader ten aanzien van installaties in de EEZ nader uitgewerkt. In de Beleidsregels komt tot uitdrukking dat bij de beoordeling van vergunningaanvragen rekening dient te worden gehouden met de op de Noordzee betrekking hebbende onderdelen van de Nota Ruimte (Integraal Beheerplan Noordzee 2015, hierna: IBN). Ten aanzien van de Noordzee is in de Nota Ruimte opgenomen dat het beleid van de Nederlandse overheid er op is gericht om de scheepvaartveiligheid op de Noordzee op hetzelfde niveau te handhaven en waar mogelijk (permanent) te verbeteren (IBN p. 27). Dit beleid is tevens verwoord in de Beleidsbrief Zeevaart 'Verantwoord varen en een vitale vloot' (4 april 2008). Op basis van dit wettelijke en beleidskader houdt het bevoegd gezag bij de besluitvorming omtrent de vergunningen uitdrukkelijk rekening met de effecten van het oprichten en in standhouden van een windturbinepark op het veilige en doelmatige gebruik van de Noordzee.

Op grond van het bovenstaande toetst het bevoegd gezag op veilig en doelmatig gebruik van de Noordzee ten aanzien van scheepvaart. De methode voor de berekening van de effecten op de scheepvaartveiligheid betreft het zogenaamde SAMSON model. Dit model is ontwikkeld door de Rijksoverheid (Ministerie van Verkeer en Waterstaat) in samenwerking met het maritieme onderzoeksinstituut 'MARIN' te Wageningen en wordt bij diverse Nederlandse en Europese maritieme projecten toegepast voor het beoordelen van de scheepvaartveiligheid. Het SAMSON model wordt gebruikt om kansen op en consequenties van verschillende soorten ongevallen op zee in te schatten, met name schip-schip aanvaringen, driften en 'ramming'. Daarbij wordt een verkeersdatabase van de Noordzee als uitgangspunt gehanteerd.

Naast de inschatting van de kansen op en consequenties van verschillende soorten ongevallen op zee is het noodzakelijk inzicht te verkrijgen in de vaarpraktijk van schepen ter vermindering van dergelijke ongevalsituaties. Daarom is in begin 2007 op initiatief van het bevoegd gezag de kennis van en ervaring met de vaarpraktijk samengebracht in een nautische adviesgroep. De adviesgroep is totstandgekomen met ambtenaren die ressorteren onder het Ministerie van Verkeer en Waterstaat en Noordzeeloodsen. De in de adviesgroep samengebrachte kennis en ervaring maakte een deskundige benadering van de vaarpraktijk mogelijk en heeft bijgedragen aan een nadere afweging van het bevoegd gezag op het gebied van de scheepvaartveiligheid en mogelijke mitigerende maatregelen. Het bevoegd gezag heeft de kennis en ervaring van de vaarpraktijk daarnaast in relatie gebracht met de meeste recente gegevens over de verkeersstromen en -intensiteiten, de beschikbare ruimte (breedte van de vaarroute) en de kruispunten

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

van meerdere vaarroutes. Het onderhavige besluit bevat de door het bevoegd gezag gemaakte afwegingen.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Luchtvaartveiligheid

Voor de beoordeling van een Wbr-aanvraag voor een offshore windturbinepark op luchtvaartveiligheidsaspecten wordt deze voorgelegd aan de Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW). Het toezicht van IVW binnen het domein Luchthavens richt zich op de Nederlandse luchthavens waartoe ook helikopterdekken behoren. Het toezicht binnen het domein Luchtruim is gericht op de luchtverkeersdienstverleningsorganisaties en op het gebruik van het Nederlandse luchtruim. IVW houdt in haar advies rekening met de volgende normen: ICAO Annex 14 part II, JAR-OPS 3, Mijnbouwregeling en CAP764.

Als uitgangspunt voor de beoordeling van de effecten op de luchtvaartveiligheid en de veiligheid op de platforms geldt dat deze niet mag worden aangetast, in aansluiting op het voorzorgsprincipe uit het IBN. In het IBN wordt ook gesteld dat meervoudig ruimtegebruik nagestreefd moet worden waar mogelijk. Voorwaarde is dat de andere gebruiker daar geen schade of hinder van ondervindt.

Andere gebruikers

Tevens is rekening gehouden met belangen van andere gebruikers van de Noordzee zoals de visserij, zandwinning, militaire gebieden en de olie- en gaswinning. Ook worden belangen van cultuurhistorische waarden die voortvloeien uit de Monumentenwet meegenomen bij het beoordelen van de aanvraag respectievelijk het opstellen van de vergunningvoorschriften. Bovengenoemde belangen worden niet alleen door het Ministerie van Verkeer en Waterstaat, maar ook door andere ministeries behartigd.

Ad. b. Nota Ruimte

Ten aanzien van artikel 5 sub b is het beleid van de op de Noordzee betrekking hebbende onderdelen van de Nota Ruimte uitgewerkt in het IBN. Het IBN heeft de status van een beleidsregel en bevat onder meer een afwegingskader voor vergunningverlening en een nadere begrenzing van gebieden met bijzondere ecologische waarden en de voor deze gebieden te hanteren beschermingsregimes.

Ad c. Wet op de waterhuishouding, de Wet op de ruimtelijke ordening, de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Wet milieubeheer
In de toelichting op de Beleidsregels wordt dit artikel nader uitgelegd:

'Artikel 5 legt voorts vast dat bij het voorbereiden en vaststellen van beschikkingen inzake Wbr-vergunningen rekening wordt gehouden met het beleid voor de Noordzee dat is opgenomen in plannen op basis van enige in de beleidsregels genoemde wetten, te weten de Wet op de waterhuishouding, de Wet op de ruimtelijke ordening, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Wet milieubeheer. Hiervoor is een aanvullende basis aanwezig in artikel 56, eerste lid, onderdeel b, onder iii, van het VN-Zeerechtverdrag: de kuststaat heeft in de EEZ rechtsmacht ten aanzien van de bescherming van het milieu. Hoewel de genoemde wetten als zodanig niet (of in de praktijk nog niet) van toepassing zijn in de EEZ, bevatten de op die wetten gebaseerde plannen wel degelijk mede beleidsvoornemens die op die zone van toepassing zijn.'

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Ecologie

Uit artikel 3 lid 2 Wbr volgt dat rekening dient te worden gehouden met de bescherming van belangen van andere dan waterstaatskundige aard, voor zover daarin niet reeds is voorzien bij of krachtens andere wet. Hier wordt met name bedoeld op belangen ten aanzien van natuur en milieu (ecologie), zoals volgt uit de Kamerstukken II 1995/96, 24 573, nr. 6, blz. 3. Met de uitbreiding van het toepassingsgebied van de Wbr tot de EEZ geldt dit evenzeer voor de EEZ (Kamerstukken II, 1999/2000, 26961, nr. 3, p.3/4). Bij de beoordeling van een aanvraag zal dan ook bekeken moeten worden of de activiteit niet leidt tot onaanvaardbare gevolgen voor het milieu. Uit artikel 1 lid 2 van de Beleidsregels volgt dat onder milieu ook natuur wordt verstaan.

Datum

4 december 2009

Nummer

WSV/2009/1140

In dat licht volgt uit artikel 4 lid 1 sub e van de Beleidsregels dat, mede gelet op de verplichtingen op grond van de EG-richtlijn 85/337/EEG (PbEG L 175/40), zoals gewijzigd bij EG-richtlijn 97/11/EG (PbEG L 73/5), voor installaties als bedoeld in de bijlagen I en II bij genoemde richtlijn, waaronder een windturbinepark, niet eerder een vergunning zal worden verleend dan nadat de gegevens over de gevolgen voor het milieu in de vorm van een milieueffectrapportage zijn overgelegd, de relevante bepalingen van hoofdstuk 7 Wm zijn toegepast en de procedure omschreven in afdeling 13.2 Wm is gevolgd.

Uit het voorgaande vloeit voort dat bij de onderhavige besluitvorming rekening dient te worden gehouden met de Vogelrichtlijn 79/409/EEG (PbEG L 103) en Habitatrichtlijn 92/43/EEG (PbEG L 206). Door de Europese Commissie wordt verondersteld dat deze richtlijnen mede van toepassing zijn in de EEZ voorzover de bevoegdheid van de lidstaten zich uitstrekt over deze zone. Het Hof van Justitie heeft dit in een uitspraak van 20 oktober 2005 (zaak C-6/04) bevestigd.

Op grond van de Habitatrichtlijn moet ten aanzien van de vergunningaanvraag getoetst worden of significante gevolgen voor Natura 2000 gebieden zijn uit te sluiten. Het bevoegd gezag dient passende maatregelen te treffen om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten in de speciale beschermingszones niet verslechtert en er geen storende factoren optreden voor de soorten waarvoor de zones zijn aangewezen voor zover die factoren, gelet op de doelstellingen van de richtlijn een significant effect zouden kunnen hebben. Conform artikel 6 lid 3 van de habitatrichtlijn wordt voor elk project dat niet direct verband houdt met het beheer van het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere projecten significante gevolgen kan hebben voor zo'n gebied een passende beoordeling gemaakt van de gevolgen voor het gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied. Gelet op de conclusies van de passende beoordeling van de gevolgen voor het gebied en onder voorbehoud van het navolgende geeft het bevoegd gezag slechts toestemming voor het project nadat zij de zekerheid heeft verkregen dat het de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied niet zal aantasten.

Indien bij beoordeling van de aanvraag significante effecten niet zijn uit te sluiten voor het gebied kan bij afwezigheid van alternatieve oplossingen op grond van artikel 6 lid 4 van de Habitatrichtlijn door het bevoegd gezag enkel worden vergund om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, waarbij alle nodige compenserende maatregelen genomen worden om te waarborgen dat de algehele samenhang van

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Natura 2000 bewaard blijft. Hiervan dient de Europese Commissie op de hoogte gesteld te worden.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Voorzorgsbeginnel

Eveneens houdt het bevoegd gezag in het afwegingskader bij de vergunningverlening rekening met het voorzorgsbeginnel. Het voorzorgsbeginnel houdt in dat preventieve maatregelen genomen dienen te worden wanneer er redelijke gronden tot bezorgdheid bestaan, dat de activiteit schade toebrengt aan het milieu, de gezondheid van de mens of ander rechtmatig gebruik. Volgens de Nota Ruimte en het IBN geldt het voorzorgsbeginnel voor alle activiteiten op de Noordzee en is een belangrijk uitgangspunt bij de planning en ontwerp van voorgenomen activiteiten op zee. De Europese commissie stelt in 2000 dat het voorzorgsbeginnel niet alleen toepasbaar is in het milieurecht maar ook in andere situaties waarin geen eenduidig wetenschappelijk materiaal voor handen is (Mededeling van de commissie over het voorzorgsbeginnel COM 2000/0001).

Bij de vergunningverlening betrokken instanties

Kaders en beleid voor het vergunningverleningsproces van windturbineparken op zee zijn vastgelegd in de eerder genoemde Beleidsregels (21 december 2004) en in een draaiboek "Committering van 450 MW windenergie op de Noordzee" (voor de zgn. 2^e ronde). Het draaiboek is bij brief van 30 juni 2008 van de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, mede namens de ministers van Economische Zaken (EZ), Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) aan de Tweede Kamer gestuurd (TK 31209 en 21239, nr. 35). Het draaiboek beschrijft onder andere de stappen in de periode van 1 juli 2008 tot 1 november 2009 ten aanzien van de Wbr-vergunningverlening. Beide documenten zijn opgesteld in nauw overleg tussen de ministeries van EZ, VROM, LNV en het Ministerie van VenW.

3) BELANGENAFWEGING EN MOTIVERING

Bij de toetsing van de vergunningaanvraag richt het bevoegd gezag zich volgens het toetsingskader onder meer op de effecten van het initiatief op een veilig en doelmatig gebruik van de Noordzee, waaronder de effecten op scheepvaartveiligheid, luchtvaartveiligheid, militaire gebieden en natuur en milieu (ecologie).

De in deze vergunning neergelegde voorschriften zijn gebaseerd op artikel 3 van de Wbr. Met name op het gebied van veiligheid worden in deze vergunning eisen gesteld zodat veiligheidsrisico's voor de scheepvaart en helikopterkeer zoveel mogelijk worden voorkomen dan wel beperkt.

Aan de hand van het in hoofdstuk 2 beschreven toetsingskader volgt in de paragrafen 3.1 tot en met 3.4 de toetsing van de verschillende relevante belangen. Aan de orde komen respectievelijk:

- effecten op scheepvaartveiligheid (paragraaf 3.1);
- effecten op luchtvaartveiligheid (paragraaf 3.2);
- effecten op militaire gebieden (paragraaf 3.3);
- effecten op ecologie (paragraaf 3.4);

In iedere paragraaf worden na een korte inleiding weergegeven:

- de belangrijkste conclusies omtrent het onderwerp ('het belang') in het MER;

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

- advies Commissie m.e.r. en overige adviseurs;
- overwegingen en conclusies die het bevoegd gezag op basis daarvan heeft getrokken;
- maatregelen en voorschriften die volgen uit de toetsing.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

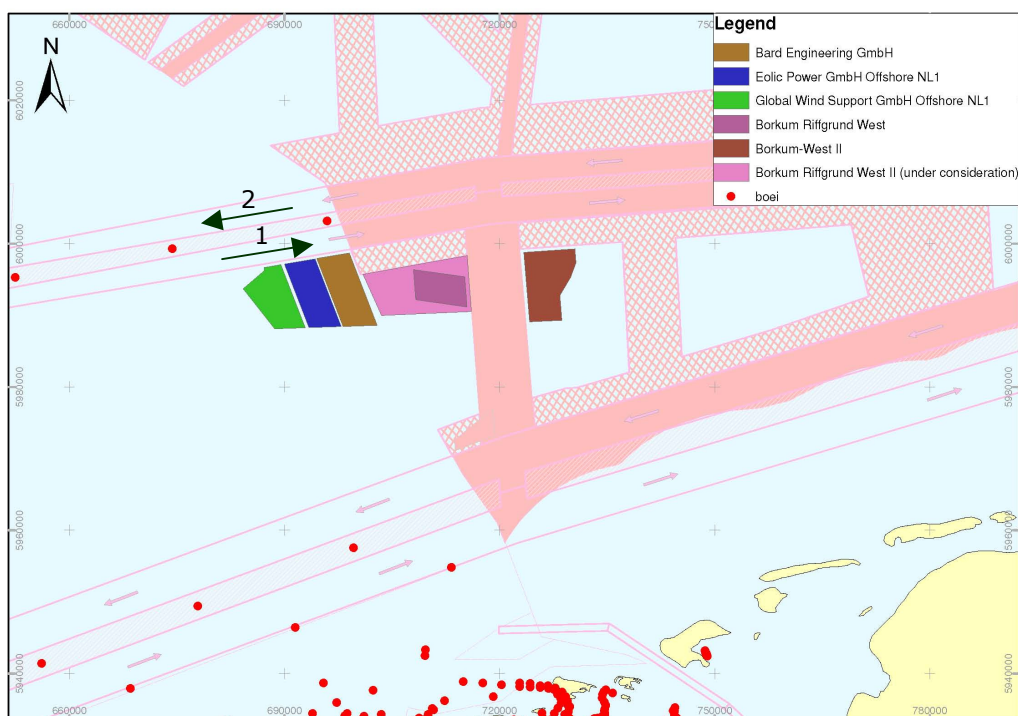
De inspraak die ontvangen is op de terinzagelegging van het MER is op relevante punten opgenomen in dit besluit en samengevat weergegeven en voorzien van een reactie in bijlage A van dit besluit.

De zienswijzen die zijn ontvangen op de terinzagelegging van het ontwerpbesluit zijn op relevante punten opgenomen in dit besluit en samengevat weergegeven en voorzien van een reactie in bijlage B bij dit besluit.

3.1 Effecten op scheepvaartveiligheid

3.1.1 Ligging EP Offshore NL1

Het windturbinepark EP Offshore NL1 ligt op ongeveer 30 nautische mijlen (NM) ten noorden van het Waddeneiland Schiermonnikoog. Onderstaande figuur 1 geeft de ligging van het park weer ten opzichte van de directe omgeving.

Figuur 1: ligging van windpark EP Offshore NL1 (blauw) ten opzichte van verkeersstromen 1 en 2 (zwarte pijlen). De roze pijlen geven de verkeersstromen aan in de verkeersscheidingsstelsels. [bron: GIS bestanden RWS Noordzee en Bundesamt für Seeschifffahrt und Hydrographie (Duitsland)]

De gegevens over verkeersstromen en aantallen schepen in het MER dateren uit 2004. Langjarige gegevens over scheepsaantallen zijn in het verleden verzameld door gedurende langere tijd (1-2 jaar) over de Noordzee te vliegen en visueel schepen te tellen. Het laatste visuele onderzoek dateert van de periode 1999-

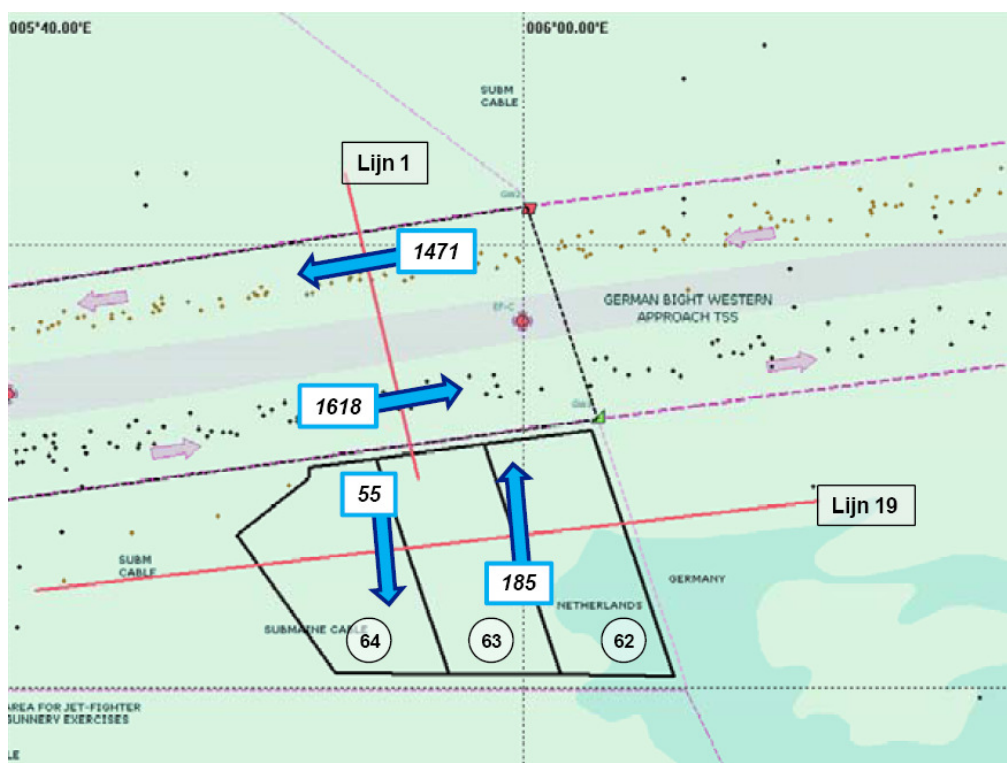

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

2001. Sinds 2008 worden scheepsaantallen op de Noordzee gemeten op basis van het Automatic Identification System¹. Een deel van de schepen vaart nog zonder AIS (<300BRT, vissersschepen, pleziervaart ed). Om een actueel beeld van de situatie te krijgen heeft het bevoegd gezag het MARIN verzocht de route en grootte van de verkeersstromen op basis van AIS gegevens over 2008 in het gebied rondom het geplande windturbinepark te overleggen, zie figuur 2.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Figuur 2: Verkeersintensiteit rondom EP Offshore NL1 (nr. 63; de andere nummers betreffen andere aanvragen voor windparken). Het getal bij de pijl geeft het middels AIS geregistreerde aantal scheepsbewegingen over 2008 weer dwars over de bijbehorende rode lijn. De zwarte en bruine stippen geven de AIS scheepsposities binnen 1 week in juli 2008 aan om een ruimtelijk idee te geven van de verkeersstromen. [Bron: 'Intensiteit scheepvaart nabij windparken' Marin 20 mei 2009]

Het voorliggende besluit is zoveel mogelijk gebaseerd op deze verkeersstromen omdat dit de meest recent beschikbare informatie is. Deze wijken in beperkte mate af van de informatie in het MER.

Op basis van figuur 2 zijn de volgende aantallen scheepsbewegingen bij de verkeersstromen in figuur 1 aangehouden:

1. Verkeersstroom 1 verkeersscheidingstelsel (VSS) 'German Bight Western Approach' in oostelijke richting; het betreft ca. 1618 scheepsbewegingen per jaar;
2. Verkeersstroom 2 verkeersscheidingstelsel (VSS) 'German Bight Western Approach' in westelijke richting; het betreft ca. 1471 scheepsbewegingen per jaar.

¹ AIS = Automatic Identification System; alle schepen groter dan 300 Bruto Ton zijn volgens IMO regelgeving verplicht een AIS transponder aan boord te hebben, waardoor onder andere de koersen en snelheden van deze schepen vanaf de wal te volgen en vast te leggen zijn.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

In het gebied van het park is verder sprake van noord-zuid gaand verkeer. Het aantal scheepsbewegingen per jaar is echter zeer beperkt en er is sprake van relatief veel (klein) verkeer dat op verschillende plaatsen het VSS kruist of langs vaart, waardoor er geen sprake is van duidelijk herkenbare verkeersstromen. In het gebied varen vissersschepen, met name van en naar Lauwersoog. Ook zijn enige recreatievaartuigen en offshore dienstverleningsschepen te verwachten.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Het gebied tot 3 NM uit de Noordzeekust van de Waddeneilanden is aangewezen als 'Particularly Sensitive Sea Area' (PSSA)², wat inhoudt dat het door de Internationale Maritieme Organisatie (IMO) als een bijzonder kwetsbaar gebied is aangewezen. In (en in de buurt van) dit gebied worden schepen gemaand om zo min mogelijk milieuvervuiling te veroorzaken. Daarnaast spannen de beheerders van deze gebieden zich in voor een zo veilig mogelijke scheepvaart door het instellen van maatregelen zoals lokale regelgeving, VTS- en loodsbegeleiding, beboeing van routes, search & rescue faciliteiten etc.

Het windpark ligt op ruim 5 kilometer van de Nederlands-Duitse grens. Op ± 2 NM oost van de grens ter hoogte van EP Offshore NL1 zijn de Duitse windturbineparken Borkum Riffgrund West en Borkum West II vergund. Beide parken zijn nog niet gebouwd. Daarnaast is de procedure voor de verlening van een vergunning voor het park Borkum Riffgrund West II op 500 meter van de Nederlands-Duitse grens in een vergevorderd stadium.

Het windturbinepark EP Offshore NL1 ligt 500 meter noord van een groot gebied waar Defensie schietoefeningen met gevechtsvliegtuigen uitvoert. Het gebied is doorgaans gewoon toegankelijk voor de scheepvaart maar gedurende de oefeningen kunnen delen van het gebied via berichten aan de scheepvaart tijdelijk ontoegankelijk verklaard worden.

3.1.2 Het MER

Om de effecten van een windturbinepark op de scheepvaart te kunnen berekenen is conform de actuele richtlijnen de afwikkeling van het scheepvaartverkeer voor de situatie met het windturbinepark in SAMSON gemodelleerd. Voor de locatie van het windturbinepark is een verkeersdatabase aangemaakt, waar het verwachte veranderde vaarpatroon is ingebracht. Vervolgens zijn de ongevalskans modellen van SAMSON toegepast voor het doorrekenen van de effecten van het windturbinepark voor de scheepvaart.

In het MER zijn de met behulp van het SAMSON model bepaalde effecten van het windturbinepark op de scheepvaartongevallen weergegeven. De aanvrager trekt de volgende conclusies omtrent scheepvaartveiligheid (niet uitputtend):

- het park levert volgens SAMSON berekeningen weinig risico's op voor de scheepvaartveiligheid; de locatie van het park is qua verkeersveiligheid een gunstige;
- het berekende verwachte totaal aantal aanvaringen en aandrijvingen per jaar gesommeerd over alle windturbines, inclusief trafostation, bedraagt 0,04 (= eens per 23 jaar);

² IMO Marine Environmental Protection Committee, 7-11 oktober 2002.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

- bij aandrijving van een schip tegen een windturbine wordt geen milieuschade verwacht;
- bij frontale/laterale aanvaring van een schip tegen een windturbine zal ernstige schade aan de boeg van het schip optreden, maar er is geen uitstroom van lading of brandstof te verwachten;
- de kans op uitstroom van bunkerolie en ladingolie in de EEZ neemt door het park toe met respectievelijk 0,18%;
- de kans op meer dan 10 doden als gevolg van aanvaring van een schip met een windturbine is gelijk aan 1 in de 14495 jaar;
- het effect van het windturbinepark op de scheepvaartongevallen buiten het park door verandering van vaarroutes is verwaarloosbaar klein;
- tijdens de bouw van het park is de kans op een aanvaring tussen schepen door de verhoogde verkeersintensiteit 0,8% hoger dan normaal;
- de kans op extra aanvaringen als gevolg van zichtbelemmering voor kruisend verkeer rondom het windturbinepark bedraagt eens in de 5335 jaar.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Hoewel de beschreven risico's gering zijn overweegt de aanvrager in het MER de volgende mogelijke mitigerende maatregelen:

- het park markeren middels het Automatic Identification System (AIS), waardoor de kans op aanvaringen wordt verkleind, maar niet de kans op aandrijvingen;
- de inzet van zeesleepboot De Waker of meerdere Emergency Towing Vessels om driftende schepen vroegtijdig bij het park weg te slepen, wat de kans op aandrijvingen met meer dan 50% zou kunnen verminderen;
- de invoering van dubbelwandige tankers; dit zal de uitstroom van olie bij aandrijvingen met een windturbine verminderen;
- het vergroten van de afstand tussen het passerende verkeer en het windpark, bijvoorbeeld door de noordelijkste rij turbines weg te halen.

Inspraak op het MER

In de periode waarin het MER ter inzage heeft gelegen zijn enkele inspraakreacties ontvangen met betrekking tot het aspect scheepvaartveiligheid. De reacties zijn samengevat weergegeven in Bijlage A, inclusief de reactie van het bevoegd gezag. De reacties die terugkomen bij de overwegingen en conclusies van het bevoegd gezag worden hier kort weergegeven:

1. het Bundesamt für Seeschifffahrt und Hydrographie, namens:
 - a. Wirtschaftsverband Windkraftwerke: de windturbineparken die in Duitsland zijn vergund of al ver in de procedure daartoe gevorderd zijn moeten in de risicoanalyse worden betrokken;
 - b. Deutscher Seglerverband: het is niet nodig het gebied in en rond het park gesloten te verklaren voor schepen onder de 24 meter;

3.1.3 Adviezen

Advies Commissie m.e.r.

De Commissie is van oordeel dat de (cumulatieve) effecten op de scheepvaartveiligheid in het MER goed beschreven zijn. Zij adviseert dat het mogelijk is om met verschillende mitigerende maatregelen de beperkte negatieve effecten voor de scheepvaart verder te verzachten. De Commissie adviseert verder aandacht te besteden aan de storing van de aan boord van schepen en luchtvaartuigen aanwezige apparatuur, met name de storing in de ontvangst van radio- en transpondersignalen. Daarnaast adviseert de Commissie het bevoegd

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

gezag toe te zien op eenduidige calamiteitenplannen die zijn afgestemd met het Kustwachtcentrum.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

3.1.4 Aanpassingen op het ontwerpbesluit

In de zienswijzen op meerdere ontwerpbesluiten voor windparken op zee die in juni en juli 2009 werden afgegeven worden vragen gesteld over de gekozen bronnen en uitgangspunten van het bevoegd gezag. Daarom zijn de volgende toevoegingen opgenomen:

- In paragraaf 3.1.1 is een nadere toelichting opgenomen op de gebruikte AIS gegevens over 2008;
- In de paragraaf 'Overwegingen en conclusie bevoegd gezag' is een nieuwe 3^e alinea toegevoegd, waarin wordt uitgelegd waarom het bevoegd gezag de vaarpraktijk heeft mee laten wegen in haar overwegingen en waarom wordt uitgegaan van 'worst case' benaderingen.
- In dezelfde paragraaf zijn diverse bronverwijzingen opgenomen en er wordt waar nodig uitgelegd waarom juist deze bronnen gebruikt zijn. Zie de toegevoegde voetnoten.

3.1.5 Overwegingen en conclusie bevoegd gezag

De Wbr spreekt van een doelmatig en veilig gebruik van bij het rijk in beheer zijnde waterstaatswerken. Waterstaatswerken zijn voor de vergunningprocedure te definiëren als (zee)water en (zee)bodem. Bij toetsing van de waterstaatkundige belangen moet gedacht worden aan veiligheid voor scheepvaart, risico's tengevolge van aanvaringen c.q. aandrijvingen van schepen en doelmatig gebruik van de zeebodem. Om het doelmatig en veilig gebruik van de Noordzee te bepalen heeft het bevoegd gezag de in de aangedragen inzichten uit het MER, de inspraak en het advies van de Commissie m.e.r. overwogen en afgewogen.

Het accent ligt in het MER op de theoretische onderbouwing met behulp van het SAMSON model. Zoals in hoofdstuk 2 onder scheepvaartveiligheid is opgemerkt, geeft dit model alleen een inschatting van de kansen op en consequenties van verschillende ongevallen op zee. Om daarnaast een beeld te krijgen van alle effecten van een windturbinepark op scheepvaartveiligheid maakt het bevoegd gezag een nadere afweging op basis van de kennis van en ervaring met de vaarpraktijk in het betreffende gebied, waarbij goed zeemanschap en de menselijke factor een belangrijke rol spelen. Het bevoegd gezag houdt daarbij rekening met alle direct en indirect van invloed zijnde nautische aspecten, zoals autonome ontwikkelingen in het scheepvaartverkeer, effecten op scheepvaartveiligheid, de bereikbaarheid van ankergebieden en havens en mogelijk mitigerende maatregelen.

De keuze voor het inbrengen van de vaarpraktijk in de overwegingen van het besluit is gemaakt nadat in 2007 vanuit de nautische sector (V&W DG Luchtvaart en Maritieme Zaken, Kustwacht, Havenmeesters, redersvereniging, loodsorganisaties etc.) grote zorg werd geuit over de ontwikkelingen rond de windparken op zee in relatie tot de scheepvaartveiligheid. De windparken betreffen een nieuwe ontwikkeling op zee. Effecten van windparken op het gedrag en de veiligheid van de scheepvaart zijn nog nauwelijks bekend. Onafhankelijke analyse van praktijkonderzoek naar de effecten bestaat nog nauwelijks.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Daarnaast geldt dat het beleid van de Nederlandse overheid ten aanzien van de Noordzee is gericht op het handhaven en waar mogelijk verbeteren van de scheepvaartveiligheid (zie 'Toetsingskader'). Om deze 2 redenen wordt in deze paragraaf de vaarpraktijk ingebracht en past het bevoegd gezag 'worst case' benaderingen toe.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Daarnaast brengt het bevoegd gezag de vaarpraktijk in relatie met de meest recente verkeersstromen en -intensiteiten, de beschikbare ruimte (breedte van de vaarroute) en de grootte van de schepen in de vaarroute. De aspecten zijn in de overwegingen hieronder weergegeven:

- de verkeersstromen rondom het windturbinepark;
- het kruisend verkeer ter hoogte van het windturbinepark;
- ligging ten opzichte van het PSSA Waddenzee;
- risico's van het park voor niet routegebonden (kleinere) scheepvaart;
- het inzetten van een begeleidingsschip of zeesleepboot;
- de cumulatieve effecten van meerdere windturbineparken.

Deze overwegingen zijn naar inzicht van het bevoegd gezag doorslaggevend voor de conclusies en de maatregelen en voorschriften (zie paragraaf 3.1.6) omtrent het aspect scheepvaartveiligheid. De overige aangedragen inzichten worden niet nader uitgewerkt in overwegingen. Het betreft hier inzichten die vanwege hun beschrijving in de plannen van de aanvrager (bijvoorbeeld het verlichtingsplan en het calamiteitenplan) direct zijn uitgewerkt in de maatregelen en voorschriften. Denk bijvoorbeeld aan het instellen van een veiligheidszone rondom het park, het stilzetten van turbines in geval van SAR operaties in het park en de markering van het park conform IALA.

Overwegingen omtrent de verkeersstromen rondom het windturbinepark;

Om een oordeel te kunnen geven over de veiligheid in de verkeersstromen rondom het windturbinepark wordt als eerste beredeneerd wat de benodigde breedte van een scheepvaartroute is. Voor het bepalen van benodigde vaarwegbreedtes op open zee in relatie tot windparken bestaan geen algemeen geaccepteerde modellen of methodes, omdat de noodzaak hiertoe tot voor kort niet bestond. Op dit moment zijn dus geen standaarden beschikbaar waarmee kan worden gerekend. Het bevoegd gezag benadert de benodigde breedte op basis van de beschikbare gegevens als volgt:

- De te verwachten scheepvaartintensiteit in de scheepvaartroutes gedurende de komende 20 jaar³ (=de levensduur van een windpark),
- de te verwachten scheepslengtes van schepen op de Noordzee gedurende de komende 20 jaar⁴,

³ Zie paragraaf 3.1.1 van dit besluit en 'Intensiteit scheepvaart nabij voorgenomen windparken' (Marin) 20 mei 2009. Uit het rapport 'Identification of suitable sea areas for windfarms with respect to shipping and safety' (DNV, Marin, Dirkzwager, STC BV & ECN voor IDON) december 2008, blijkt vervolgens dat de scheepvaartintensiteit op de Noordzee de komende 20 jaar niet noemenswaardig zal toenemen;

⁴ Het uitgangspunt voor alle scheepvaartroutes is een 'maatgevend schip' voor de Noordzee met een lengte van 400 meter. Dit is gebaseerd op een verwachting over de autonome ontwikkeling van de scheepvaart op de Noordzee voor de komende 20 jaar. Ref. 'Shipping Innovation' 2009 (Niko Wijmolst en Tor Wergeland) en 'Ship dimensions 2030' (Lloyd's Register Fairplay) september 2009;

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

- de eigen ruimte die een varend schip nodig heeft onder normale omstandigheden⁵,
 - de draaicirkels van schepen⁶ ten behoeve van het maken van een crashmanoeuvre,
 - de toegepaste verkeersrichtingen op de scheepvaartroute (één- of tweerichtingsverkeer)⁷, en
 - het vaargedrag van schepen in scheepvaartroutes⁸.
- Bij de berekeningen is uitgegaan van 'worst case scenario's'.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Verkeersstromen 1 en 2, oost-west en west-oost gaand verkeer in het VSS 'German Bight Western Approach'

Het aantal scheepsbewegingen in de verkeersstromen 1 en 2 (zie figuur 1) bedraagt ca. 1618 en 1471 per jaar. Het betreft doorgaande vaart op zeesnelheid⁹, waarbij sprake is van grote, door hun diepgang beperkte schepen en van schepen die gevaarlijke stoffen vervoeren. De verkeersbanen in het VSS 'German Bight Western Approach' hebben een breedte van ca. 2 NM. Tussen de oost en west gaande verkeersbanen bevindt zich een smalle separatiezone van ruim 1 NM breedte. Deze dient alleen in noodgevallen ter vermijding van onmiddellijk gevaar te worden gebruikt.

Een verkeersbaan van een VSS is een door de Internationale Maritieme Organisatie aangewezen verplicht te volgen route. De schepen zijn gebonden aan de in de zeekaart ingetekende routes en aan de specifieke voorschriften van het Zeeaanvaringsreglement, betreffende het varen in verkeersscheidingsstelsels¹⁰.

Zoals in het Toetsingskader omschreven toetst het bevoegd gezag op veilig en doelmatig gebruik van de Noordzee ten aanzien van scheepvaart. Doelmatig gebruik houdt onder andere in dat schepen van de gehele (breedte van een) verkeersbaan veilig gebruik moeten kunnen maken. Indien schepen een gedeelte van de verkeersbaan niet of niet veilig zouden kunnen benutten zou daarmee het doelmatig gebruik van het VSS in gevaar komen.

Voor een veilige vaart zal een schip dat geheel aan stuurboordzijde van de verkeersbaan vaart aan stuurboordzijde voldoende ruimte moeten behouden voor het uitvoeren van een uitwijk(crash)manoeuvre (zie figuur 3). Voor een

⁵ Zie de factoren en marges in hoofdstuk 5 van 'Approach Channels, A Guide for Design', Final Report of the joint PIANC-IAPH Working Group II-30 in cooperation with IMPA and IALA;

⁶ De tactische diameter van de rondtorn (draaicirkel) van een schip bedraagt 5x de scheepslengte volgens de ontwerpcriteria; deze diameter geldt bij standaard testcondities (IMO Res.137(76) en MSC/Circ.1053). Omdat de standaard testcondities waarschijnlijk niet aanwezig zullen zijn op moment van een rondtorn (crashmanoeuvre) op open zee wordt in dit besluit een veiliger draaicirkel van 6x de scheepslengte gehanteerd;

⁷ Zie paragraaf 3.1.1 en 'Intensiteit scheepvaart nabij voorgenomen windparken' (Marin) 20 mei 2009;

⁸ Bepalend hierbij zijn de Internationale bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee (1972);

⁹ Nautische term voor optimale vaarsnelheid op open zee.

¹⁰ Voorschrift 10 van het Verdrag inzake de Internationale Bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee, Trb. 1974, 51.

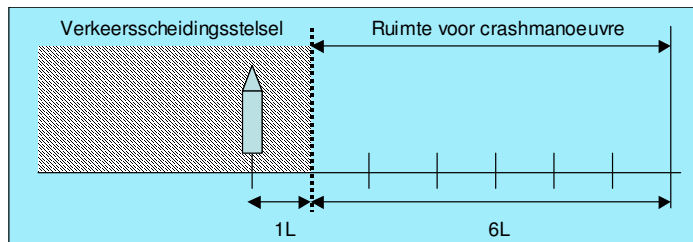

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

crashmanoeuvre is een ruimte van 6x de scheeps lengte nodig, wat bij een schip van 400 meter lang resulteert in 2400 meter (1,3 NM).

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Figuur 3: Benodigde ruimte voor een uitwijk(crash)manoeuvre voor schepen die aan stuurboordzijde van de verkeersbaan in een verkeersscheidingsstelsel varen.

In de huidige situatie is er geen obstakel in de nabijheid van het VSS. Met de vergunningaanvraag is deze ruimte aan stuurboord niet beschikbaar aangezien de veiligheidszone van 500 meter van het park EP Offshore NL1 direct aan de verkeersbaan zal grenzen over een afstand van 2,4 NM. Het park ontnemt schepen dus de mogelijkheid om een crashmanoeuvre uit te voeren zonder daarbij in het windpark terecht te komen. Naar goed zeemanschap is de verwachting dat schepen dan ook ruimere afstand van het windpark zullen zoeken. Daarmee zal dan de stuurboordzijde van de verkeersbaan niet gebruikt worden. Het verkeer zal zich aan bakboordzijde van de verkeersbaan gaan concentreren, waarmee de gehele breedte van het VSS niet doelmatig gebruikt kan worden. Om de minimaal benodigde ruimte van 1,3 NM voor een crashmanoeuvre wel te verkrijgen dient de afstand tussen de verkeersbaan en de veiligheidszone van het park met deze afstand te worden vergroot.

Het oost-west gaand verkeer in verkeersstroom 2 heeft aan stuurboordzijde genoeg ruimte beschikbaar aangezien daar geen obstakels aanwezig zijn. Het windpark veroorzaakt voor deze verkeersstroom geen hinder.

Conclusie omtrent verkeersstromen

Uit de bovenstaande overwegingen omtrent de verkeersstromen kan worden geconcludeerd dat het windturbinepark EP Offshore NL1 alleen het west-oost gaand verkeer in het VSS 'German Bight Western Approach' (verkeersstroom 1) hindert waarmee de gehele breedte van het VSS niet doelmatig gebruikt kan worden, omdat er aan stuurboordzijde van de verkeersbaan te weinig ruimte is voor het kunnen uitvoeren van een crashmanoeuvre. De afstand tussen de rand van het VSS en de veiligheidszone van het windturbinepark dient voor een dergelijke manoeuvre tenminste 1,3 NM te bedragen.

Overwegingen omtrent kruisend verkeer

Het overgrote deel van de scheepvaart in de nabijheid van het windturbinepark bevindt zich in de verkeersbanen van het eerder genoemde verkeersscheidingsstelsel. Verkeer dat een VSS wil kruisen dient dat zoveel mogelijk te doen met een voorliggende koers recht op de verkeersbaan¹¹.

¹¹ Voorschrift 10, Verdrag inzake de Internationale Bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee, Trb. 1974, 51.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Hoewel er in het gebied wel kruisend verkeer te vinden is, is dit niet zozeer vastgelegd in één duidelijk waarneembare verkeersstroom omdat er geen belemmeringen zijn om zelf een 'oversteekplaats' van het VSS te kiezen. Na realisering van het windturbinepark EP Offshore NL1 kan bij de noordoostpunt van het park wel sprake zijn van noord gaand verkeer dat het VSS kruist, waarbij dan geldt dat het west-oost gaand verkeer in het VSS (verkeersstroom 1) voor het van stuurboord komend kruisend verkeer naar stuurboord zal moeten uitwijken¹². Het windturbinepark hindert schepen in verkeersstroom 1 in het uitwijken aangezien de rand van de veiligheidszone rond het park direct aan de verkeersbaan van het VSS grenst. Er zal echter wel ruimte voor een uitwijkmanoeuvre ontstaan indien, op basis van de eerdere overwegingen, de afstand vanaf de rand van het VSS tot aan de veiligheidszone van het windturbinepark EP Offshore NL1 wordt vergroot tot 1,3 NM. Daarnaast moet worden opgemerkt dat het aantal schepen dat het VSS kruist minimaal is (zie figuur 2).

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Overwegingen omtrent ligging ten opzichte van het PSSA Waddengebied

Het windturbinepark EP Offshore NL1 ligt op 27 NM ten noorden van het door de IMO aangewezen PSSA Waddengebied. Het bevoegd gezag voorziet gezien de grote afstand tot het windturbinepark, en de bepalingen rondom scheepvaartveiligheid, geen extra risico's voor milieuvervuiling in (en in de buurt van) het PSSA Waddengebied.

Overwegingen omtrent niet routegebonden (kleinere) scheepvaart

Kleinere niet-routegebonden schepen (visserij, recreatievaart) zullen zich niet altijd bewegen conform de eerder in dit besluit geschetste verkeersstromen. Het vaarpatroon van deze schepen is grilliger en minder voorspelbaar. Deze schepen kunnen gemakkelijker en sneller manoeuvreren dan de (grotere) routegebonden schepen en hebben daarbij dan ook minder ruimte nodig. Visserij schepen worden tussen 2012 en 2014 stapsgewijs verplicht een Automatic Identification System (AIS) aan boord te hebben, en ook de recreatievaart maakt in toenemende mate vrijwillig gebruik van dit systeem, waardoor kleinere niet-routegebonden schepen beter waarneembaar worden. Het bevoegd gezag acht de afname van de verkeersveiligheid door de aanleg van het windturbinepark voor deze schepen daarom beperkt.

Het bevoegd gezag is overigens van mening dat het toelaten van kleine scheepvaart (bv. recreatievaart of vissers) in de windparken niet acceptabel is (met uitzondering van noodsituaties), zowel vanwege de veiligheid in als rondom het windpark.

Overwegingen omtrent een begeleidingsschip ('Guard ship') of zeesleepboot

Het bevoegd gezag heeft overwogen of een begeleidingsschip of een sleepboot noodzakelijk is ter vergroting van de verkeersveiligheid rondom het windturbinepark.

Een begeleidingsschip dient om toezicht te houden op de verkeerssituatie en om schepen die ongewenste manoeuvres maken te attenderen op hun gedrag. Het bevoegd gezag is van mening dat het windturbinepark onvoldoende risico's voor de scheepvaart met zich meebrengt om een begeleidingsschip tijdens de

¹² Voorschrift 15, Verdrag inzake de Internationale Bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee, Trb. 1974, 51.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

operationele fase te rechtvaardigen. Tijdens de bouwfase, waarin werkschepen af en aan varen, is de aanwezigheid van een begeleidingsschip ter plaatse wel noodzakelijk, zie de voorschriften bij dit besluit.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Een zeesleepboot met voldoende trekkracht kan een op drift geraakt schip dat het windturbinepark in dreigt te drijven van het park wegslepen en heeft daarmee een toegevoegde waarde voor de scheepvaartveiligheid. De zeesleper zal daartoe wel binnen redelijke afstand van het park aanwezig moeten zijn op het moment van op drift raken van het betreffende schip. De in het MER berekende risico's van schepen die op drift raken en in het windturbinepark verdagen, zijn naar inzicht van het bevoegd gezag te klein om een permanente zeesleepboot bij het windturbinepark te rechtvaardigen.

Overwegingen omtrent de aanleg van en het onderhoud aan de elektriciteitskabels
Teneinde de nadelige gevolgen voor de scheepvaart zoveel mogelijk te beperken is het van groot belang dat het kabeltracé optimaal gekozen wordt. Naast hinder voor de scheepvaart door kruisingen met scheepvaartroutes en vaargeulen dient rekening gehouden te worden met bestaande infrastructuur zoals kabels en pijpleidingen en de voorgenomen verruiming van de Eemsgeul (Westerems). Om gedetailleerde afspraken omtrent de aanleg en het onderhoud aan de elektriciteitskabels overeen te komen met alle betrokkenen is in dit besluit voorschrift 7.2 opgenomen.

Overwegingen omtrent cumulatieve effecten

In dit besluit is na overleg met het Duitse Bundesamt für Seeschifffahrt und Hydrographie rekening gehouden met de Duitse windparken Borkum Riffgrund West en Borkum West II, waarvoor een vergunning is verleend, en Borkum Riffgrund West II, waarvoor een vergunning in voorbereiding is. De procedure van de aanvraag van het windpark EP Offshore NL1 loopt verder exact gelijk op met de procedures van de aanvragen voor de windparken BARD Offshore NL1 en GWS Offshore NL1. Deze liggen respectievelijk oostelijk en westelijk van EP Offshore NL1. De 3 parken vormen een aaneengesloten windpark met een lengte van 8,3 NM. Hierdoor worden schepen in de west-oost gaande verkeersbaan van het VSS 'German Bight Western Approach' (verkeersstroom 1) over nog grotere afstand gehinderd waarmee de gehele breedte van het VSS niet doelmatig gebruikt kan worden, omdat er aan stuurboordzijde van de verkeersbaan te weinig ruimte is voor het kunnen uitvoeren van een crashmanoeuvre. Er zal echter ruimte ontstaan voor de crashmanoeuvre nu de afstand vanaf de rand van het VSS tot de rand van het windturbinepark EP Offshore NL1 wordt vergroot tot 1,3 NM (exclusief veiligheidszone). Deze overweging zal ook gelden bij de beoordeling van de aanvragen voor de windturbineparken BARD Offshore NL1 en GWS Offshore NL1.

Verkeer dat het VSS 'German Bight Western Approach' kruist zal na aanleg van alle genoemde windparken alleen nog ten westen van het windpark GWS Offshore NL1 en ten oosten van Borkum Riffgrund West voorkomen, omdat er een aaneengesloten rij van windparken zal ontstaan waardoor geen kruisend verkeer meer mogelijk is. Ter hoogte van EP Offshore NL1 zijn dus geen problemen met kruisend verkeer te verwachten.

In- en uitvoegend verkeer in het VSS 'German Bight Western Approach' zal zich voornamelijk afspelen oost van het windpark Borkum Riffgrund. Daar is sprake van verkeer dat van en naar de Eemshaven vaart. Deze aanlooproute naar de

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Eemshaven wordt door de Bundesamt für Seeschifffahrt und Hydrographie vrijgehouden voor de scheepvaart. Het in- en uitvoegen speelt zich dus op ruime afstand van EP Offshore NL1 af waardoor dit park geen hinder vormt.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Conclusie van het bevoegd gezag omtrent scheepvaartveiligheid

De Wbr spreekt van een doelmatig en veilig gebruik van de in de bij het Rijk in beheer zijnde waterstaatswerken. Door de ligging van het park tegen de oost gaande verkeersbaan van het VSS 'German Bight Western Approach' wordt het verkeer gehinderd waarmee de gehele breedte van het VSS niet doelmatig gebruikt kan worden. Als gevolg hiervan wordt de noordelijke strook van 1,3 NM van het aangevraagde windpark niet vergund. Het overige verkeer rondom het park ondervindt geen hinder van het windpark. Op grond van het MER en de adviezen komt het bevoegd gezag met bovenstaande overwegingen tot de conclusie dat op basis van scheepvaartveiligheid een vergunning onder beperkingen en voorwaarden kan worden verstrekt. Alle bedoelde voorwaarden worden in paragraaf 3.1.6 'Maatregelen en voorschriften' nader toegelicht.

3.1.6 Maatregelen en voorschriften

Veiligheidszone

Rondom EP Offshore NL1 dient op grond van artikel 6 Wbr een veiligheidszone van 500 meter te worden ingesteld, zie voorschrift 3. Instelling gebeurt via een publicatie door de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat in de Staatscourant. Daarbij zal het windturbinepark, inclusief de veiligheidszone ook op zeekaarten aangegeven worden.

Instelling van een veiligheidszone betekent dat het windturbinepark, met inbegrip van deze zone zelf, gesloten is voor alle scheepvaart, met uitzondering van onderhouds- en onderzoeksschepen vallend onder verantwoordelijkheid van de aanvrager of derdebelaanghebbenden en schepen van de overheid die vanwege taakuitoefening in de veiligheidszone moeten zijn.

Maatregelen ter vergroting van de zichtbaarheid van het park

a. Markering van de windturbines

De International Association of Marine Aids to Navigation and Lighthouse Authorities (IALA) heeft in juli 2000 (revisie in 2004) richtlijnen voor de markering en verlichting van windturbineparken vastgesteld. De richtlijnen zijn bedoeld ter vergroting van de zichtbaarheid van windturbines voor de scheepvaart. In de richtlijnen worden verder radarondersteunende maatregelen en het gebruik van AIS¹³ als navigatiehulp onder de aandacht gebracht. Het bevoegd gezag schrijft dan ook een radarreflector op het werkbordes en plaatsing van AIS-markeringen voor.

In voorschrift 13 bij dit besluit is opgenomen dat de aanvrager ten minste 1 maand voor aanvang van de bouw van het park het in detail uitgewerkte verlichtingsplan ter goedkeuring voorlegt aan het bevoegd gezag dat dit toetst.

b. Effecten op scheepsradarinstallaties

De effecten van het windturbinepark op de radarinstallaties op schepen zijn volgens het MER minimaal, echter dit dient wel in praktijk bevestigd te worden. In

¹³ IALA recommendation A-126.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

het kader van het Monitoring- en evaluatieprogramma zullen daarom de effecten op scheepsradars onderzocht moeten worden, zie bijlage 1 bij de voorschriften. Indien zich significante effecten op de scheepvaartveiligheid voordoen en deze door maatregelen in of rondom het windturbinepark te verhelpen zijn, dient de aanvrager deze maatregelen op last van het bevoegd gezag te nemen.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Verkleinen van het park

In de overwegingen is geconcludeerd dat er een vrije ruimte van 1,3 NM dient te worden gehouden tussen de veiligheidszone van het windpark en het VSS German Bight Western Approach, waardoor de noordelijke strook van 1,3 NM van het windpark geweigerd zal worden. Zie verder onder voorschrift 3.

Maatregelen ter voorkomen en verhelpen van noodsituaties

Indien zich noodsituaties voordoen of zich dreigen voor te doen in of nabij het windturbinepark kan het nodig zijn om enkele of meerdere windturbines tijdelijk stil te zetten ten behoeve van 'search and rescue' (SAR) operaties met behulp van schepen en helikopters, dan wel ter vermindering van de effecten van een (dreigende) noodsituatie. Daarnaast dient de aanvrager in het kader van het Monitoring- en evaluatieprogramma een boekhouding bij te houden van alle incidenten en bijna-incidenten in het windturbinepark en bijbehorende veiligheidszone (zie bijlage 1 bij de voorschriften).

3.2 Effecten op luchtvaartveiligheid

3.2.1 Ligging EP Offshore NL 1

Op de Noordzee staan meer dan 105 vaste mijnbouwinstallaties en circa 10 verplaatsbare installaties. Het aan- en afvoeren van bemanning en materieel op de installaties vindt bijna altijd plaats per helikopter en onder bijna alle weersomstandigheden vanaf Den Helder. Het aantal passagiers in 2008 op Den Helder Airport was 132.445 in- en uitgaand.

Om de veiligheid te borgen van helikopteroperaties zijn onder andere Helikopter Traffic Zones (HTZ), Helicopter Protected Zones (HPZ), en Helikopter Main Routes (HMR) aangewezen¹⁴. Doel van dergelijke aanwijzingen is om het mogelijk te maken helikopteroperaties veilig uit te kunnen voeren.

In de directe omgeving van het windturbinepark EP Offshore NL 1 zijn geen HMR's, HTZ's en HPZ's aanwezig.

¹⁴ HTZ: 5 NM zone rondom een (enkel) platform. HPZ: omhullende van HTZ's voor het veilig uitvoeren van vluchten tussen helidekken op lage hoogte. HMR: route op 1500 voet (ft) hoogte (ondergrens) met minimale verticale obstakelklaring van 1000 ft en een 'breedte' van 4 NM. HPZ's, HTZ's en HMR's zijn vastgelegd op de kaart 'North Sea operations' (ENR 6-3.3) op www.ais-netherlands.nl

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

3.2.2 Het MER

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Helikopteroperaties van en naar mijnbouwplatforms

Het windturbinepark ligt niet in HMR's, HTZ's en HPZ's rond offshore platforms. Dit betekent dat helikopters die van en naar de platforms vliegen geen gevolgen ondervinden van de windturbines en daarop hun vliegroute of -hoogte niet hoeven aan te passen.

Search And Rescue (SAR) operaties

Bij Search and Rescue (SAR) acties bij platforms kan het windturbinepark een beperkte belemmering vormen voor helikopterverkeer. In dat geval kunnen windturbineparken een negatieve invloed hebben op het veilig uitvoeren van dergelijke procedures en acties. Een mitigerende maatregel voor het effect van het windpark op SAR-operaties is het stilzetten van turbines, waardoor het veiliger is voor helikopteroperaties op lage hoogten binnen het park.

Inspraak op het MER

Er is geen inspraak op het MER met betrekking tot luchtvaartveiligheid ontvangen.

3.2.3 Adviezen

Advies Commissie m.e.r.

De Commissie geeft in haar toetsingsadvies aan dat de aanwezigheid van offshore windturbineparken geen storende invloed mag hebben op de werking van de aan boord van schepen en luchtvaartuigen aanwezige elektronische apparatuur. Ook is het mogelijk dat de ontvangst van radio- en transpondersignalen verstoord wordt. De Commissie acht het vrijwel onmogelijk vooraf aan te geven of de bouw van een windturbinepark zal leiden tot dergelijke verstoring, en zo ja in welke mate. Eventuele verstoringen zullen tijdens en/of na realisatie van het windturbinepark verholpen dienen te worden. De Commissie heeft geadviseerd hier bij de verdere vergunningverlening aandacht aan te besteden.

Advies Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW)

De volgende normering en richtlijnen zijn van toepassing op helikopteroperaties op de Noordzee in relatie tot windturbineparken:

- JAR OPS 3 Subpart E¹⁵
- ICAO Annex 14 part II heliports¹⁶
- Mijnbouwbesluit en Mijnbouwregeling
- CAP 764 en AIP Netherlands¹⁷

Door in tegenstelling tot de inhoud van dergelijke documenten windturbineparken te realiseren wordt bewust een vermindering van het veiligheidsniveau geaccepteerd. Uit de betreffende regelgeving kan worden afgeleid dat er voldoende separatie (5 NM) tussen een helikopterdek en windturbines moet zijn om onder alle omstandigheden een veilige vluchtuitvoering te garanderen.

¹⁵ Europese regelgeving en van kracht op vluchtuitvoering door in Nederland gevestigde organisaties

¹⁶ Bijlage bij het verdrag van Chicago van 1944 waarbij Nederland verdragspartij is. Deze regelgeving richt zich onder andere op het inrichten van helikopterlandingsplaatsen.

¹⁷ CAP 764 en AIP Netherlands zijn richtlijnen waarin veiligheidscriteria worden beschreven.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Op basis van de huidige aanvraag komt de Inspectie tot de conclusie dat voor het windturbinepark EP Offshore NL1 geen mijnbouwinstallaties binnen een afstand van 5 NM van het windturbinepark zijn geplaatst. Daarnaast bevindt er zich geen HMR in de nabijheid van het windturbinepark. De Inspectie heeft geen bezwaar tegen de realisatie van het windturbinepark EP Offshore NL1.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

In het advies van de IVW is ook het standpunt van Luchtverkeersleiding Nederland (LVNL) met betrekking tot windturbineparken op de Noordzee opgenomen. LVNL geeft aan dat de geplande windturbines op de Noordzee met een hoogte van 90 tot 150 meter serieuze obstakels voor de signaalverbindingen tussen platforms en helikopters kunnen vormen. Er is een reële kans dat dit ten koste gaat van de radio-communicatie- en surveillance dekking. Door verstoringen van radio- en transpondersignalen kan een situatie ontstaan die minder veilig is dan de huidige situatie. LVNL zal de gevolgen van de geplande windturbineparken op het radiocommunicatie- en radarsignaal moeten beoordelen.

3.2.4 Overwegingen en conclusie bevoegd gezag

Als uitgangspunt voor de beoordeling van de effecten op de luchtvaartveiligheid en de veiligheid op de platforms geldt dat deze niet mag worden aangetast, in aansluiting op het voorzorgsprincipe uit het IBN. Aangezien de vliegveiligheid in alle gevallen gewaarborgd dient te zijn, kunnen obstakels in de nabijheid van een platform met helikopterdek ertoe leiden dat dit onder bepaalde omstandigheden niet bereikbaar is. In het IBN wordt ook gesteld dat meervoudig ruimtegebruik nagestreefd moet worden waar mogelijk. Voorwaarde is dat de andere gebruiker daar geen schade of hinder van ondervindt.

Overwegingen omtrent helikopteroperaties op mijnbouwplatforms

De 5 NM obstakelvrije zone die vanuit IVW wordt geadviseerd om maximale bereikbaarheid te garanderen wordt voor alle platforms in de omgeving van het windturbinepark EP Offshore NL1 gehandhaafd. Ook ligt het windturbinepark niet onder een HMR of in de directe nabijheid daarvan. De bereikbaarheid van de platforms zal dan ook niet worden beïnvloed bij de realisatie van het windturbinepark.

Overwegingen omtrent SAR operaties

Het bevoegd gezag acht de effecten van het windturbinepark op SAR operaties per helikopter minimaal. Voor SAR-vluchten gelden andere limieten, waardoor deze kunnen plaatsvinden onder omstandigheden waaronder reguliere vluchten niet meer zijn toegestaan. Dit is een wezenlijk andere vliegpraktijk dan het – visueel of op instrumenten – regulier aan- en afvliegen van heliplatforms op zee. Ook de redding van drenkelingen met een SAR-helikopter in het windturbinepark is daarbij mogelijk.

Conclusie van bevoegd gezag omtrent luchtvaartveiligheid

De Wbr spreekt van een doelmatig en veilig gebruik van bij het rijk in beheer zijnde waterstaatswerken.

Op grond van het MER en de inspraak daarop, het advies van de IVW en de bovenstaande overwegingen van het bevoegd gezag komt het bevoegd gezag tot de conclusie dat het windturbinepark EP Offshore NL1 op grond van luchtvaartveiligheid vergund kan worden.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

3.2.5 Maatregelen en voorschriften

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Markering en bekendmaking van het windturbinepark

Op grond van onder meer ICAO regelgeving en CAP 764 dienen windturbineparken op de Noordzee van hindernisverlichting te worden voorzien ten behoeve van de luchtvaartveiligheid. Afhankelijk van de locatie en de hoogte van het windturbinepark kunnen door IVW aanvullende eisen worden gesteld. Uitval van de stroomvoorziening dient ondervangen te worden. Daarnaast dienen de windturbines in een witte kleur uitgevoerd te worden ten behoeve van de luchtvaartveiligheid. Momenteel werkt IVW de eisen ten aanzien van markering en verlichting van offshore windturbineparken uit in beleid, waaraan de vergunninghouder zal moeten voldoen, zie voorschrift 13.

Op grond van ICAO regelgeving dienen alle objecten met een hoogte van 100 meter of meer aan de luchtvaart te worden bekend gesteld. Derhalve worden alle objecten welke 100 meter of hoger zijn in luchtvaartpublicaties en op luchtvaartkaarten gepubliceerd. Rijkswaterstaat dient daartoe de benodigde gegevens in bij de Inspectie Verkeer en Waterstaat.

Radardekking en telecommunicatie

In het MER wordt vermeld dat het windturbinepark effect kan hebben op luchtverkeer in verband met verstoring van de radar van dit luchtverkeer. In aansluiting op het advies van de Commissie m.e.r. en het advies en de inspraak van het LVNL zullen in het kader van het monitoring- en evaluatieprogramma de effecten op de radardekking en telecommunicatie onderzocht worden, zie bijlage 1 bij de voorschriften.

Indien zich significante effecten op de luchtvaartveiligheid voordoen en deze door maatregelen in of rondom het windturbinepark te verhelpen zijn, dient de aanvrager deze maatregelen op last van het bevoegd gezag te nemen.

Maatregelen ter voorkomen en verhelpen van noodsituaties

Indien zich noodsituaties voordoen of zich dreigen voor te doen in of nabij het windturbinepark kan het nodig zijn om enkele of meerdere windturbines tijdelijk stil te zetten ten behoeve van SAR-operaties met behulp van schepen en helikopters, dan wel ter vermindering van de effecten van een (dreigende) noodsituatie. In voorschrift 14 is opgenomen dat de aanvrager op last van de directeur van de Kustwacht de turbines direct stil zal zetten. Daarnaast dient de aanvrager in het kader van het Monitoring- en evaluatieprogramma een boekhouding bij te houden van alle incidenten en bijna-incidenten in het windturbinepark en bijbehorende veiligheidszone (zie bijlage 1 bij de voorschriften).

3.3 Effecten op militaire gebieden

3.3.1 Ligging EP Offshore NL1

Het windturbinepark EP Offshore NL1 ligt ca. 500 meter noord van een groot gebied waar Defensie schietoefeningen met gevechtsvliegtuigen uitvoert.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

3.3.2 Het MER

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Het Nederlandse leger heeft ca. 500 m ten zuiden van het plangebied het militaire oefenterrein (vlieggebied) EHD 42, waar luchtgevechten op hoogtes tussen het zeeoppervlak (MSL) en 30.000 ft (AMSL) worden geoefend. Luchtgevechtoefeningen worden van zonsopgang tot zonsondergang uitgevoerd, behalve op zaterdag en zondag. Het geplande kabeltracé loopt over een lengte van ca. 20 km direct langs de oostzijde van dit militaire oefenterrein. Ten zuiden van Schiermonnikoog ligt dicht bij de kust het vlieggebied EHR 2, waar schietoefeningen op een hoogte van maximaal 11.500 ft (ASML) plaatsvinden. In het gebied van de Duitse Exclusieve Economische Zone ligt op ca. 34 km afstand het artillerieschietterrein Nordsee-Nord (ED D44). Over een militair gebruik van het plangebied zelf is op dit moment niets bekend.

Inspraak op het MER

Er is geen inspraak op het MER met betrekking tot militair gebruik.

3.3.3 Adviezen

Advies Commando DienstenCentra

Het Commando DienstenCentra geeft in haar advies aan dat EP Offshore NL1 zich volledig buiten het schietgebied EHD 42 bevindt. Het plangebied ligt binnen de laterale begrenzing van de EHD 05/05a. In dit gebied voert de Koninklijke Luchtmacht regelmatig vlieg oefeningen uit. De invloed van grote windturbineparken op vliegtuigen is op dit moment niet bekend, daarvoor zou een studie moeten worden uitgevoerd, maar conform het huidig beleid bestaat er vanuit de Commando Luchtmacht strijdkrachten geen bezwaar tegen de realisatie van EP Offshore NL1

3.3.4 Overwegingen en conclusie bevoegd gezag

De Wbr spreekt van een doelmatig en veilig gebruik van bij het rijk in beheer zijnde waterstaatswerken. Op grond van het MER en het advies van het Commando DienstenCentra komt het bevoegd gezag tot de conclusie dat het windturbinepark EP Offshore NL1 ten aanzien van effecten op militaire gebieden vergund kan worden.

3.4 Effecten op ecologie

3.4.1 Ligging EP Offshore NL1

De locatie van het windturbinepark EP Offshore NL1 is gelegen op minimaal 6 km. afstand van het door Duitsland aangewezen Natura 2000 gebied "Borkum Riffgrund". Dit is naast de Noordzeekustzone, de Waddenzee en het Niedersächsisches Wattenmeer het dichtstbijgelegen Natura 2000 gebied waarop het toekomstige park invloed kan uitoefenen. De planlocatie wordt in de huidige situatie benut door tal van organismen die beïnvloed kunnen worden door aanleg, exploitatie en ontmanteling van het windturbinepark.
(Passende Beoordeling blz. 45)

Ecologische relaties met Natura 2000 gebieden kunnen zich tot op zeer grote afstand manifesteren, zodat bij de beoordeling van de effecten met deze relaties

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

nadrukkelijk rekening gehouden moet worden. Deze effecten dienen daarom bij de overwegingen ten aanzien van deze vergunningaanvraag betrokken te worden.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

3.4.2 Het MER

Uit het MER is het volgende af te leiden:¹⁸

Vogels

Effecten op vogels kunnen plaatsvinden door aanvaringen, barrièrewerking en habitatverlies. Van de effecten lijkt het aspect aanvaringen relatief de meeste risico's met zich mee te brengen. Deze effecten blijven volgens soortspecifieke berekeningen in het MER beneden de 1% additionele sterfte ten opzichte van de natuurlijke sterfte, het zogenaamde ORNIS-criterium¹⁹. De inschatting is dat de aanvaringsgetallen van het geplande windpark EP Offshore NL1 geen significant effect zullen hebben op de populaties van de aanwezige vogelsoorten. Voor habitatverlies worden de effecten als verwaarloosbaar ingeschat. Het negatieve effect van barrièrewerking wordt ingeschat als gering en niet significant. (Samenvatting MER)

Zeezoogdieren

Tengevolge van het onderwatergeluid tijdens de constructie van het windturbinepark wordt een tijdelijk negatief effect op de ter plaatse aanwezige zeezoogdieren verwacht. Vanwege de tijdelijkheid van dit effect wordt dit effect niet als significant beoordeeld. Significante effecten op zeezoogdieren van het in bedrijf zijnde windpark worden niet verwacht. (Samenvatting MER)

Vissen

In het MER wordt gesteld dat vissen tijdens de aanlegfase negatieve effecten kunnen ondervinden ten gevolge van het heien. In extreme gevallen kan dit tot een verhoging van de mortaliteit leiden. Deze effecten zijn als tijdelijk en niet-significant te beschouwen. Voor vislarven is er volgens het MER geen sprake van een verandering in de mortaliteit ten gevolge van hei-activiteiten, die groter is dan de natuurlijke variabiliteit. Er is besloten de effecten van hei activiteiten op vislarven door een *expert judgement* in beeld te brengen. Van het operationele windpark wordt verwacht dat het slechts zeer gering hinder oplevert voor vissen. (Samenvatting MER)

Cumulatie andere windparken

Conform de richtlijnen zijn in het kader van het MER de cumulatieve effecten van in totaal maximaal 1390 MW²⁰ geïnstalleerd vermogen onderzocht.

¹⁸ Vanwege de omvang van het onderwerp ecologie in het MER worden hier slechts de voor de besluitvorming belangrijkste conclusies uit het MER samengevat.

¹⁹ Volgens dit criterium, opgesteld door het ORNIS comité, moet iedere additionele sterfte van minder dan één procent van de totale jaarlijkse sterfte aan de betrokken populatie (gemiddelde waarde) als niet significant worden beschouwd. Het Hof van Justitie gebruikt dit criterium als maatstaf om te beoordelen of sprake is van significantie (o.a. zaak C-79/03 (Commissie/Spanje)).

²⁰ Zie MER blz.87. Dit vermogen betreft alleen de Nederlandse initiatieven.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Voor een geclusterd scenario wordt een worst case prognose van 16.600 slachtoffers per jaar gegeven

Voor een versnipperd scenario bedraagt de worst case prognose voor het aantal aanvaringsslachtoffers 19.800. De effecten op populaties bij een geclusterd of versnipperd scenario zijn vergelijkbaar. Significante effecten zijn hierbij op voorhand niet uit te sluiten.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Ten aanzien van verstoring wordt in het MER beargumenteerd dat vermindering van het windpark door verstoringgevoelige zeevogels tot habitatverlies zal leiden, maar dat door cumulatie geen significante effecten op de verschillende populaties worden verwacht. Ook voor zeezoogdieren, vissen en vislarven worden in cumulatie negatieve effecten verwacht. Een nadere analyse op de significantie van deze effecten heeft in de passende beoordeling plaatsgevonden. (zie MER blz.497)

Leemtes in kennis

De basiskennis van verspreiding van vogels op zee is niet volledig. Met betrekking tot de pleisterende vogels is de kennis van tijdsbeslag en de ruimtelijke verspreiding van zeevogels op zee nog onvolledig. Met betrekking tot de trekvogels is de kennis van het tijdsbeslag en de ruimtelijke omvang de vogeltrek nog onvolledig. Van de Kleine mantelmeeuwen die aan de kust broeden, ontbreekt gedetailleerde kennis over het foerageergedrag. Er zijn leemtes op het gebied van soortspecifieke kennis van gewinningseffecten en drempelwaarden. Er is een gebrek aan bewezen en gestandaardiseerde methodes om vogelaanvaringen en barrièrewerking op zee te kunnen onderzoeken en kwantificeren. (Samenvatting MER)

Er zijn leemten in kennis op het gebied van voorkomen en verspreiding van bruinvissen. De bestandsontwikkeling en migratiebewegingen van bruinvissen in de Noordzee zijn alleen plaatselijk bekend. Ook voor wat het ruimtegebruik van zeehonden in open zee betreft zijn er nog leemten in kennis. Daarnaast is er een belangrijke leemte in kennis ten aanzien van effecten van onderwatergeluid op zeezoogdieren en vissen. (Samenvatting MER)

Passende Beoordeling

In het MER wordt geconcludeerd dat voor vogels en onderwaterleven niet op voorhand kan worden uitgesloten dat er significante effecten optreden op de instandhoudingsdoelstellingen binnen Natura 2000 gebieden. Hiervoor heeft een nadere analyse op significantie plaatsgevonden in de passende beoordeling (PB).

De passende beoordeling is gebaseerd op het Deltares rapport "Handreiking Passende Beoordeling" (rapport nr. Z4513, juni 2008)²¹. Uit dit rapport is gebleken dat het niet mogelijk is op voorhand significante negatieve effecten op Natura 2000 gebieden uit te sluiten. Bovendien blijkt uit het rapport dat het mogelijk is voor deze onderwerpen een inschatting te maken van de gevolgen voor de Natura 2000 gebieden.

In de door de aanvrager ingediende Passende Beoordeling windpark EP Offshore NL1 zijn de hieronder volgende bevindingen opgenomen ten aanzien van de

²¹ Het rapport ligt met deze beschikking ter inzage.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

significantie van de effecten van de bouw, exploitatie en verwijdering van het windturbinepark.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Allereerst wordt geconcludeerd dat er geen zodanige effecten optreden ten aanzien van fytoplankton, bodemfauna, vleermuizen en vissen, dat significante effecten op Natura 2000 gebieden mogelijk zijn.

Reductie vislarven

In het Deltares rapport "Handreiking Passende Beoordeling" wordt een vislarvenmodel gebruikt om het effect van heien op de aanvoer van vislarven te berekenen.

Dit model blijkt niet toegepast te kunnen worden voor het plangebied voor EP Offshore NL1, aangezien belangrijke kennis over de hydrodynamica van de wateren boven de Waddeneilanden ontbreekt.

Het effect van heien op vislarven is voor deze locatie op basis van *expert-judgement* ingeschat. In het *expert judgement* is ook ingegaan op de wijze van doorwerking van de vislarvensterfte op juvenielen, overige prooivissoorten en de kraamkamerfunctie van de Waddenzee.

Uit de resultaten blijkt dat de effecten het grootst zijn voor de Duitse/ Deense Waddenzee. Daar is een afname in de larvenaankomst van 5% voor Schol. Voor Tong worden geen effecten verwacht. Voor Haring bedraagt de afname 1 tot 2%. Effecten op de Nederlandse Natura 2000 gebieden zijn gering. (Samenvatting Passende Beoordeling blz.12)

Doorwerking juvenielen en kinderkamerfunctie

Op basis van het belang van de Waddenzee als kinderkamer voor de verschillende soorten, is de doorwerking van de larvenreductie op de juvenielen bepaald. Voor sommige soorten wordt dit 1 op 1 doorvertaald (bijvoorbeeld schol), voor andere soorten (bijvoorbeeld haring) is deze doorvertaling 2/3 en voor andere soorten is deze doorvertaling 1/3 (bijvoorbeeld zandspiering).

De kinderkamerfunctie bestaat uit drie verschillende onderdelen, de randvoorwaarden voor de kinderkamerfunctie, het functioneren van de kinderkamer (doorwerking juvenielen), de doorvertaling naar de effecten op het gehele visbestand. In alle gevallen kunnen significante effecten worden uitgesloten.

Doorwerking vislarvenreductie op vogels en zeezoogdieren

De doorvertaling van de reductie van juvenielen naar visetende vogels en zeezoogdieren vond plaats door te kijken naar de samenstelling van het voedsel van deze dieren, de reductie van juvenielen van andere prooivissoorten dan de gemodelleerde soorten in te schatten op basis van hun biologie, een doorvertaling naar de reproductie van de vogels en zeezoogdieren en vervolgens het effect op populatieniveau te bepalen. In alle gevallen blijft het effect van de vislarvenreductie op de vogels en zeezoogdieren ruimschoots onder de 1% (aanwas) op populatieniveau en kunnen significante effecten worden uitgesloten.

Aanvaringsrisico's vogels

Van de kolonievogels zijn de Jan van gent, de Kleine mantelmeeuw, de Noordse stormvogel en de Aalscholver de soorten die het windturbinepark EP Offshore NL1 kunnen bereiken vanuit hun kolonies. Voor de Kleine mantelmeeuw kunnen vogels van de kolonies in het Niedersächsisches Wattenmeer en de Waddenzee het

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

windturbinepark bereiken. Het maximale effect voor additionele sterfte is hier 0,21%.

Voor de Jan van gent gaat het om de kolonies uit Bempton Cliffs (VK) en Helgoland (D) en blijft het maximale effect steken op 0,22%. In geen van de gevallen gaat het om significante effecten.

Voor de Noordse Stormvogel van de kolonie Helgoland is een additionele sterfte van 0,05% berekend. Voor de Aalscholver is de additionele sterfte verwaarloosbaar.

Datum

4 december 2009

Nummer

WSV/2009/1140

Habitatverlies i.c.m. het verlies van foerageergebied voor kolonievogels is verwaarloosbaar klein, omdat er geen effecten op populatieniveau kunnen optreden. Hierdoor zijn significante effecten ook uitgesloten.

De aanvaringssterfte van de trekvogels is in alle gevallen verwaarloosbaar klein, nl. maximaal 0,01% additionele sterfte. Significante effecten zijn derhalve uitgesloten voor de trekvogels, die naar de Nederlandse en Duitse kust vliegen. (Samenvatting Passende Beoordeling blz.12)

Zeezoogdieren

Voor de meest gevoelige zeezoogdierensoort, de Gewone zeehond, is voor het geluidsniveau waarop tijdens heiwerkzaamheden vermijding begint 80 kilometer aangehouden. Voor Bruinvissen is 12 kilometer aangehouden. Het habitatverlies dat hierdoor tijdens het heien optreedt op NCP schaal is voor de zeehonden ca. 16,5%, en voor de Bruinvis ca. 0,6%. Dit heeft een beperkte doorwerking naar de Natura 2000 gebieden waarin deze dieren beschermd zijn. Er wordt ingeschat dat er geen effecten optreden op het aantal Bruinvissen in de Noordzeekustzone. Beïnvloeding van het foerageergebied van de zeehonden in de Noordzeekustzone is aanzienlijk: ca. 53% wordt in meer of mindere mate door het geluid beïnvloed; voor het Niedersächsisches Wattenmeer is dit ca. 18%. Effecten op de migratie van zeehonden tussen de Voordelta en de Waddenzee worden uitgesloten op grond van de grote afstand.

De tijdsduur van beïnvloeding is beperkt. Bij het voorgestelde heischema is het geluid daadwerkelijk maximaal 9,4%²² van de heiperiode aanwezig in de Noordzeekustzone, de Waddenzee en het Niedersächsisches Wattenmeer.

Omdat er ten aanzien van de Bruinvis geen concrete ecologische relatie bestaat tussen de locatie van het windturbinepark EP Offshore NL1 en de Natura 2000 gebieden waar de Bruinvis wordt beschermd (d.w.z. dat bruinvissen in Natura 2000 gebieden niet direct afhankelijk zijn van het plangebied van EP Offshore NL1), en de Natura 2000 gebieden zelf niet beïnvloed worden tijdens de bouwperiode is het effect niet significant.

Ook het effect op zeehonden betreffende de afname van de kwaliteit van het foerageergebied wordt als niet significant beoordeeld. Zeehonden hebben de mogelijkheid om tijdelijk naar andere, niet door heigeluid beïnvloede gebieden uit te wijken.

²² Tijdens de aanleg treedt per 48 uur maximaal gedurende 4,5 uur (3 x 1,5 uur) een toename van het geluidsniveau als gevolg van heien op (dit is 9,4 % van de tijd).

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Interne accumulatie

Bepaalde effecten binnen de passende beoordeling dienen geaccumuleerd te worden. Het gaat concreet om de effecten van aanvaringen op de Kleine mantelmeeuw en de effecten van de vislarvenreductie op de Kleine mantelmeeuw. Het optellen van beide effecten levert een additionele sterfte op tussen de 0,19% en 0,28% voor de diverse kolonies in de Waddenzee. Significante effecten op de instandhoudingsdoelstellingen voor de Kleine mantelmeeuw in het Waddengebied kunnen worden uitgesloten.

Datum

4 december 2009

Nummer

WSV/2009/1140

Cumulatie

In de passende beoordeling is onderzocht of het project tezamen met andere plannen of projecten significante effecten heeft op de instandhouding van de beschermde gebieden.

Er worden geen cumulatieve effecten verwacht van toekomstige zandwinningen voor suppletie en ophoogzand, of van de aanleg van de Tweede Maasvlakte op migratiemogelijkheden en de kwaliteit van het leefgebied van de Gewone zeehond in de Voordelta. Wel zijn er cumulatieve effecten mogelijk van de aanleg en aanwezigheid van andere windparken met die van windpark EP Offshore NL1 op zowel vogels (aanvaringen) als zeezoogdieren (onderwatergeluid, voedselsituatie).

Conclusie Passende Beoordeling

Geen van de effecten van de aanleg en aanwezigheid van windpark EP Offshore NL1 heeft significante effecten op de relevante Natura 2000 gebieden in Nederland, Duitsland, Denemarken, het Verenigd Koninkrijk of daarbuiten.

Inspraak op het MER

De inspraak die ontvangen is op de terinzagelegging van het MER is op relevante punten opgenomen in dit besluit en samengevat weergegeven en voorzien van een reactie in bijlage A van dit besluit:

1. Stichting voor Wetenschappelijk Natuur en Milieubeleid heeft op 14 april 2009 zijn inspraak gegeven op het MER. Volgens de stichting hebben windmolenparken geen toegevoegde waarde voor de natuur en zou ten gevolge van het heien alle habitat in een straal van 150 meter sterven en op lange afstand, de gehoororganen van dolfinen en bruinvissen en zwemblazen van vissen kunnen exploderen, met enorme gevolgen voor de uitstervende visstand. De stichting stelt derhalve dat de gekozen heimethode onaanvaardbaar is. Verder stelt de stichting dat niet duidelijk is wat de invloed van windmolens in de exploitatiefase is op de rust in de natuur.
2. Stichting de Noordzee heeft op 14 april 2009 haar inspraak gegeven op het MER. Hierin stelt zij dat de conclusie uit de PB dat de geluidshinder van het heien geen significante effecten zal hebben te voorbarig is. Om de huidige kennisleemten omtrent het heien op te vullen, adviseert zij een uitgebreid Monitoring- en Evaluatieplan op te zetten. Ook wordt verzocht om alternatieve bouwmethodes in overweging te nemen bij de vergunningverlening.
3. Het Bundesamt für Naturschutz heeft op 16 april 2009 zijn inspraak gegeven op het MER. De Bundesamt für Naturschutz stelt dat EP Offshore NL1 grenst aan het Duitse Natura 2000 gebied Borkum Riffgrund (DE 2104-301). In het gebied komen habitats zoals opgenomen in Annex 1 van de Vogel- en Habitatrichtlijn voor evenals de Bruinvis, Gewone en Grijze zeehond. Geluidsemissies, met name tijdens de bouwfasen, kunnen een negatief effect hebben op deze soorten. Een beschouwing van cumulatieve effecten met een

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

viertal vergunde Duitse parken in hetzelfde gebied op vogels en zeezoogdieren ontbreekt in het MER. Mogelijke negatieve effecten op de beschermingsdoelstellingen van het beschermingsgebied Borkum Riffgrund kunnen in het voorliggende MER niet zondermeer uitgesloten worden. Het wordt aanbevolen dat de onderzoeksmethoden die gebruikt worden in het MER vergelijkbaar zijn met de Duitse methoden. Samenwerking tussen de Nederlandse en Duitse instanties wordt wenselijk bevonden met het oog op cumulatieve effecten tijdens de aanlegfase.

4. Het Umweltbundesamt heeft op 16 april 2009 zijn inspraak gegeven op het MER. Het Umweltbundesamt geeft aan dat het wenselijk zou zijn, dat de aangrenzende Duitse initiatieven betrokken worden in de afstemming tussen windturbineparken over maatregelen ter vermindering van cumulatieve effecten
5. Het Niedersächsisches Ministerium für Ernährung, Landwirtschaft, Verbraucherschutz und Landesentwicklung heeft op 16 april 2009 zijn inspraak gegeven op het MER. Het departement wijst op het Ruimtelijke Ordeningsplan Niedersachsen, waarin staat dat de kabel voor transport van elektriciteit van windturbineparken in de EEZ naar land buiten het natuurgebied "Niedersächsisches Wattenmeer" om gelegd moet worden. Hiervan kan alleen afgeweken worden indien het niet mogelijk is de kabel aan te leggen in of langs de rand van de Eems verkeersbaan. Dit zal eerst onderzocht moeten worden door het Ministerie. Het departement benadrukt de noodzaak van afstemming over de Nederlandse en Duitse geplande kabeltracés. Het MER en de PB bevatten geen informatie over dit onderwerp.
6. Het Wirtschaftsverband Windkraftwerke heeft op 16 april 2009 zijn inspraak gegeven op het MER. De vereniging merkt op dat Duitsland het doel heeft 25.000 MW aan Windturbineparken te realiseren in de Duitse wateren. Doordat veel Duitse projecten vergevorderd zijn in hun procedure of in het gebied "Nordlich Borkum" liggen, zullen de cumulatieve effecten van deze parken moeten worden meegenomen in het MER ter beoordeling van de effecten op het marine milieu.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Aanvulling Passende Beoordeling

Tijdens de toetsing hebben de initiatiefnemers een aanvulling op de passende beoordelingen aangeleverd²³. Deze aanvulling bevat aanvullende informatie over de gevolgen voor de zeehondenpopulaties uit Natura 2000 gebieden.

De Commissie heeft specifiek gevraagd naar een onderbouwing van de gevolgen voor de instandhoudingsdoelen van de gewone en de grijze zeehond in de Noordzeekustzone, Waddenzee en de Delta van de volgende twee vraagstukken:

- 1) Hoe beïnvloedt het heien de foerageermogelijkheden?
- 2) Hoe beïnvloedt het heien de dispersie van gewone en grijze zeehonden naar de Delta (vanuit de Waddenzee maar ook elders)?

Foerageergedrag en verspreiding

Op basis van de rapporten die gebruikt zijn voor de MER-en en PB's voor de windparken op de Noordzee en recentere inzichten op grond van onderzoek dat in het kader van het windpark OWEZ is verricht, is een model gemaakt dat een betrouwbaarder beeld van de verspreiding van de Gewone zeehond geeft. Uit dit model kan geconcludeerd worden dat de gradiënt van zeehondendichtheid erg steil

²³ De aanvulling is genaamd 'Nadere informatie effecten aanleg windparken op zeehonden NCP', 1 juni 2009.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

is, met 0,1 tot meer dan 100 zeehonden per km² rondom de ligplaatsen en 0,0001 tot 0,00001 zeehond per km² op ca. 10 kilometer afstand.

Voor de Grijze zeehond geldt een vergelijkbaar verhaal, met twee voornaamste verschillen:

- de Grijze zeehond is minder gevoelig voor verstoring dan de Gewone;
- de verstoringafstand en het verlies aan foerageergebied zal derhalve dan ook minder zijn;
- de foerageertochten en de daarbij afgelegde afstanden zijn beduidend groter bij de Grijze zeehond dan bij de Gewone zeehond.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Effecten van heien op foeragerende zeehonden

Volgens de passende beoordelingen zouden voor de voorgenomen initiatieven van de windparken 30 à 40 % van de zeehonden van de gemiddelde populatie in de Waddenzee binnen de vermijdingsafstand komen. Als voor deze afstand 80 km aangehouden wordt en de dichtheden van het eerder genoemde OWEZ-onderzoek als uitgangspunt worden genomen, dan gaat het feitelijk om ca. 1% verhoging van de foeragedruk (het aantal zeehonden per oppervlakte foerageergebied) voor de Nederlandse zeehondenpopulatie. Derhalve kan een significant effect op de instandhoudingsdoelstellingen voor de Gewone zeehond in de Noordzeekustzone en de Waddenzee redelijkerwijs worden uitgesloten, voor wat betreft het verlies van foerageergebied.

Voor de Grijze zeehond geldt dat, gezien de langere en verdere foerageertochten dan de Gewone zeehond, de lagere gevoeligheid voor onderwatergeluid, de uitwijkmogelijkheid naar een groter foerageergebied - vanwege de specifieke levenswijze - en de hoge interactie tussen de Britse en Nederlandse kolonies, tijdelijke verplaatsing door onderwatergeluid geen effecten zal hebben op de populaties. Significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor deze soort in de Nederlandse Natura 2000 gebieden zijn daarom uit te sluiten.

Aanvulling omtrent mitigerende maatregelen heien

In de vergunningaanvraag, het MER en de Passende Beoordeling voor de Wbr-vergunningen voor het door Eolic Power GmbH te realiseren windpark zijn o.a. de geluidseffecten als gevolg van heiwerkzaamheden beschreven. Door voortgaand overleg en onderzoek is nadien informatie beschikbaar gekomen op grond waarvan de geluidsemissies verder zullen worden beperkt.

Bij de bouwwerkzaamheden van het windpark is Eolic Power van plan monitoring op slagkracht en onderwatergeluid te laten plaatsvinden.

Verspreiding Bruinvis

De officiële Bruinvis-dichtheid voor het Natura 2000 gebied Borkum Riffgrund is 0,2 dieren per km². In het MER wordt een voorjaarsdichtheid van 1,25 dieren per km² als 'worst case' bestempeld. Op basis daarvan zouden in het voorjaar tot 565 bruinvissen het effectgebied van de heigeluidsbelasting tijdelijk kunnen mijden, wat overeenkomt met ca. 2,5% van de Nederlandse populatie en ca. 0,2% van de Noordzee populatie. Uitgaande van 0,2 dieren per km² jaargemiddeld en 1,25 dieren per km² in het voorjaar liggen de verstoorde aantallen buiten het voorjaar naar schatting een orde lager.

Mitigerende maatregelen

Eolic Power zal bij de heiwerkzaamheden voor de genoemde windparken twee extra mitigerende maatregelen treffen:

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

1. 'Intrillen'. De palen zullen tot een diepte van ca. 20 meter beneden de zeebodem ingetrild in plaats van geheid worden. Recent is trilapparatuur ontwikkeld waarmee deze diepte haalbaar is voor de relatief beperkte paaldiameters die nodig zijn voor het tripod ontwerp zoals Eolic Power dat toepast. De triltechniek zelf is niet nieuw, de schaal en omstandigheden waaronder ze wordt toegepast wel. Bij het intrillen in vergelijking met heien wordt 15-20 dB minder geluidsemissie geproduceerd.
2. 'Soft Start'. Vanaf ca. 20 meter diepte (ruim de helft van de totale inheidiepte) worden de palen geheid, omdat de beschikbare en in ontwikkeling zijnde trilblokken niet veel verder kunnen komen. Nadat het heiblok op de ingetrilde paal is geplaatst wordt een 'Soft Start' procedure toegepast. Enerzijds om er voor te zorgen dat in de omgeving zijnde dieren de tijd hebben om het gebied te verlaten (voor zover ze dat niet reeds gedaan hebben), anderzijds om de ontwikkeling in het gedrag van de paal en de geluidsemissies te kunnen volgen voordat de maximale slagkracht wordt toegepast. Op deze wijze wordt voorkomen dat onverwachte effecten optreden.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Verder wordt er op gewezen dat, bij de onderhavige (beperkte) waterdiepte, de pa(a)l(en) op ca. 36-40 meter diepte beneden de zeebodem komen te staan. Omdat de helft van de heidiepte +/-20m gerealiseerd wordt door triltechniek zal dus de overige 50% uitgevoerd worden met een heihamer waardoor de effecten van onderwatergeluid (dan wel in draagwijdte, dan wel de tijdsduur) naar verwachting minder hoog zullen uitvallen dan wanneer er zonder deze mitigerende maatregel geheid zal worden.

Als extra maatregel zal op de heilocatie een akoestische zender (een zogenaamde pinger of seal scarer) worden ingezet. Het geluidssignaal van dit apparaat wordt normaliter in de visserij gebruikt om zeehonden en kleine walvissen op afstand te houden en heeft een bronsterkte tussen 140 en 192 dB met een afname van 60 dB per kilometer. Het is niet bekend bij welke geluidsniveaus de dieren de geluidsbron mijden. De signaalsterkte is waarschijnlijk voldoende om tot een afstand van 500 tot 1.000 meter een afschrikkende werking te hebben. In combinatie met een 'Soft Start' procedure wordt aangenomen dat de dieren niet in de nabije omgeving van de heiwerkzaamheden komen.

Voor een goed begrip van de mogelijke effecten van de heiwerkzaamheden is het heischema een belangrijk gegeven. De fundering van een windturbine, bestaande uit drie palen, wordt in 24 uur geïnstalleerd, waarbij per paal slechts ca. 1,5 uur geheid wordt. Het zal in de praktijk afhankelijk van de resultaten van het bodemonderzoek zodanig zijn dat met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid op een 30% hoger energieniveau van de hamer gewerkt zal worden.

De windturbines worden in groepen van 8 geïnstalleerd en afhankelijk van de beschikbaarheid van de installatieschepen en weersomstandigheden zullen de werkzaamheden in zo kort mogelijke fasen uitgevoerd worden, e.e.a. zodanig dat relatief rustige tussenperiodes gecreëerd worden opdat geen effectieve afsluiting van de migratieroutes voor zeezoogdieren of andere mariene organismen ontstaan.

Rekening houden met de werp-, zoog- en verharingsperiode van zeehonden is weinig effectief. In deze periodes zijn de zeehonden aan de Waddenzee gebonden. De Waddeneilanden zullen het onderwatergeluid dat tijdens het heien wordt geproduceerd, afschermen.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Uit tellingen van zeezoogdieren blijkt dat deze relatief weinig voorkomen in het projectgebied en gedurende het grootste deel van het jaar ook in het effectgebied alleen in lage dichtheden voorkomen. De tellingen duiden erop dat in de periode maart tot mei sprake kan zijn van hogere aantallen. Door heien in deze periode te mijden, treden er vrijwel geen effecten op.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

3.4.3 Adviezen

Advies Commissie m.e.r.

De Commissie toetst begin 2009 gelijktijdig 17 afzonderlijke initiatieven voor offshore windenergie op de Noordzee. Deze toetsingen bestaan uit een MER en een Passende Beoordeling. Voor een aantal van deze projecten heeft de Commissie eerder al een toetsingsadvies uitgebracht over het MER. Daarom toetst zij in die gevallen nu alleen de Passende Beoordeling. Hierbij wordt wel relevante informatie uit het MER betrokken. Tijdens de toetsing heeft Eolic Power een aanvulling op de Passende Beoordelingen aangeleverd²⁴. De Commissie heeft deze aanvulling betrokken bij de toetsing.

Het MER en de Passende Beoordeling voor het windpark EP Offshore NL1 bevatten niet alle essentiële informatie om het milieu een volwaardige rol te geven bij het te nemen besluit. Daarnaast ontbreekt nog inzicht in de milieueffecten van nabijgelegen (vergunde en nog te vergunnen) Duitse windparken. Deze informatie is bij de Duitse overheid aanwezig.

Echter wanneer dit MER, de Passende Beoordeling en 'de aanvulling' hierop samen met de informatie van de 17 initiatieven in de totale context bekeken worden en aangevuld worden met de in dit advies door de Commissie opgenomen informatie, is er naar het oordeel van de Commissie voldoende informatie aanwezig om het milieu een volwaardige rol te geven bij het te nemen besluit.

Zeezoogdieren en vislarven

Vanwege de complexiteit van de effectvoorspelling van onderwatergeluid en belangrijke kennisleemtes sluit de Commissie niet uit dat er wel belangrijke gevolgen op Bruinvis, Grijze en Gewone zeehonden kunnen optreden. Gezien de tijdelijkheid van het effect (éénmalig en gedurende de minst gevoelige periode van de Bruinvis en de Grijze zeehond) meent de Commissie echter dat deze gevolgen niet leiden tot wezenlijke "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van Natura 2000 gebieden door de effecten van heien.

De Commissie concludeert op basis van de beschikbare informatie dat voor de Bruinvis, de Gewone en de Grijze Zeehond "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van Natura 2000 gebieden uit te sluiten is, mits de heiwerkzaamheden beperkt blijven tot maximaal één heiseizoen (waarin het onderhavige windpark en mogelijk ook andere parken gebouwd kunnen worden) en in ieder geval de gevoelige periode van de Bruinvis en de Grijze Zeehond gemeden wordt.

²⁴ De aanvulling bestaat uit: "Maatregelen ter (verdere) beperking van lawaai / schade door geluidsintensieve activiteiten bij de aanleg van de offshore windparken: BARD NL1, Eolic Power NL1, Global Wind Support NL1", de studie "Darstellung und Bewertung der erwarteten Schallemissionen beim Bau des Offshore-Windparks OWP West" (Nehls 2009) en "Nadere informatie effecten aanleg windparken op zeehonden NCP", 1 juni 2009.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

De Commissie concludeert het volgende:

- Gewone zeehond: op basis van de huidige populatiegrootte, de instandhoudingsdoelstellingen en de informatie uit de aanvulling, is "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van Natura 2000 gebieden vooralsnog uit te sluiten;
- Grijze zeehond: mogelijk treden tijdelijke effecten op de instandhoudingsdoelstellingen in Natura 2000 gebieden op, maar die hebben geen "aantasting van de natuurlijke kenmerken" tot gevolg (uitgaande van maximaal één heiseizoen en heien buiten de ecologisch gevoelige periode);
- Bruinvis: het voornemen kan negatieve gevolgen hebben voor de zeer ongunstige staat van instandhouding van de Bruinvis op het Nederlands Continentaal Plat (de Bruinvis staat vermeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn). Het Natura 2000 gebied Borkum Riffgrund (D) ligt dicht bij de locatie van het windpark en is belangrijk voor Bruinvissen in het voorjaar. Buiten deze periode zijn hier (zeer) lage dichtheden Bruinvissen aanwezig. Door uitsluitend te heien buiten deze periode kan de zekerheid verkregen worden dat "de natuurlijke kenmerken" van het Natura 2000 gebied Borkum Riffgrund (D) niet zullen worden aangetast;
- vislarven: ondanks de onzekerheden in het model is het navolgbaar dat de Passende Beoordeling concludeert dat mortaliteit van vislarven niet leidt tot "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van Natura 2000 gebieden.

Om te voorkomen dat door cumulatie met de gevolgen van een volgend heiseizoen alsnog "aantasting van natuurlijke kenmerken" kan optreden is het belangrijk te monitoren en de resultaten hiervan te toetsen alvorens met een volgende heiperiode te starten.

Uit de beschikbare informatie blijkt verder dat met de maximale inzet van mitigerende maatregelen negatieve effecten van onderwatergeluid waarschijnlijk aanzienlijk te beperken zijn (voor al het onderwaterleven). Het gaat hierbij om:

- een combinatie van (innovatieve) technische maatregelen die de geluidsproductie tijdens het heien verminderen en
- het in gevoelige periodes uitsluiten van heiwerkzaamheden.

De Commissie adviseert bovengenoemde mitigerende maatregelen bij de besluitvorming te betrekken.

Ten aanzien van het voorkomen van zeezoogdieren en de onzekerheden in de modellering van de verstoringafstanden adviseert de Commissie bij de besluitvorming uit te gaan van de in het toetsingsadvies genoemde hogere dichtheden en een 'worst case'-scenario bij de modellering.

Daarnaast wil de Commissie de aandacht vestigen op een in het MER beschreven variant met een 'gravity base' fundering. Het toepassen van deze fundering geeft de zekerheid dat de natuurlijke kenmerken van Natura 2000 gebieden niet zullen worden aangetast, omdat de effecten veroorzaakt door heien niet optreden. Dit is voor de besluitvorming ook een relevant gegeven.

'Intriltechniek'

De initiatiefnemer heeft in de aanvulling aangegeven dat medio 2009 een 'intriltechniek' wordt gebruikt voor de aanleg van offshore windparken in Duitsland. Mogelijk zijn hiermee ook reducties in de omvang van de optredende

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

geluidscontouren te bereiken. Hierdoor worden effecten op het onderwaterleven (waaronder bruinvissen, zeehonden en vislarven) dan verder beperkt. De monitoringsresultaten van deze Duitse offshore windparken zullen hierover meer informatie geven. Dit is een belangrijk gegeven voor de besluitvorming.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Effecten op vogels door aanvaringsrisico van een park in bedrijf
De effecten op vogels in het MER en de Passende Beoordeling zijn goed beschreven. De Commissie constateert op basis van de informatie in de passende beoordeling dat het aannemelijk is dat windpark EP Offshore NL1 op zichzelf niet leidt tot "aantasting van de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000 gebieden" langs de Nederlandse en Duitse kust als gevolg van aanvaringen van de Kleine mantelmeeuw met windturbines.

De Commissie acht het op voorhand echter niet uitgesloten dat in cumulatie met andere windparken wel "aantasting van de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000 gebieden" optreedt. Dit is afhankelijk van hoeveel en welke parken precies vergund zullen worden. Cumulatie vormt daarmee een belangrijk aandachtspunt bij de besluitvorming.

Vanuit het wettelijk kader dient getoetst te worden aan bestaande windparken en aan reeds vergunde andere parken. De nabijgelegen vergunde windparken op Duits grondgebied Borkum Riffgrund West, Borkum West, Borkum Riffgrund, Borkum West II, en Borkum Riffgrund II en de nog te vergunnen parken zijn ten onrechte niet meegenomen in de Passende Beoordeling.

De Commissie adviseert bij de vergunningverlening te beoordelen of in samenhang met andere vergunde, te vergunnen of gerealiseerde windparken de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken van Natura 2000 gebieden niet worden aangetast. De Commissie adviseert deze beoordeling in afstemming met de Duitse overheid uit te voeren.

Effecten kabeltracé op zeehonden

In het MER zijn drie kabeltracés van het windpark naar het aanlandingspunt in de Eemshaven beschreven. In de Passende Beoordeling wordt het voorkeurstracé (tracé "zuid") beschreven. De Commissie is het, indien buiten de werp-, zoog- en verhaarperiode op het wad gewerkt wordt, eens met de conclusie dat de gekozen kabelroute "zuid" naar de Eemshaven door de Waddenzee de natuurlijke kenmerken van de Waddenzee niet aantast. Wel is de Commissie van mening dat het risico blijft bestaan dat in geval van kabelreparatie de ligplaatsen zullen moeten worden verstoord in de meer kwetsbare periode. De Commissie is van mening dat indien voor het in het MER beschreven alternatief "noord" wordt gekozen, dit leidt tot minder risico op verstoring van de Gewone zeehond. De Commissie adviseert om bij de beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet de mogelijkheid van een alternatief kabeltracé in de overweging mee te nemen.

Effecten kabeltracé op vogels

In de Passende Beoordeling wordt gesteld dat zich in het gebied waar de kabel wordt aangelegd hoge aantallen pleisterende vogels (met name steltlopers en eenden) zullen bevinden. De Commissie verwacht op basis van expert judgement dat de periode van 90 dagen verstoring niet zal leiden tot "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van het Natura 2000 gebied de Waddenzee. Verder wordt gesteld dat alle werkzaamheden ten aanzien van de kabel - op plaatsen waar vogels broeden - ver buiten het broedseizoen zullen plaatsvinden. In dat geval zijn

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

inderdaad geen effecten op broedvogels te verwachten. Echter, in de Passende Beoordeling wordt gesproken over een bouwperiode tussen april en oktober, het broedseizoen valt in deze periode. De Commissie adviseert hier bij de vergunningverlening aandacht aan te besteden.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Monitoring

De Commissie adviseert om de vastgestelde/geschatte aanvaringslachtoffers te toetsen aan de fluxen die gebruik maken van de Zuidelijke Noordzee in plaats van de totale Europese populaties. De Commissie adviseert om bij het onderdeel vogels aandacht te besteden aan gevolgen voor steltlopers en vogelsoorten, waarvan een substantieel deel van de 'Flywaypopulatie' het windpark kan passeren. De Commissie adviseert om in het monitoring- en evaluatieprogramma expliciet aandacht te besteden aan de gevolgen voor de Kleine mantelmeeuw.

Gezien de aanwezige kennisleemtes en onzekerheden in de effectbepaling, adviseert de Commissie het onderwatergeluid, de aanwezigheid en het gedrag van zeezoogdieren nauwgezet te monitoren zowel in de jaren voorafgaand aan de bouw (T_0), tijdens de bouw vanaf het moment dat begonnen wordt met heien en na afloop van de bouw. Om te voorkomen dat in cumulatie "aantasting van natuurlijke kenmerken" optreedt, is het belangrijk te monitoren en de monitoringsresultaten te toetsen.

De Commissie adviseert de kennisontwikkeling ten aanzien van de mogelijke effecten van geluidemissies als gevolg van bodemonderzoek nauwlettend te volgen en als daar aanleiding toe is, mitigerende maatregelen in de vergunningvoorschriften op te nemen.

Behalve voor offshore windpark EP Offshore NL1 lopen er procedures voor diverse andere offshore windparken op het Nederlandse en Duitse deel van de Noordzee, ook van andere initiatiefnemers. De Commissie is van mening dat het meerwaarde heeft de monitoringprogramma's van de diverse parken op elkaar af te stemmen, of liever nog in een gezamenlijke monitoring uit te voeren.

3.4.4 Aanpassingen op het ontwerpbesluit

Aanpassingen naar aanleiding van zienswijzen

Naar aanleiding van de zienswijze van Eolic Power GmbH (Bijlage B, volgnummer 12) is de tekst onder 'Aanvulling omtrent mitigerende maatregelen heien' aangepast.

Naar aanleiding van de zienswijze van Eolic Power GmbH (Bijlage B, volgnummer 12) is in Bijlage 1 onderdeel 3 'Effecten van heien op vislarven' verwijderd.

Naar aanleiding van de zienswijze van de Wasser- und Schifffahrtsdirektion Nordwest is de tekst onder 'Overwegingen en conclusie bevoegd gezag' aangepast.

Ambtshalve aanpassingen

Naar aanleiding van de zienswijze van Airtricity op windturbinepark Den Helder 1 is in par 3.4.2 onder kopje 'Aanvaringsrisico's vogels' het fragment '...i.c.m. het verlies van foeragegebied...' toegevoegd.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Bij par. 3.4.2 onder het kopje 'Doorwerking juvenielen en kinderkamerfunctie' en 'Doorwerking vislarvenreductie op vogels en zeezoogdieren' is de tekst vervangen teneinde dit deel begrijpelijker te maken.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Bij par. 3.4.2 onder het kopje 'Zeezoogdieren' is 'leefgebied' vervangen door 'foeragegebied'.

Bij par. 3.4.5 onder het kopje 'Overwegingen omtrent cumulatie' zijn 4 alinea's toegevoegd die de redeneerlijn omtrent de cumulatievolvergorder duidelijk uitleggen.

Bij par. 3.4.5 onder het kopje 'Cumulatie vogels' zijn de windturbineparken Scheveningen Buiten, Q4-WP en Q10 toegevoegd aan de cumulatievolvergorder, aangezien deze parken aanvankelijk (in ontwerp) afgewezen zijn en nu, na het vervallen van de afwijzingsgronden, toegekend zijn. Samen met het feit dat het aantal vergunde windturbines bij windpark Beaufort gewijzigd is, heeft dit tot effect gehad dat de cumulatieve percentages voor ecologische effecten veranderd zijn. Deze percentages zijn waar van toepassing tevens aangepast in de tekst.

Bij par. 3.4.5 onder het kopje 'Overwegingen omtrent advies Commissie m.e.r.' is de alinea 'In verband ... stormvogel meenemen.' verplaatst van par. 3.4.6 onder kopje 'Monitoring- en evaluatieprogramma', wat de duidelijkheid en overzichtelijkheid ten goede komt.

Naar aanleiding van de zienswijze van Norton Rose op windturbinepark Tromp Binnen is in par. 3.4.5 onder het kopje 'Conclusie bevoegd gezag omtrent ecologie' de passage '...en ziet daarom geen reden om de door de aanvrager ingediende Passende Beoordeling in twijfel te trekken' verwijderd.

Naar aanleiding van de zienswijze van Norton Rose op Tromp Binnen is bij Bijlage 1 onder kopje 'Algemene eisen' de tekst aangepast.

Naar aanleiding van de zienswijze van Airtricity op windturbinepark Den Helder 1 is in Bijlage 1 punt 10 'beide soorten' veranderd in 'deze soort'.

3.4.5 Overwegingen en conclusie bevoegd gezag

Algemeen

Door aan vergunningen het voorschrift met de heibeperking van 1 januari tot 1 juli te verbinden worden negatieve effecten van het heien zoveel mogelijk voorkomen. Door dit voorschrift worden voedselketeneffecten door de bouw van windturbinepark EP Offshore NL1, op de van juveniele vis afhankelijke vogelsoorten van Natura 2000 gebieden uitgesloten. Immers, door de vislarfsterte die optreedt op de locatie EP Offshore NL1 ten gevolge van heiactiviteiten in juli en later in het jaar, zal dit pas tot een reductie in juveniele vis leiden nadat de jongen van de betreffende vogelsoorten de kolonie al hebben verlaten. Dat wil zeggen dat het broedsucces van deze vogelsoorten niet afhankelijk is van vislarfsterte die op de locatie EP Offshore NL1 optreedt ten gevolge van heiactiviteiten in juli of later. Concreet gaat het om de soorten Kleine mantelmeeuw, Grote stern, Visdief, Noordse stern in de Natura 2000 gebieden Noordzeekustzone en Waddenzee. Effecten op vogelsoorten van Natura 2000 gebieden, op zichzelf staand of in

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

cumulatie, kunnen derhalve alleen nog optreden op basis van het aantal aanvaringsslachtoffers.

Tevens worden door dit voorschrift effecten op de Bruinvissen in Natura 2000 gebied "Borkum Riffgrund" door de aanleg van windturbinepark EP Offshore NL1 uitgesloten. In het voorjaar komen in het Natura 2000 gebied "Borkum Riffgrund" verhoogde dichtheden bruinvissen voor. Door niet te heien in de periode van 1 januari tot 1 juli wordt voorkomen dat de effecten van heien leiden tot wezenlijke "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van het gebied "Borkum Riffgrund". Het bevoegd gezag is van mening dat eventuele, gunstige effecten van de alternatieve 'intril' methode, zoals beschreven in de aanvulling omtrent mitigerende maatregelen heien, met de op dit moment beschikbare informatie niet goed zijn in te schatten. Wel bestaat de mogelijkheid in het kader van het uitvoeringsplan mitigerende maatregelen voor te stellen en de positieve effecten daarvan te onderbouwen. Mocht uit de monitoringsresultaten blijken dat de mitigerende maatregel een matigend effect heeft op de effecten van heiwerkzaamheden, dan kan het bevoegd gezag na evaluatie toestemming geven om af te wijken van de voorschriften.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Overwegingen omtrent Passende Beoordeling

Met betrekking tot de onderwerpen besproken in de Passende Beoordeling is de conclusie van het bevoegd gezag dat de effecten van het windturbinepark EP Offshore NL1, gegeven de consequente manier waarop de zogenaamde 'worst case' wordt toegepast, op zichzelf staand niet significant zijn.

Overwegingen omtrent cumulatie

Voor de bepaling van de cumulatieve effecten als gevolg van de voorgenomen realisering van meerdere windturbineparken op zee heeft het bevoegd gezag aansluiting gezocht bij de volgorde waarop het bevoegd gezag voor de wet op grond van artikel 7.18 Wm, in samenhang met 7.28 Wm over reële vergunningaanvragen beschikt. Vergunningaanvragen zónder tijdig volledig en juist verklaard MER kunnen niet leiden tot vergunningverlening en zouden daarmee voor de bepaling van de cumulatieve gevolgen niet van belang zijn. Slechts vergunningaanvragen voorzien van een volledig en juist verklaard MER kunnen, mede gelet op artikel 7.28 Wm, leiden tot inhoudelijke besluitvorming door het bevoegd gezag. Artikel 7.28 Wm bevat in dit verband een dwingend kader voor het buiten behandeling stellen van een aanvraag waarvoor een MER- of m.e.r.beoordelingsplicht geldt (aanvaardbaarheidsoordeel).

Van 2006 tot juli 2008 is voor een aantal aanvragen voor windturbineparken op zee een MER overgelegd. Het betreft op chronologische volgorde de parken West Rijn, Beaufort (voorheen Katwijk), Scheveningen Buiten, Breeveertien II, Rijnveld Noord en Rijnveld Oost. Na beoordeling van de inhoud van de afzonderlijke MER's heeft het bevoegd gezag bij afzonderlijke besluiten het MER, gelet op de daarvoor afgegeven richtlijnen en adviezen, aanvaardbaar en de aanvraag volledig verklaard en de procedure overeenkomstig hoofdstuk 7 Wm vervolgd. Onderdeel van deze procedure is de verplichte advisering door de Commissie. De Commissie constateerde dat het MER onvoldoende informatie inhield om uit te sluiten dat de windturbineparken in cumulatie significante effecten op de Natura 2000 gebieden zouden hebben. Dit betekende dat in aanvulling op het MER een locatiespecifieke passende beoordeling diende te worden opgesteld. Op 8 juli 2008 is aan de windsector de handreiking passende beoordeling uitgereikt welke informatie bevatte voor het opstellen van een locatiespecifieke passende beoordeling. Voor

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

de aanvragen waarbij het MER reeds volledig en juist was verklaard, had dit tot gevolg dat het MER op basis van dit advies van de Commissie alsnog parallel aan de behandeling van de vergunningaanvraag met een passende beoordeling diende te worden aangevuld.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Voor initiatieven zonder volledig en juist verklaard MER, diende de passende beoordeling onderdeel uit te maken van het (nog in te dienen) MER. Het bevoegd gezag heeft hierbij gebruik gemaakt van haar bevoegdheid om deze initiatiefnemers te wijzen op de onvolledigheid van het MER overeenkomstig artikel 7.18 Wm. Voor de beoordeling van de gezamenlijke, cumulatieve gevolgen van windturbineparken op de Noordzee is voor deze initiatieven de volgorde van indiening van volledige aanvragen, met inbegrip van een volledig en juist verklaard MER, doorslaggevend. Voor de aanvragen Q4-WP, Brown Ridge Oost, Rijnveld West, Den Helder I, Callantsoog Noord, Q10, Helmveld, BARD Offshore NL1, EP Offshore NL1, GWS Offshore NL1, Tromp Binnen en Rotterdam Noord-West is daarvoor de (tijds) datum van ontvangst van de passende beoordeling als onderdeel van het MER het bepalende gegeven.

Het voorgaande leidt tot de volgende cumulatieve volgorde:

1. West Rijn, 2. Beaufort (voorheen Katwijk), 3. Scheveningen Buiten, 4. Breeveertien II, 5. Rijnveld Noord, 6. Rijnveld Oost, 7. Q4-WP, 8. Brown Ridge Oost, 9. Rijnveld West, 10. Den Helder I, 11. Callantsoog Noord, 12. Q10, 13. Helmveld, 14. BARD Offshore NL1, 15. EP Offshore NL1, 16. GWS Offshore NL1, 17. Tromp Binnen en 18. Rotterdam Noord-West.

Reeds bestaande windmolenparken zijn bij de berekening van de cumulatieve effecten niet meegenomen. Effecten die deze bestaande windmolenparken afzonderlijk of tezamen met overige storende factoren op de te beschermen gebieden hebben, zijn reeds meegenomen in het MER, respectievelijk in de passende beoordeling, als huidige situatie.

Cumulatieve effecten zijn mogelijk op zowel zeezoogdieren (onderwatergeluid, voedselsituatie) als vogels (aanvaringen) en zijn in deze gevallen additief of minder dan additief; dat wil zeggen dat het cumulatieve effect de som van de afzonderlijke effecten of minder zal zijn.

Cumulatie zeezoogdieren

Verstoringseffecten op zeezoogdieren ten gevolge van heideactiviteiten kunnen cumuleren in zowel tijd als ruimte. De precieze gevolgen van de gecumuleerde effecten zijn niet bekend. In een 'worst case' benadering is er van uitgegaan dat het verloren gebied niet alleen ontoegankelijk is tijdens het daadwerkelijke heien, maar dat bruinvissen en zeehonden gedurende de gehele heiperiode geen gebruik maken van het gebied.

Bij zeehonden wordt er vanuit gegaan dat de afstand vanaf de heiplaats waarbinnen een gedragsreactie plaatsvindt maximaal 80 km kan bedragen. Ook deze verstoringafstand betreft een 'worst case' aanname. Bij een cumulatief scenario waarbij meerdere parken per jaar worden gebouwd, en er niet of nauwelijks overlap in de ruimtelijke verstoring is, kan vrijwel het hele NCP tegelijkertijd verstoord worden. In het geval er binnen één kalenderjaar 2 parken worden gebouwd waarvan de verstoringcontouren niet of nauwelijks overlappen wordt ca. 60% van het NCP verstoord voor zeehonden. Het voorgaande houdt in

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

dat bij de aanleg van meerdere parken per jaar een groot deel van het NCP, gedurende de gehele heiperiode niet meer toegankelijk is voor zeehonden om te foerageren of voor andere activiteiten.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Gelet op de kennisleemtes die bestaan omtrent de verstoringseffecten door heideactiviteiten, het advies van de Commissie MER inzake de (cumulatieve) effecten van onderwatergeluid op zeezoogdieren en het belang van de in het kader van de Wbr te betrachten voorzorg, is het bevoegd gezag van mening dat een dergelijke grootschalige verstoring van het leef- en foerageergebied van zeehonden zoveel mogelijk voorkomen dient te worden. Hiertoe heeft het bevoegd gezag in de voorschriften bij de vergunningen opgenomen dat in het Nederlands deel van de Noordzee gedurende één bouwseizoen steeds één windturbinepark geheid mag worden. Hierdoor zal de genoemde 60% verstoring niet voorkomen.

Vanwege een hoge dichtheid van bruinvissen in het Natura 2000 gebied "Borkum Riffgrund" gedurende het voorjaar en ter voorkoming van significant negatieve effecten op het broedsucces van zeevogels in de kolonies van de Noordzeekustzone en Waddenzee als gevolg van vislarvensterfte door heien, is het bevoegd gezag van mening dat in dit verband slechts voor één windturbinepark per kalenderjaar enkel in de periode juli-december geheid mag worden. Hiertoe heeft het bevoegd gezag voorschriften in dit besluit opgenomen (zie voorschrift 6 lid 5 t/m 8). Als gevolg van de genoemde voorschriften wordt ook de grootschalige ruimtelijke verstoringen voor zeehonden binnen een kalenderjaar zoveel mogelijk beperkt.

Door het opnemen van de voorschriften in de vergunningen wordt cumulatie van effecten door het heien van windparken grotendeels voorkomen. Er kan echter niet uitgesloten worden dat over meerdere jaren cumulatie plaatsvindt. Wanneer meerdere jaren achter elkaar windparken gebouwd worden, kan de aanwas afkomstig van zeehonden uit andere gebieden over een langere periode verder afnemen, waardoor "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van Natura 2000 gebieden kan optreden.

Om het effect van heien op de aanwas door immigratie van zeehonden uit andere gebieden inzichtelijk te maken, zal in de vergunningen een uitbreiding van al bestaand zenderonderzoek worden voorgeschreven. Ook zullen resultaten worden betrokken uit de overige lopende monitoringsprogramma's naar zeehonden op het NCP.

Cumulatie vogels

Cumulatie kan optreden door de cumulatie van het aantal aanvaringsslachtoffers. Met betrekking tot aanvaringsslachtoffers kunnen alleen de effecten op de Kleine mantelmeeuw en de Jan van gent cumuleren. Het cumulatieve effect op de Kleine mantelmeeuw voor wat betreft het aanvaringsrisico, met daarbij inbegrepen de uitvoeringsvoorschriften van West Rijn, Beaufort, Scheveningen Buiten, Breeveertien II, Q4-WP, Brown Ridge Oost, Den Helder I, Q10 en BARD Offshore NL1, bedraagt voor de Waddenzee 0,55% en voor het Niedersächsisches Wattenmeer 0,26%. Voor de andere Natura 2000 gebieden is er geen sprake van cumulatie.

Het cumulatieve effect op de Jan van gent is voor de populatie Bempton Cliffs 0,12% additionele sterfte en voor Helgoland 0,87%. Significante effecten kunnen derhalve worden uitgesloten.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Overwegingen omtrent nieuw aangemelde Natura 2000 gebieden

Onder de Habitatrichtlijn zijn op 22 december 2008 de Kustzee ten Noorden van Bergen, de Vlake van Raan, de Doggersbank en de Klaverbank aangemeld. Deze gebieden zijn aangemeld om redenen van het voorkomen van een aantal habitattypen (riffen zandbanken), zeezoogdieren (Bruinvis, zeehonden) en diadrome vissen (prikken, elft en fint). Bovenstaande gebieden staan nog niet op de communautaire lijst.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Ten overvloede: uit de Passende Beoordeling blijkt dat op basis van de analyses die zijn uitgevoerd voor de andere dan bovengenoemde, voor dit gebied relevante Natura 2000 gebieden, significante effecten voor zeezoogdieren kunnen worden uitgesloten. Alle 4 de bovengenoemde aangemelde Natura 2000 gebieden bevinden zich buiten de 80 km contour van het windpark. De aantallen van de diadrome vissoorten in de gebieden zijn laag. Significante effecten op populatieniveau kunnen worden uitgesloten.

Naast de vier reeds in Brussel aangemelde gebieden zal (op basis van de Vogelrichtlijn) in de toekomst het Friese Front als Natura 2000 gebied worden aangewezen. Dit gebied kenmerkt zich door het voorkomen van hogere concentraties van zeevogels (o.a. zeekoeten en grote jagers). Gezien de grote afstand tot het windpark kunnen significante effecten op populatieniveau worden uitgesloten.

Overwegingen omtrent advies Commissie m.e.r.

Bevoegd gezag heeft kennis genomen van het advies van de Commissie met betrekking tot het MER en de Passende Beoordeling van EP Offshore NL1. Het bevoegd gezag neemt het advies van de Commissie grotendeels over, maar verschilt van inzicht met betrekking tot enkele punten.

- De Commissie stelt dat informatie over de gevolgen in samenhang met de locaties van de reeds vergunde windparken voor de Duitse kust (Borkum Riffgrund West, Borkum West, Borkum Riffgrund, Borkum West II, en Borkum Riffgrund II) en de nog te vergunnen windparken ontbreekt in de Passende Beoordeling. Het MER wijst uit dat deze informatie essentieel is voor het zorgvuldig doorlopen van de habitattoets. De Commissie adviseert bij de vergunningverlening te beoordelen of in samenhang met andere vergunde, te vergunnen of gerealiseerde windparken de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden niet worden aangetast. De Commissie adviseert deze beoordeling in afstemming met de Duitse overheid uit te voeren.

Het bevoegd gezag heeft op 20 mei 2009 overleg gehad met de Duitse overheid over mogelijke cumulatie van effecten van de Nederlandse met de Duitse parken. Op basis van dit overleg, de uitkomsten uit de MER en de Passende Beoordeling trekt het bevoegd gezag de volgende conclusies m.b.t. grensoverschrijdende cumulatie:

Jan van gent op Helgoland

De volgende specifieke instandhoudingsdoelstellingen gelden voor de Jan van gent op Helgoland:

- storingsvrije broedmogelijkheden op Helgoland, als enige Duitse broedplaats van deze soort;

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

- een directe, ongehinderde toegang tot zee voor de jonge vogels bij het verlaten van de broedplaats.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

De effecten worden in Duitsland dus kwalitatief getoetst. Hierdoor is het niet mogelijk om de effecten van de Duitse windmolenparken bij de Nederlandse op te tellen, omdat de effecten van de Nederlandse windmolenparken kwantitatief getoetst zijn.

Het gecumuleerde effect van de Nederlandse vergunde parken (maximaal 0,76% additionele sterfte) is niet significant. De verhoogde mortaliteit die in Nederland optreedt t.o.v. de mortaliteit die in Duitsland plaatsvindt (parken die dicht bij Helgoland aangelegd worden), is verwaarloosbaar in het licht van de Duitse doelstellingen. Zelfs als het mogelijk was om grensoverschrijdend te cumuleren, zou het niet aannemelijk zijn dat er significante effecten optreden op de bovengenoemde instandhoudingsdoelstellingen.

Het bevoegd gezag is van mening dat bij de aanleg en ingebruikname van het windturbinepark EP Offshore NL1, in het licht van bovengenoemde instandhoudingsdoelstellingen, mede gelet op de beperkte kwantitatieve effecten, de natuurlijke kenmerken en waarden van de kolonie van Jan van genten van Helgoland behouden zullen blijven.

Kleine mantelmeeuw in Niedersächsisches Wattenmeer

Het cumulatieve effect van de Nederlandse vergunde parken op de Kleine mantelmeeuw bedraagt voor het Niedersächsisches Wattenmeer 0,26%. Dit effect is dermate gering dat eventuele cumulatie van het totaal van de effecten van de Nederlandse windmolenparken in het niet valt bij de te verwachten veel grotere effecten van de Duitse windmolenparken.

De 1% norm van het ORNIS comité dient zodanig uitgelegd te worden dat wanneer een lidstaat minder dan 1% additionele sterfte veroorzaakt van een trekkende vogelsoort er sprake is van kleine aantallen in het licht van de Vogelrichtlijn en daardoor kan er niet van een significant effect gesproken worden. Dus als iedere lidstaat zich houdt aan de 1% norm van het ORNIS comité dan is er geen gevaar voor het voortbestaan van de soort. De Nederlandse vergunde windmolenparken veroorzaken ruimschoots minder dan 1% additionele sterfte van de populatie kleine mantelmeeuwen in het Niedersächsisches Wattenmeer.

Duikers

Uit het MER blijkt dat soorten als Roodkeelduiker, Parelduiker etc. minder gevoelig zijn, omdat ze een breder dieet hebben dan de meest kwetsbare vogelsoorten en pas meegenomen worden in de analyse als op de kwetsbaardere soorten mogelijk significante effecten optreden door voedseltekort.

De meeste Noordzeevogels mijden naar verwachting het park echter in meer of mindere mate. Soorten die vooral zwemmend op zee voorkomen en die duikend onder water foerageren (o.a. Roodkeelduiker) vertonen sterke vermijding (van 60 tot 90%). Echter gezien het feit dat deze soorten (Roodkeel- en Parelduiker) vooral voorkomen in de Voordelta en Noordzeekustzone en hun dichtheden snel afnemen verder van de kust, wordt het effect door het Nederlands bevoegd gezag als zeer gering beoordeeld.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Het gecumuleerde effect van de Nederlandse vergunde parken is zo gering dat cumulatie met effecten die optreden in de Duitse windmolenparken irrelevant zijn. De staat van instandhouding van de populaties die zich op enig moment op Nederlands grondgebied bevinden, wordt bovendien dus niet in gevaar gebracht.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

- Het MER gaat voor de Bruinvis uit van dichtheden en een verstoringsafstand die te laag zijn voor een situatie tijdens de bouw. Mede gezien de zeer ongunstige staat van instandhouding van de bruinvis binnen het NCP is deze onderschatting een belangrijk aandachtspunt bij de besluitvorming.

Het bevoegd gezag deelt de conclusie van de Commissie dat de landelijke staat van instandhouding voor bruinvissen zeer ongunstig is. Bij de Passende Beoordeling is gebruik gemaakt van de gegevens uit SCANS II, deze gegevens daterend uit 2005, worden aangemerkt als meest representatief voor de huidige situatie op het NCP.

In de aanvulling op de Passende Beoordeling worden twee onderzoeken aangevoerd, die feitelijke onderbouwing aanvoeren voor hogere dichtheden voor bruinvissen in de Duitse Noordzee gedurende het voorjaar. Op grond hiervan heeft het bevoegd gezag besloten dat er geen heiwerkzaamheden voor het windturbinepark EP Offshore NL1 in deze periode plaats mogen vinden.

Gemiddelde dichtheidscijfers buiten deze voorjaars-periode zijn in overeenstemming met een aanname van 0,4 exemplaren per km².

De theoretische vermijdingsafstand, waarvan in de Passende Beoordeling wordt uitgegaan, wordt ondersteund door empirische waarnemingen in het veld.

Het bevoegd gezag ziet dan ook geen aanleiding om van een andere verstoringsafstand en dichtheidspercentages uit te gaan.

Het deel van de Noordzee dat tijdens de bouwfase van het windpark EP Offshore NL1 tot een reactie bij Bruinvissen zou kunnen leiden, vormt normaliter het leefgebied voor ongeveer 180 Bruinvissen (uitgaande van een dichtheid van 0,4 per km²). Dit betreft ongeveer 0,12% van het maximale aantal, in het Zuidelijk deel van de Noordzee voorkomende Bruinvissen en 0,04 tot 0,06 % van het aantal in de hele Noordzee. Dit is op populatieniveau een dermate klein effect dat effecten op het aantal, op het NCP voorkomende Bruinvissen kunnen worden uitgesloten.

- De Commissie adviseert om bij de beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet de mogelijkheid van een alternatief kabeltracé in de overweging mee te nemen en in de vergunningverlening aandacht te besteden aan de gevolgen van de kabelaanleg voor zeehonden, pleisterende eenden en Broedvogels.

Uit artikel 3 lid 2 van de Wbr volgt dat rekening dient te worden gehouden met de bescherming van belangen van andere dan waterstaatskundige aard, voor zover daarin niet reeds is voorzien bij of krachtens andere wet. De beoordeling van de effecten van het kabeltracé naar de Eemshaven binnen de 12 mijlszone valt buiten het kader van de vergunningverlening voor de Wbr. De beoordeling van de door de Commissie genoemde effecten zullen in het kader van de Natuurbeschermingswet en de Flora- en Faunawet plaatsvinden.

Voor een ontheffing in het kader van de Flora- en Faunawet en een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet, moeten door de initiatiefnemer aanvragen worden ingediend bij het ministerie van LNV. Gezien de mogelijkheden

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

voor een alternatief tracé en het advies van de commissie MER is het aannemelijk dat de benodigde vergunningen kunnen worden verkregen.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

In verband met de genoemde onzekerheden met betrekking tot fluxen van trekvogels en pleisterende vogels ten aanzien van de kennisleemtes in relatie tot de aanvaringsslachtoffers en de soortspecifieke dichtheid boven het studiegebied zijn in het monitorings- en evaluatieprogramma in de onderdelen "Monitoring zeevogels in relatie tot het windturbinepark", "Fluxmetingen zeevogels en koloniebroeders" en "Ontwijkgedrag van zeevogels en koloniebroeders of metingen van slachtoffers" opgenomen. In deze onderdelen zal de soortspecifieke flux worden bepaald, dus ook die van Steltlopers, waaronder Kanoetstrandlopers. De initiatiefnemer dient conform de Voorschriften een gedetailleerd monitorings- en evaluatieprogramma op te stellen. Bij de toetsing van dit programma zal het bevoegd gezag de overwegingen van de Commissie ten aanzien van de steltlopers meenemen.

Overwegingen omtrent het kabeltracé

In de Passende beoordeling wordt het volgende gesteld met betrekking tot de effecten van het aanleggen van de kabel over de Waddenvlakte: "Tijdens aanleg en verwijdering van het kabeltracé kunnen er negatieve gevolgen voor pleisterende vogels ontstaan ten gevolge van visuele onrust, geluidsemissies en ruimtebeslag. Vanwege de korte duur van de effecten, zijn significante gevolgen voor de pleisterende vogels van de Natura2000-gebieden Noordzeekustzone en Waddenzee niet te verwachten. Ook kunnen er tijdens de kabelaanleg effecten optreden op het benthos in de sublittorale zone, wat indirect doorwerkt op de voedselvoorziening voor de pleisterende vogels. Dit effect is echter zeer kleinschalig en aangezien er in de omgeving voldoende voedselbronnen beschikbaar zijn worden significante gevolgen van dit effect ook uitgesloten." De Commissie komt op basis van expert judgement tot de conclusie dat verstoring van pleisterende vogels niet zal leiden tot "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van de Natura2000-gebieden.

Het eerste deel van het te vergunnen kabeltracé ligt zuidelijker dan het in ontwerp vergunde kabeltracé. Het te vergunnen tracé loopt door zijn zuidelijker ligging gedeeltelijk door bij laag getij droogvallend gebied. Hierdoor zullen de in de Passende beoordeling beschreven effecten op de pleisterende vogels wat betreft het verstoorde oppervlak iets toenemen. Het verstoorde oppervlak is ondanks deze toename nog steeds erg klein in relatie tot het totale foerageeroppervlak in de nabije omgeving, waardoor ook dit traject niet tot significante gevolgen zal leiden voor de pleisterende vogels.

In de Passende beoordeling worden ook negatieve gevolgen voor de Gewone zeehond beschreven. Het betreft hier tijdelijk negatieve gevolgen door visuele onrust en geluidsemissies ten gevolge van aanleg en verwijdering van het kabeltracé.

Een aantal ligplaatsen van de Gewone zeehond in het Natura 2000-gebied "Waddenzee" wordt door het kabeltracé aangedaan. Dit geldt in gelijke mate voor zowel het oorspronkelijke als het nieuw voorgestelde tracé. Door de gedeeltelijke verlegging van het traject, wordt er dan ook geen toename van de effecten op de Gewone zeehond verwacht.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Door het toepassen van een gelijke effectbeoordeling als in de passende beoordeling voor het oorspronkelijke kabeltracé is gedaan en gezien het feit dat de Commissie op basis van expert judgement significantie van effecten van het oude kabeltracé op pleisterende vogels uitsluit, is de zekerheid verkregen dat geen van de mogelijke effecten van het nieuw voorgestelde kabeltracé significante gevolgen hebben op Europese beschermde habitattypen en soorten.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Conclusie bevoegd gezag omtrent ecologie

Met betrekking tot de onderwerpen besproken in de Passende Beoordeling is de conclusie van het bevoegd gezag dat de effecten van het windturbinepark EP Offshore NL1, gegeven de consequente manier waarop de zogenaamde 'worst case' wordt toegepast, op zichzelf staand niet significant zijn.

Tijdens de effectbeschrijving van het MER zijn leemtes in kennis geconstateerd met betrekking tot de milieueffecten van de aanleg, aanwezigheid en verwijdering van het windmolenpark EP Offshore NL1.

Het bevoegd gezag heeft op basis van de Passende Beoordeling en de stukken die ter aanvulling hierop zijn binnengekomen, voldoende inzicht in de aard en omvang van deze effecten verkregen om tot een besluit te komen. In navolging van het advies van de Commissie is er daarnaast een pakket aan monitoring- en evaluatievoorschriften opgesteld.

Onderzocht is of het project tezamen met andere plannen of projecten significante effecten heeft op de instandhoudingsdoelstellingen van de beschermde gebieden. De effecten van EP Offshore NL1 die cumuleren met de effecten van andere vergunde windmolenparken zijn in het kader van dit besluit overwogen. Hierbij is rekening gehouden met de uitkomsten van de Passende Beoordeling voor deze parken, inclusief de beperkingen die aan de vergunningen worden verbonden. Hieruit volgt dat significante effecten kunnen worden uitgesloten.

Uit artikel 3 lid 2 van de Wbr volgt dat rekening dient te worden gehouden met de bescherming van belangen van andere dan waterstaatskundige aard, voor zover daarin niet reeds is voorzien bij of krachtens andere wet. Hier wordt met name bedoeld op belangen ten aanzien van natuur en milieu (ecologie). Bij de beoordeling van de aanvraag is derhalve bekeken of de activiteit niet leidt tot onaanvaardbare gevolgen voor het milieu. Uit artikel 1 lid 2 van de beleidsregels volgt dat onder milieu ook natuur wordt verstaan.

Het bevoegd gezag houdt bij de onderhavige besluitvorming rekening met de bepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Het bevoegd gezag is géén onderzoeksresultaten of andere gegevens bekend waaruit het tegendeel blijkt. Op grond daarvan staan op dit moment de bepalingen van de Habitat- en Vogelrichtlijnen een positief besluit ten aanzien van de effecten van het windturbinepark EP Offshore NL1 op Natura 2000 gebieden niet in de weg.

3.4.6 Maatregelen en voorschriften

Voorschriften

Gelet op het belang van de vislarven voor de voedselketens op de Noordzee en Waddenzee en de in het kader van de Wbr te betrachten voorzorg, is het bevoegd gezag van mening dat de negatieve effecten van het heien zoveel mogelijk voorkomen dienen te worden.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Het bevoegd gezag is van mening dat in dit verband in de onderzochte periode, te weten 1 januari tot 1 juli, geen heiwerkzaamheden mogen plaatsvinden. Het bevoegd gezag verbindt aan deze vergunning een voorschrift op grond waarvan niet geheid mag worden in de periode van 1 januari tot 1 juli teneinde voedselketeneffecten door vislarvensterfte tengevolge van het heien van windturbinepark EP Offshore NL1 zoveel mogelijk te beperken. (Zie voorschrift 6 lid 5.)

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Met het voorschrift worden significante voedselketeneffecten als gevolg van de bouw van windturbinepark EP Offshore NL1, voor juveniele vislarven afhankelijke vogelsoorten van Natura 2000 gebieden, uitgesloten. Concreet gaat het hier om de soorten Kleine mantelmeeuw, Grote stern, Visdief, Noordse stern in de Natura 2000 gebieden rond de Waddenzee en het Duits/Deense Wad.

Daarnaast worden, doordat dit voorschrift is opgenomen, effecten van heien op bruinvissen tijdens de voorjaarsperiode, wanneer zich grotere aantallen Bruinvissen in de "Borkum Riffgrund" bevinden, uitgesloten. Hiermee wordt voorkomen dat het heien van windturbinepark EP Offshore NL1 leidt tot wezenlijke "aantasting van de natuurlijke kenmerken" van het Natura 2000 gebied "Borkum Riffgrund".

Gelet op de gehanteerde norm voor aanvaardbaar effect in termen van verstoring van zeezoogdieren in Natura 2000 gebieden is het bevoegd gezag van mening dat effecten boven deze norm voorkomen dienen te worden. Het bevoegd gezag verbindt aan deze vergunning het voorschrift dat op de Noordzee gedurende één bouwseizoen één windturbinepark geheid mag worden. (Zie voorschrift 6 lid 6 t/m 8.)

Met het voorschrift worden verstoringseffecten op zeezoogdieren in Natura 2000 gebieden binnen aanvaardbare normen gehouden.

Monitoring- en evaluatieprogramma

In het MER worden kennisleemtes aan de orde gesteld. Door in het kader van het MER en de passende beoordeling consequent 'worst case' analyses toe te passen is voor deze vergunning de zekerheid verkregen dat er geen significante effecten op zullen treden.

Gelet op de in het MER beschreven kennisleemtes, de overwegingen ten aanzien van de ecologie en de inschatting van effecten van toekomstige ontwikkelingen van windturbineparken op zee, is het bevoegd gezag tot de conclusie gekomen dat een monitoring- en evaluatieprogramma voorgeschreven dient te worden. Hiertoe is een voorschrift met bijlagen in deze vergunning opgenomen.

Het bevoegd gezag behoudt het recht om, na overleg met de initiatiefnemer, op grond van voortschrijdend inzicht, wijzigingen in de voorschriften aan te brengen evenals wijzingen in de (bestuurlijke) organisatie, financieringsstructuur en opzet van het Monitoring- en Evaluatieprogramma.

Als resultaten van Monitoring- en Evaluatieprogramma's van derden c.q. onderzoeken van kennisinstituten hiertoe aanleiding geven kan het bevoegd gezag besluiten de voorschriften ten aanzien van de desbetreffende aspecten aan te passen.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Het bevoegd gezag behoudt het recht om het Werkplan/Uitvoeringsplan te toetsen aan de meest recente inzichten, dus inclusief voortschrijdend inzicht, en, indien daartoe aanleiding is, aanvullende voorschriften en mitigerende maatregelen te eisen.

Ook de vergunninghouder kan verzoeken om op basis van voortschrijdend inzicht, aanpassingen te doen in het Monitoring- en Evaluatieprogramma.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

3.5 Kabeltracé

Naar aanleiding van de door de Wasser- und Schifffahrtsdirektion Nordwest (WSD) ingediende zienswijzen op het kabeltracé in het ontwerpbesluit en het overleg dat heeft plaatsgevonden tussen het bevoegd gezag en een aantal Duitse partijen waaronder Bundesamt für Schifffahrt und Hydrographie (BSH), het Wasser-und Schifffahrtsverwaltung des Bundes (WSV) en de aanvrager heeft het bevoegd gezag het aangevraagde kabeltracé opnieuw bekeken. WSV is van mening dat de vlotte afwikkeling van het scheepvaartverkeer in de Eemsgeul in het geding zou komen indien het aangevraagde voorkeursracé vergund zou worden. Aanvrager heeft naar aanleiding hiervan een kleine aanpassing op het in ontwerp vergunde voorkeursalternatief van het kabeltracé voorgelegd aan het bevoegd gezag. De aanpassing is geprojecteerd binnen de 12-mijlszone en valt deels binnen de reikwijdte van de Natuurbeschermingswet 1996 waarvoor afzonderlijke vergunningplichten kunnen gelden.

Het bevoegd gezag heeft in het kader van de onderhavige Wbr-vergunning de effecten van het tracé beoordeeld. Op basis van de passende beoordeling en expert judgement van de Commissie is de zekerheid verkregen dat geen van de mogelijke effecten van het nieuw voorgestelde kabeltracé significante gevolgen hebben op Europese beschermde habitattypen en soorten.

Voor de route waarlangs het nieuwe tracé afwijkt van het oorspronkelijke voorstel, zijn de ecologische effecten ingeschat op dezelfde wijze als in het MER en de Passende Beoordeling is gebeurd. Deze effectbeschrijving is opgenomen in paragraaf 3.4.5 onder 'Overwegingen omtrent het kabeltracé'.

Voor de aanleg van de kabel kunnen, gelet op de reeds aanwezige infrastructuur en scheepvaartroutes, aanvullende diepteliggingseisen van toepassing zijn (voorschrift 8 lid 3). Voor het overige zijn er naar het oordeel van het bevoegd gezag geen belemmeringen voor het vergunnen van het kabeltracé.

3.6 Meest Milieuvriendelijk Alternatief

Het bevoegd gezag constateert dat de aanvrager als voorkeursalternatief niet heeft gekozen voor het Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA).

De meest milieuvriendelijke manier om het windpark aan te sluiten is met een tracéverloop ten westen van de Borkumse Stenen en een aanlandingspunt bij Moddergat.

Het bevoegd gezag komt op basis van de afweging in paragrafen 3.1-3.4 van dit besluit tot de conclusie dat het aangevraagde voorkeursalternatief geen wezenlijk negatieve gevolgen heeft voor het milieu. Het voorkeursalternatief is daarom een aanvaardbaar alternatief.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

3.7 Eindconclusie bevoegd gezag

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Het bevoegd gezag komt op basis van de overwegingen met betrekking tot de effecten op scheepvaartveiligheid, luchtvaartveiligheid, militaire gebieden en ecologie tot de conclusie dat voor het windturbinepark EP Offshore NL1 een vergunning onder voorwaarden kan worden verleend aan de aanvrager. De voorwaarden ten behoeve van de scheepvaartveiligheid zijn beschreven onder paragraaf 3.1.6 en bijbehorende voorschriften en bijlagen. De voorwaarden ten behoeve van de luchtvaartveiligheid zijn beschreven onder paragraaf 3.2.5 en bijbehorende voorschriften en bijlagen. De voorwaarden ten behoeve van ecologie zijn beschreven in paragraaf 3.4.5 en bijbehorende voorschriften en bijlagen.

Hetgeen in het inrichtingsplan, verlichtingsplan, onderhoudsplan, veiligheids- en calamiteitenplan, verwijderingsplan, en in het monitoring- en evaluatieplan is gesteld als werkwijze c.q. onderzoek dient daadwerkelijk conform de door de hoofdingenieur-directeur van Rijkswaterstaat Dienst Noordzee of andere bevoegde instanties verleende goedkeuring te worden uitgevoerd. Indien de vergunninghouder geen gevolg geeft aan de verplichting om de plannen na te komen, handelt zij daarmee in strijd met de vergunning (-voorschriften). Indien uit de rapportage dan wel uit toezicht blijkt dat geen of onvoldoende onderzoek heeft plaatsgevonden naar de effecten van de vergunde activiteiten, bestaat aanleiding om bestuursrechtelijke dan wel strafrechtelijke instrumenten in te zetten. In de Wet beheer rijkswaterstaatswerken in samenhang gezien met hoofdstuk 5 van de Algemene wet bestuursrecht, is de grondslag voor bestuursrechtelijk optreden vastgelegd.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

4) BESLUIT

Datum

4 december 2009

Nummer

WSV/2009/1140

De Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat is voornemens op grond van de opgenomen overwegingen aan Eolic Power GmbH, Otto-Lilienthalstrasse 21, 28199, Bremen, Duitsland, verder te noemen 'de vergunninghouder', vergunning onder beperkingen en voorwaarden te verlenen op grond van artikel 2 van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken. De vergunning betreft de aanleg, het in stand houden en verwijderen van het windturbinepark 'EP Offshore NL1' op het Nederlands Continentaal Plat en de aanleg, het in stand houden en het verwijderen van kabelleidingen ten behoeve van voornoemd windturbinepark op het Nederlands Continentaal Plat, in de territoriale wateren en op het land tot aan de duinvoet.

Als beperking op de aanvraag wordt de noordzijde van het park over een afstand van 1,3 nautische mijlen, gerekend vanaf de oorspronkelijke noordgrens van het aangevraagde windturbinepark, niet vergund.

De vergunning geldt vanaf publicatie van het definitieve besluit tot 20 jaar na de aanvang van de bouwperiode plus de tijd die nodig is voor de verwijdering van het werk en de bekabeling naar land, met daaraan verbonden de hierna volgende voorschriften. De voorschriften maken integraal onderdeel uit van deze vergunning.

Hoogachtend

DE STAATSSECRETARIS VAN VERKEER EN WATERSTAAT,
namens deze,
het Hoofd van de Afdeling Vergunningverlening
Rijkswaterstaat dienst Noordzee

Dhr. ir. A.J.M. Geurts van Kessel

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

MEDEDELING

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Beroep

Belanghebbenden die hun zienswijze tegen het ontwerpbesluit naar voren hebben gebracht, of die redelijkerwijs niet verweten kan worden tegen het ontwerpbesluit geen zienswijze naar voren te hebben gebracht, kunnen op grond van de Algemene wet bestuursrecht gedurende zes weken tegen dit besluit beroep instellen.

De beroepstermijn vangt aan met ingang van de dag na de dag waarop het besluit ter inzage is gelegd. Om in beroep te gaan tegen het besluit dient het beroepsschrift te worden gericht aan de rechtbank in het rechtsgebied waarin belanghebbende woonplaats houdt dan wel gevestigd is.

Het definitief besluit en bijbehorende stukken liggen gedurende reguliere openingstijden op de volgende locaties ter inzage:

- de hoofdvestiging van Rijkswaterstaat Noordzee in Rijswijk,
- de hoofdvestiging van Rijkswaterstaat Noord-Nederland in Leeuwarden,
- de hoofdvestiging van Rijkswaterstaat Noord-Holland in Haarlem,
- de hoofdvestiging van Rijkswaterstaat Zuid-Holland in Rotterdam,
- de hoofdvestiging van Rijkswaterstaat Zeeland in Middelburg,
- het Ministerie van Verkeer en Waterstaat in Den Haag.

Het ondertekende beroepsschrift dient ten minste te bevatten:

- uw naam en adres;
- de dagtekening;
- een omschrijving van het besluit waartegen het beroep is gericht;
- de gronden van het beroep.

Voorlopige voorziening

Voorts bestaat de mogelijkheid om - gelijktijdig met of na de indiending van het beroepsschrift - een verzoek te doen tot het treffen van een voorlopige voorziening. Een zodanig verzoek dient te worden gericht tot de voorzieningenrechter van de rechtbank waarbij het beroep wordt ingesteld.

Zowel in verband met de behandeling van het beroep als in verband met het verzoek om voorlopige voorziening wordt griffierecht geheven. Omtrent de hoogte daarvan, de wijze waarop en de termijn waarbinnen u dient te betalen, krijgt u na indiening van het beroep c.q. het verzoek om voorlopige voorziening bericht van de griffie.

Voor inlichtingen over de beroepsprocedure kunt u zich wenden tot het Centrum Publieksparticipatie, telefoon 070 – 456 96 04. Het besluit en de daarop betrekking hebbende stukken kunt u downloaden of opvragen via www.centrumpp.nl.

Meer achtergronden over windturbineparken op de Noordzee zijn te vinden op www.noordzeeloket.nl.

Voor nadere informatie over de inhoud van het besluit, kunt u contact opnemen met Rijkswaterstaat Noordzee, secretariaat Water en Scheepvaart, telefoon 070 - 33 66 843.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

VOORSCHRIFTEN

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Voorschrift 1. Begripsbepalingen

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a) 'het bevoegd gezag', de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat (voor het gedeelte zeewaarts vanaf 1 km uit de laag-laag-waterlijn (LLWS), vertegenwoordigd door de hoofdingenieur-directeur van Rijkswaterstaat Noordzee (adres: Lange Kleiweg 34, Postbus 5807, 2280 HV Rijswijk (Z-H), voor het gedeelte landwaarts vanaf die 1 km uit de laag-laag-waterlijn en tot aan de duinvoet, vertegenwoordigd door de hoofdingenieur-directeur van Rijkswaterstaat Noord-Nederland (adres: Zuidersingel 3, Postbus 2301, 8901 JH Leeuwarden)
- b) 'de aanvraag', de aanvraag van 13 januari 2009 van een vergunning voor het oprichten, het in stand houden en het verwijderen van het windturbinepark 'EP Offshore NL 1'. De vergunningsaanvraag bestaat uit:
 - Brief d.d. 13 januari 2009 inzake indiening Wbr-aanvraag en MER;
 - Wbr-vergunningaanvraag EP Offshore NL 1;
 - Document: Milieueffectrapport EP Offshore NL 1;
 - Brief d.d. 10 februari inzake indiening Passende Beoordeling;
 - Document: Passende Beoordeling EP Offshore NL 1;
 - Document: Nadere informatie effecten aanleg windparken op zeehonden NCP, A.R. Boon, F. Heinis (HWE), 1 juni 2009.
 - Brief d.d. 23 juni 2009 inzake indiening aanvulling Wbr-aanvraag EP Offshore NL 1,
 - Document aanvulling Wbr-aanvraag EP Offshore NL 1, bestaande uit:
 - Opmerkingen van BARD op de Memo van de Commissie mer (25.05.2009);
 - Maatregelen ter (verdere) beperking van lawaai/schade door geluidsintensieve activiteiten bij de aanleg van de offshore windparken: BARD Offshore NL 1, Eolic Power Offshore NL 1, Global Wind Support Offshore NL 1;
 - Weergave en evaluatie van de verwachte geluidsemissies bij de bouw van het offshore windpark 'OWP West'.
- c) 'het werk', een windturbinepark, genaamd 'EP Offshore NL1', bestaande uit 55 windturbines, één transformatorstation en de kabels tussen de windturbines onderling en tussen het transformatorstation. De windturbines zijn van het type BARD VM met een nominaal vermogen van 5 MW per turbine. Elke windturbine is geplaatst op een tripile fundering. Eén en ander is nader beschreven in de bij deze vergunning behorende aanvraag;
- d) 'de bekabeling naar land', twee hoogspanningskabels vanaf het transformatorstation naar land tot aan de duinvoet, Eemshaven (aanlandingspunt). Eén en ander is nader beschreven in de bij deze vergunning behorende aanvraag;
- e) 'de bouwperiode', de periode vanaf het eerste moment dat de bodem in beroering gebracht wordt door plaatsing van het werk dan wel de bekabeling naar land tot aan het begin van de operationele periode;
- f) 'de operationele periode', de periode vanaf het eerste moment dat elektriciteit van het werk door de bekabeling naar land gaat tot aan het begin van de verwijderperiode;
- g) 'de verwijderperiode', de periode vanaf het begin van demontage van het werk tot de totale verwijdering van het werk;

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

- h) de combinatie van de bouw- en operationele periode als genoemd onder e en f, mag op grond van dit besluit niet langer dan 20 jaar duren, tenzij het bevoegd gezag na een gemotiveerd verzoek hiertoe anders beslist;
- i) 'de contactambtenaar', de voor deze vergunning aangewezen ambtenaar werkzaam bij de afdeling Vergunningverlening van Rijkswaterstaat dienst Noordzee en voor het eerst in de aanbiedingsbrief bij deze vergunning gespecificeerd, te bereiken via het algemene nummer telefoon 070-33 66 600. Buiten kantooruren is Rijkswaterstaat dienst Noordzee bereikbaar via het Hydro Meteo Centrum Nederland (HMCN) 070-33 66 800 en/of faxnummer 070-39 51 724.
- j) 'de handhavingsambtenaar', de voor deze vergunning aangewezen ambtenaar werkzaam bij de afdeling Handhaving van Rijkswaterstaat dienst Noordzee en voor het eerst in de aanbiedingsbrief bij deze vergunning gespecificeerd, te bereiken via de hierboven onder i genoemde contactgegevens;
- k) 'de Kustwacht', het Kustwachtcentrum, Postbus 10000, 1780 CA Den Helder, telefoon: 0900 - 0111 (alarmnummer) of 0223 - 542300 / 542603 (Duty Officer), fax 0223 - 658358, marifoon VHF 16, verdere informatie te vinden op website: www.kustwacht.nl;
- l) 'schriftelijk', per brief, per fax of per e-mail.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Voorschrift 2. Aanvraag

- 1. Alle activiteiten dienen conform de aanvraag te worden uitgevoerd, tenzij de aan deze vergunning verbonden voorschriften anders bepalen.
- 2. Wijzigingen in de in lid 1 genoemde documenten dienen schriftelijk te worden gemeld aan het bevoegd gezag, welke vervolgens zal beoordelen of aanleiding bestaat de vergunning te wijzigen.

Voorschrift 3. Plaatsbepaling en vormgeving

- 1. Het werk, exclusief de kabels in de territoriale zee en van de territoriale zee tot aan de duinvoet, is gelegen op het Nederlands deel van het continentaal plat, bevindt zich binnen de volgende posities (in UTM op basis van het stelsel ED50 zone 31):

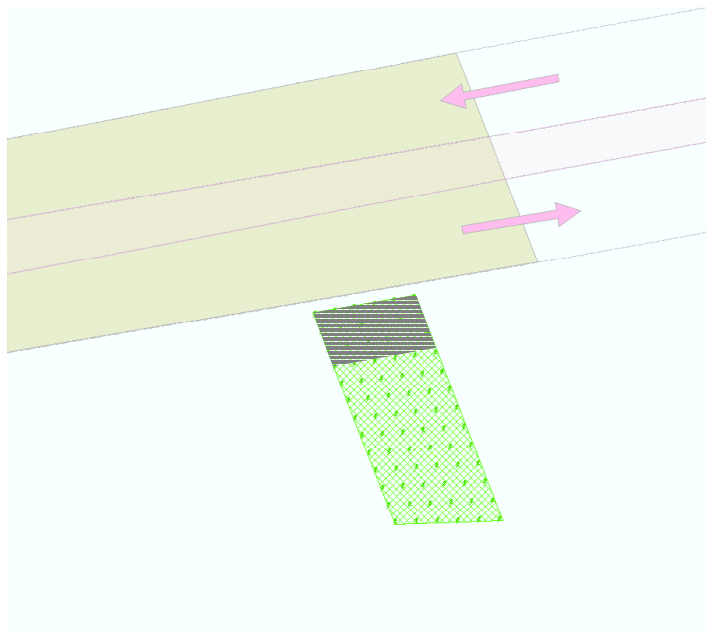
Punt	X	Y
NO	695145	5995580
NW	690871	5994803
ZO	697918	5988423
ZW	693426	5988268

Tabel 1: coördinaten windturbinepark EP Offshore NL1

- 2. De windturbines en het transformatorstation zijn gesitueerd op de coördinaten zoals aangegeven in figuur 4.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Figuur 4: Indicatie van de contouren van EP Offshore NL1

Het gebied binnen de groene omranding betreft de oorspronkelijke vergunningaanvraag. 'Het werk' zoals bedoeld in lid 1 van dit voorschrift betreft het lichtgroen gearceerde gebied, met daarin in groen de posities van de turbines en het transformatorstation. Donkergrijs gearceerd is het deel van de oorspronkelijke vergunningaanvraag dat vervalt.

3. Het tracé van de bekabeling naar land dient te lopen vanaf het windturbinepark EP Offshore NL 1 naar Eemshaven, zoals aangegeven op de bij deze vergunning behorende tekening nr. NZWS-2009-0412 (zie Bijlage 2).
4. Rondom het park wordt een veiligheidszone ingesteld van 500 meter conform de Beleidsregels 'Toepassing van de Wbr op installaties in de EEZ' (december 2004).

Voorschrift 4. Onderwateropname van de zeebodem voorafgaand aan de bouw

1. Tenminste 9 maanden voorafgaand aan de bouwperiode maakt de vergunninghouder een onderwateropname ('site survey') van de zeebodem op de locatie van het werk om te bepalen of de bodem vrij is van obstakels.
2. Uiterlijk 3 maanden voordat het in het eerste lid bedoelde onderzoek wordt uitgevoerd, dient de vergunninghouder bij het bevoegd gezag een schriftelijk voorstel hiertoe in. Dit voorstel dient te voldoen aan de uitgangspunten voor hydrografisch meetwerk conform de richtlijn van de International Hydrographic Organization (IHO) order 1 S44.
3. Het in het voorgaande lid beschreven onderzoeksvoorstel dient ter goedkeuring voorgelegd te worden aan het bevoegd gezag.
4. Alleen wanneer de onderwateropname is uitgevoerd conform het goedgekeurde voorstel, is er sprake van een geldige onderwateropname.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

5. Binnen 3 maanden na beëindiging van de onderwateropname, doch uiterlijk 6 maanden voor aanvang van de bouwperiode, stuurt de vergunninghouder het bevoegd gezag een volledige schriftelijke eindrapportage van de onderwateropname.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Voorschrift 5. Onderzoek bodemgesteldheid

1. Tenminste 9 maanden voorafgaand aan de bouwperiode voert de vergunninghouder een gedetailleerd onderzoek uit naar de bodemgesteldheid en bodemvormen ter plaatse van alle voorgenomen windturbinefundaties en het transformatorstation waaruit blijkt dat de inrichting conform het inrichtingsplan kan geschieden.
2. Uiterlijk 3 maanden voordat het in het eerste lid bedoelde onderzoek wordt uitgevoerd, dient de vergunninghouder bij het bevoegd gezag een schriftelijk voorstel hiertoe in.
3. Het in het voorgaande lid beschreven onderzoeksvoorstel dient ter goedkeuring voorgelegd te worden aan het bevoegd gezag.
4. Alleen wanneer het bodemonderzoek is uitgevoerd conform het goedgekeurde voorstel, is er sprake van een geldig bodemonderzoek.
5. Binnen 3 maanden na beëindiging van het bodemonderzoek, doch uiterlijk 6 maanden voorafgaand aan de bouwperiode, dient de vergunninghouder bij het bevoegd gezag een schriftelijke eindrapportage met betrekking tot het voornoemde bodemonderzoek in. In de eindrapportage wordt aangegeven of, en zo ja welke, wijzigingen in het ontwerp zullen worden voorgesteld. Voorschrift 2 lid 2 is hierop onvoorwaardelijk van toepassing.

Voorschrift 6. Plaatsing en constructie van de windturbines en het transformatorstation

1. Tenminste 2 maanden voorafgaand aan de bouwperiode stelt de vergunninghouder zich door middel van een bankgarantie aan de Staat, of een ander door de Staat goedgekeurde zekerheidsstelling, garant voor voldoende middelen ten bate van de verwijdering, gedurende de gehele bouw-, operationele en verwijderperiode.
2. Tenminste 1 maand voorafgaand aan de bouwperiode worden in een door de vergunninghouder te initiëren overleg afspraken gemaakt tussen de vergunninghouder, het bevoegd gezag en de Kustwacht over de te nemen maatregelen tijdens de bouwperiode. Partijen moeten het eens zijn over de afspraken voordat daadwerkelijk aan de bouw wordt begonnen.
3. Tenminste 1 maand voorafgaand aan de bouwperiode meldt de vergunninghouder, met verwijzing naar het nummer van deze vergunning, schriftelijk aan de handhavingsambtenaar en de Kustwacht:
 - a) de naam van alle in te zetten werkvaartuigen/ platforms, inclusief 'callsign' en contact details;
 - b) de dag waarop de werkzaamheden zullen beginnen en de verwachte duur daarvan;
 - c) de voor de vergunninghouder werkzame, 24 uur per dag bereikbare, contactpersoon (zie ook voorschrift 18, aanwijzing contactpersoon);
 - d) de door de vergunninghouder getroffen veiligheidsmaatregelen voor de scheepvaart.
4. Tenminste 3 maanden voorafgaand aan de start van de bouwperiode wordt door de vergunninghouder in een werkplan beschreven hoe en wanneer de heiwerkzaamheden plaatsvinden. Dit werkplan dient ter beoordeling en

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

- goedkeuring voorgelegd te worden aan het bevoegd gezag. Zonder goedgekeurd werkplan mag de bouwperiode niet aanvangen.
5. Heiwerkzaamheden mogen niet plaatsvinden in de periode van 1 januari tot 1 juli.
 6. In het Nederlands deel van de Noordzee mag gedurende één bouwseizoen steeds één windturbinepark geheid worden.
 7. De heiwerkzaamheden vinden plaats na goedkeuring van het bevoegd gezag en nadat gebleken is dat aan de voorschriften in deze vergunning als genoemd onder voorschrift 9 is voldaan.
 8. Het bevoegd gezag kan toestemming geven om af te wijken van het bepaalde onder lid 5 en 6. Het bevoegd gezag betreft hierbij:
 - i. De afstand tot andere windparken en de vermijdingsafstand van zeehonden tengevolge van heigeluid. Indien de vermijdingzone in voldoende mate samenvalt met die van het windpark waarvoor al heiwerkzaamheden plaatsvinden, zulks ter beoordeling van het bevoegd gezag, dan kan het bevoegd gezag toestemming verlenen voor de heiwerkzaamheden in hetzelfde bouwseizoen als bedoeld onder 6.
 - ii. De in het inrichtingsplan opgenomen funderingswijze of voorstellen voor mitigatie van het heigeluid in relatie tot het terugbrengen van de vermijdingsafstand voor de Gewone en Grijze Zeehond.
 9. Gedurende de bouwperiode rapporteert de vergunninghouder wekelijks, of vaker indien de vergunninghouder of het bevoegd gezag dat noodzakelijk acht, schriftelijk over de voortgang van de werkzaamheden aan de Kustwacht en de handhavingsambtenaar, onder vermelding van:
 - a) de werkzaamheden van de afgelopen week;
 - b) de voorgenomen werkzaamheden van de komende week;
 - c) afwijkingen van de in lid 3 van dit voorschrift genoemde aspecten.
 10. Tijdens de bouw van het park is een begeleidingsschip met VTS-operator aan boord aanwezig welke de omliggende scheepvaart volgt. Over de exacte werkzaamheden van dit schip en de eisen waaraan dit schip dient te voldoen worden voorafgaand aan de bouw afspraken met de Kustwacht gemaakt.
 11. De Kustwacht kan tijdens de bouwperiode aanvullende veiligheidsvoorwaarden stellen ten behoeve van de veiligheid van het park zelf, alsmede het omringende scheepvaartverkeer.
 12. Binnen 24 uur na afronding van alle werkzaamheden in de bouwperiode, meldt de vergunninghouder dit schriftelijk aan de handhavingsambtenaar en de Kustwacht.
 13. De vergunninghouder doet na de plaatsing van de funderingen voor zowel de turbines als het transformatorstation zo spoedig mogelijk doch uiterlijk binnen 6 maanden na voltooiing van de heiwerkzaamheden opgave aan de contactambtenaar over de exacte positie van de tripalen ('as build').
 14. In het belang van de scheepvaart en de luchtvaart draagt de vergunninghouder zorg, dat de in lid 13 bedoelde gegevens na instemming van de contactambtenaar ter kennis worden gebracht van de Dienst der Hydrografie – Bureau inwinning (te bereiken via info@hydro.nl) en Inspectie Verkeer en Waterstaat Toezichtseenheid luchtvaart en luchtruim opdat de windturbines en het transformatorstation door genoemde diensten op luchtvaart- en zeekaarten kunnen worden aangegeven.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Voorschrift 7. Aanleg van de bekabeling naar land

1. Het scheepvaartverkeer dient tijdens de bouwperiode en bij eventuele reparatie van de kabels en de bekabeling naar land in de operationele periode zoveel mogelijk ongehinderd doorgang te kunnen vinden.
2. Tenminste 6 maanden na het onherroepelijk worden van dit besluit worden in een door de vergunninghouder te initiëren overleg afspraken gemaakt tussen de vergunninghouder, het bevoegd gezag, de Kustwacht en de nautisch beheerders over het kabeltracé, de te nemen maatregelen tijdens de aanlegperiode en het onderhoud aan de kabels. Partijen moeten het eens zijn over de afspraken voordat daadwerkelijk aan de aanleg van de kabels wordt begonnen.
3. De vergunninghouder vraagt ten behoeve van eventuele maatregelen zoals omleiding van het verkeer ten minste vier weken voor de aanleg en reparatie van de bekabeling schriftelijk toestemming bij de Kustwacht en meldt het voornemen aan de Dienst der Hydrografie – Bureau inwinning (te bereiken via info@hydro.nl) met een afschrift aan de handhavingsambtenaar onder vermelding van:
 - a) een duidelijke omschrijving van de plaats der werkzaamheden;
 - b) de aard, de tijdsduur en omvang der werkzaamheden door middel van een werkplan en tijdschema;
 - c) de te gebruiken vaartuigen;
 - d) een beschrijving van de in het belang van de scheepvaart te nemen maatregelen;
 - e) de dag waarop de werkzaamheden zullen beginnen;
 - f) de voor de vergunninghouder werkzame, 24 uur per dag bereikbare, contactpersoon;
 - g) afwijkingen van het onder b genoemde werkplan en tijdschema. Indien bijzondere omstandigheden hiertoe aanleiding geven, kan de Kustwacht een kortere termijn toestaan.
4. Wanneer de aanvang van de werkzaamheden niet op het aangegeven tijdstip kan plaats hebben, maakt de vergunninghouder daar zo spoedig mogelijk tevoren schriftelijk melding van aan de Kustwacht en de handhavingsambtenaar.
5. Tijdens het leggen van de bekabeling naar land en bij de uitvoering van grootschalig onderhoud aan de kabel(s) dient een daartoe opgeleide en gecertificeerde Noordzeeloods als 'VTS-operator' aan boord te zijn.
6. De vergunninghouder rapporteert wekelijks schriftelijk over de voortgang van de werkzaamheden aan de Kustwacht en de handhavingsambtenaar, onder vermelding van:
 - a) de werkzaamheden van de afgelopen week;
 - b) de voorgenomen werkzaamheden van de komende week;
 - c) de positie van de diverse vaartuigen;
 - d) eventuele afwijkingen van het in lid 3.b genoemde werkplan en tijdschema.
7. Binnen 24 uur nadat de werkzaamheden zijn beëindigd, meldt de vergunninghouder dit schriftelijk aan het Kustwachtcentrum en de handhavingsambtenaar.
8. De vergunninghouder doet over het tracé van de bekabeling naar land z.s.m. doch uiterlijk binnen 6 maanden na voltooiing van de werkzaamheden opgave aan de contactambtenaar over de exacte ligging van de bekabeling naar land in horizontale en verticale posities t.o.v. de zeebodem ('as laid').

Datum

4 december 2009

Nummer

WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

9. In het belang van de scheepvaart draagt de vergunninghouder zorg, dat de in lid 8 bedoelde gegevens na instemming van de contactambtenaar ter kennis worden gebracht van de Dienst der Hydrografie – Bureau inwinning (te bereiken via info@hydro.nl) opdat de bekabeling naar land door genoemde dienst op de zeekaarten van Nederland kan worden aangegeven.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Voorschrift 8. Diepteligging en gronddekking kabels

1. Indien nodig naar het oordeel van de vergunninghouder wordt de bodem voorafgaand aan de aanleg door baggeren geëgaliseerd.
2. De bij het baggeren en egaliseren van de bodem vrijkomende specie zal in overleg met de contactambtenaar worden verspreid op een door hem aan te wijzen locatie nabij de ontgravinglocatie.
3. De vergunninghouder legt de bekabeling naar land aan op een diepte van tenminste 3 meter in de zeebodem voor dat deel van de kabels gelegen binnen 3 kilometer uit de kust (LLWS) en tenminste 1 meter in de zeebodem voor dat deel van de kabels verder zeewaarts tot het transformatorstation, waarbij de natuurlijke bodemopbouw en gronddekking zoveel als mogelijk in stand zal worden gehouden. Op basis van het overleg zoals voorgeschreven in voorschrift 7 lid 2 kan voor (delen van) het kabeltracé een aanvullende diepteliggingseis gesteld worden, bijvoorbeeld daar waar een vaargeul gekruist wordt. In vooroverleg worden bindende afspraken gemaakt over diepte, wijze, tijdspad en optimalisatie van het aanleggen van de kabel.
4. De vergunninghouder onderzoekt de horizontale ligging van de kabel (positie) en de verticale ligging van de kabel ten opzichte van de omringende zeebodem (dekking) jaarlijks door middel van een geldige onderwateropname waarbij de ligging van de kabel in het zeebed bepaald kan worden (bijvoorbeeld middels subbottom profiling).
5. Uiterlijk 3 maanden voordat de in lid 4 van dit voorschrift bedoelde survey wordt uitgevoerd, dient de vergunninghouder bij het bevoegd gezag een schriftelijk voorstel hiertoe in. Dit voorstel wordt beoordeeld door het bevoegd gezag. Zonder goedkeuring van het voorstel is de onderwateropname niet geldig.
6. Indien uit een in lid 4 van dit voorschrift bedoeld survey, of op enigerlei andere wijze, geconstateerd wordt dat op de kabel(s) minder dekking aanwezig is dan gespecificeerd in lid 3, meldt de vergunninghouder dit binnen 1 week aan de contactambtenaar. De contactambtenaar stemt vervolgens met de vergunninghouder af op welke wijze en binnen welke termijn overgegaan wordt tot het herstel van de vereiste dekking.
7. Binnen 3 maanden na beëindiging van de in het lid 4 bedoelde survey dient de vergunninghouder bij het bevoegd gezag een schriftelijke eindrapportage in.
8. Wanneer na achtereenvolgende surveys blijkt dat de ligging van de kabel(s) stabiel is en de dekking op de kabel(s) ten minste in overeenstemming met lid 3 van dit voorschrift blijft, kan de contactambtenaar goedkeuren dat de frequentie van de controle op de kabel(s) wordt verminderd. Hiertoe dient de vergunninghouder schriftelijk te verzoeken.

Voorschrift 9. Inrichting en Certificering

1. Tenminste 6 maanden voor aanvang van de bouwfase dient de vergunninghouder een herzien inrichtingsplan ter goedkeuring in bij het bevoegd gezag.
2. Alleen na schriftelijke goedkeuring door het bevoegd gezag is er sprake van een geldig inrichtingsplan.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

3. Het is de vergunninghouder alleen toegestaan aan te vangen met de bouwperiode wanneer een geldig inrichtingsplan aan de contactambtenaar overlegd is.
4. Voor het definitieve ontwerp van het werk dient, specifiek voor elke windturbine en transformatorstation, inclusief mastconstructie en fundering, een certificaat afgegeven te zijn door een bij de Raad van Accreditatie aangesloten certificeringsbureau.
5. De vergunninghouder dient elk certificaat, zoals beschreven in lid 5 van dit voorschrift, minimaal een maand voorafgaand aan de bouwperiode schriftelijk aan de contactambtenaar te overleggen.
6. Het is de vergunninghouder alleen toegestaan bouwwerkzaamheden uit te voeren aan constructies waarvoor een geldig certificaat, zoals beschreven in lid 5 van dit voorschrift, afgegeven is.
7. Voor eventuele wijzigingen in de constructie dient een certificaat te worden verkregen, zoals beschreven in lid 5 van dit voorschrift, en aan de contactambtenaar voorgelegd te worden, zoals beschreven in lid 1 en 2 van dit voorschrift.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Voorschrift 10. Aanvang van de operationele periode

1. Uiterlijk twee weken voor aanvang van de operationele periode meldt de vergunninghouder schriftelijk aan de directeur Kustwacht en het bevoegd gezag dat het werk en de bekabeling naar land gereed zijn en wanneer de operationele periode aan zal vangen.

Voorschrift 11. Veiligheid

1. De vergunninghouder voorziet het werk en de bekabeling naar land van controle-, waarschuwings- en besturingssystemen, inclusief de noodvoorziening voor het zowel ter plaatse als vanaf de wal kunnen bedienen en bewaken van het werk.
2. De vergunninghouder draagt er zorg voor dat de elektrische installaties van het werk en de bekabeling naar land voldoen aan de norm NEN 1010 (Veiligheidseisen laagspanning) of een gelijkwaardige norm overeenkomstig de laatst geldende normen op dit terrein. De vergunninghouder draagt er zorg voor dat de bekabeling voldoet aan de norm NEN 1041 (Safety regulations for high voltage installations) of een gelijkwaardige norm overeenkomstig de laatst geldende normen op dit terrein.
3. De vergunninghouder draagt er zorg voor dat het werk beveiligd is tegen blikseminslag volgens NEN 1014 (Bliksembeveiliging) of een gelijkwaardige norm overeenkomstig de laatst geldende normen op dit terrein.
4. Tenminste 1 maand voorafgaand aan de bouwperiode worden in een door de vergunninghouder te initiëren overleg afspraken gemaakt tussen de vergunninghouder, het bevoegd gezag en de Kustwacht over de te nemen maatregelen bij calamiteiten.
5. De vergunninghouder overlegt tenminste 1 maand voorafgaand aan de bouwperiode schriftelijk een gedetailleerde uitwerking van het tot de aanvraag behorende calamiteitenplan waarin de onder lid 4 bedoelde afspraken terugkomen ter beoordeling voor aan de Kustwacht en de handhavingsambtenaar.
6. Het calamiteitenplan dient jaarlijks te worden herzien en zowel het eerste plan als de daaropvolgende herzieningen dienen schriftelijk goedgekeurd te worden door de Kustwacht en het bevoegd gezag.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Voorschrift 12. Onderhoud

1. Onderhoud en reparatie vindt plaats volgens het door de vergunninghouder bij de vergunningaanvraag ingediende Onderhoudsplan.
2. Onderhoud en inspecties worden uitgevoerd volgens de normen NEN EN 50110, (Bedrijfsvoering van elektrische installaties, Algemene bepalingen), NEN 3140 (Bedrijfsvoering van elektrische installaties, Aanvullende Nederlandse bepalingen voor laagspanningsinstallaties) en NEN 3840 (Bedrijfsvoering van elektrische installaties, Aanvullende Nederlandse bepalingen voor hoogspanningsinstallaties) of gelijkwaardige normen en overeenkomstig de laatst geldende normen op dit terrein.
3. Onderhoud en reparatie in afwijking van het onderhoudsplan als in het eerste lid bedoeld, meldt de vergunninghouder uiterlijk 1 maand van tevoren schriftelijk aan het bevoegde gezag, tenzij sprake is van spoedeisende omstandigheden.
4. Bij (groot) onderhoud waarbij (kraan)schepen nodig zijn, geldt het gestelde in voorschrift 6.
5. De vergunninghouder overhandigt de contactambtenaar vanaf aanvang van de operationele periode jaarlijks een inspectierapport van het gepleegde onderhoud aan het werk en de bekabeling.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Voorschrift 13. Verlichting, geluidssignalen en markering

1. De vergunninghouder overlegt tenminste 1 maand voorafgaand aan de bouwperiode schriftelijk een gedetailleerde uitwerking van het tot de aanvraag behorende verlichtingsplan aan de contactambtenaar.
2. Alleen na schriftelijke goedkeuring door het bevoegd gezag is sprake van een geldig verlichtingsplan.
3. Het in lid 1 beschreven plan dient tenminste gedetailleerd in te gaan op de plaatsing van AIS-markering, radar-reflectoren, misthoorns en verlichting op de (buitenste) turbines.
4. Het is de vergunninghouder alleen toegestaan bouwwerkzaamheden uit te voeren wanneer deze in het bezit is van een geldig verlichtingsplan.
5. Het plan als bedoeld in lid 1 dient jaarlijks te worden herzien en voorgelegd te worden aan het bevoegd gezag.
6. De vergunninghouder overhandigt de contactambtenaar vanaf aanvang van de bouwperiode jaarlijks een inspectierapport aangaande het naleven van het verlichtingsplan.

Voorschrift 14. In werking en buiten werking stellen van de windturbines

1. Indien een windturbine als gevolg van het optreden van een beveiliging buiten werking is gesteld, wordt de installatie pas weer in werking gesteld nadat de oorzaak (oorzaken) van het buiten werking stellen is (zijn) opgehouden te bestaan, dan wel doelmatig is (zijn) opgeheven.
2. De vergunninghouder beschrijft elk geval van het buiten werking stellen van een windturbine in het logboek, beschreven in voorschrift 15, waarbij de oorzaak en de oplossing van de oorzaak beschreven worden.
3. Tenminste 6 maanden voor aanvang van de operationele periode dient de vergunninghouder een schriftelijke procedure in die geldt voor het stopzetten en weer opstarten van windturbines. In die procedurebeschrijving dient ook te worden omschreven onder welke omstandigheden de procedure in werking treedt (zoals bijvoorbeeld door de vergunninghouder in het geval van technische defecten, zware storm of tijdens grote vogeltrek met verhoogde

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

kans op vogelsterfte). Deze procedure moet in ieder geval worden gevolgd als de windturbines worden stopgezet of gestart bij de volgende gebeurtenissen:

- a) op last van het bevoegd gezag;
 - b) ten gevolge van een bevel van de directeur Kustwacht, bijvoorbeeld bij SAR-operaties of ten gevolge van een verzoek van de managers van nabije mijnbouwplatforms ten behoeve van de veiligheid van het platform en/of het vliegverkeer.
4. De in het vorige lid bedoelde procedure behoeft de schriftelijke goedkeuring van het bevoegd gezag en dient in overleg met deze te worden opgesteld.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Voorschrift 15. Logboek

1. Vanaf het van kracht worden van de vergunning houdt de vergunninghouder een logboek bij, waarin tenminste de volgende zaken opgenomen worden:
 - Deze vergunning, alsmede overige relevante (publiekrechtelijke) besluiten;
 - De resultaten van de in deze vergunning voorgeschreven keuringen en/of metingen en registraties;
 - De (tussentijdse) resultaten van de in deze vergunning voorgeschreven onderzoeken;
 - De bevindingen van alle inspecties (milieu, onderhoud, veiligheid, etc.);
 - Datum, tijdstip en alle van belang zijnde gegevens (zoals tijdstip, tijdsduur, aard, hoeveelheid, oorzaak, plaats en windrichting) van voorgevallen incidenten met vermelding van de genomen maatregelen;
2. Het logboek zoals beschreven in lid 1 dient te allen tijde beschikbaar te zijn voor inzage door het bevoegd gezag.

Voorschrift 16. Monitoring- en evaluatieprogramma

1. De vergunninghouder dient een gedetailleerde uitwerking van een monitoring- en evaluatieprogramma op te stellen en uit te voeren conform het gestelde in bijlage 1 bij deze voorschriften.
2. De vergunninghouder overlegt het in lid 1 beoogde monitoring- en evaluatieplan schriftelijk voor aan de contactambtenaar ter beoordeling.
3. Alleen na schriftelijke goedkeuring door het bevoegd gezag is sprake van een geldig monitoring- en evaluatieplan.
4. Het is de vergunninghouder alleen toegestaan bouwwerkzaamheden uit te voeren en het park operationeel te hebben wanneer deze in het bezit is van een geldig monitoring- en evaluatieplan.
5. Daar waar het geldige monitoring- en evaluatieplan vraagt om onderzoeken die plaats dienen te vinden voorafgaand aan de bouw (T_0) dienen deze onderzoeken voltooid en gerapporteerd te zijn voor aanvang van de bouwperiode.
6. Eventuele wijzigingen in het monitoring- en evaluatieplan dienen schriftelijk ter goedkeuring aan de contactambtenaar voorgelegd te worden.
7. Tussen- en eindrapportages, alsmede de met het onderzoek verzamelde basisgegevens, conform bijlage 1 van deze vergunning overlegt de vergunninghouder schriftelijk aan de contactambtenaar ter beoordeling.
8. Alleen na schriftelijke goedkeuring door het bevoegd gezag is sprake van een geldig tussen- of eindrapport.
9. Het bevoegd gezag kan naar aanleiding van (tussen)resultaten van het monitoring- en evaluatieplan aanvullende eisen gericht op het mitigeren van de voorkomende effecten stellen.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Voorschrift 17. Verwijdering

1. Tenminste 2 maanden voorafgaand aan de verwijderperiode worden in een door de vergunninghouder te initiëren overleg afspraken gemaakt tussen de vergunninghouder, het bevoegd gezag en de Kustwacht over de te nemen maatregelen tijdens de verwijderperiode.
2. De vergunninghouder overlegt minimaal 1 maand voorafgaand aan de verwijderperiode schriftelijk een gedetailleerde uitwerking van het tot de aanvraag behorende verwijderingsplan aan de contactambtenaar ter goedkeuring.
3. Alleen na schriftelijke goedkeuring door het bevoegd gezag is sprake van een geldig verwijderingsplan.
4. Het is de vergunninghouder alleen toegestaan verwijderwerkzaamheden uit te voeren wanneer deze in het bezit is van een geldig verwijderingsplan.
5. Eventuele wijzigingen in het verwijderingsplan dienen de contactambtenaar ter goedkeuring voorgelegd te worden.
6. De vergunninghouder verwijdt het werk binnen 24 maanden na beëindiging van de operationele periode conform het bij deze vergunning behorende verwijderingsplan en de nadere uitwerking daarvan, zoals beschreven in lid 2.
7. De vergunninghouder verricht binnen 3 maanden na beëindiging van de verwijderperiode een onderwateropname conform de richtlijn van de International Hydrographic Organization (IHO) order 1 S44 om aan te tonen dat de zeebodem redelijkerwijs in oorspronkelijke toestand is en er geen resten op de zeebodem zijn achtergebleven als gevolg van de uitgevoerde activiteiten. De gegevens van de onderwateropname worden door de vergunninghouder overhandigd aan het bevoegd gezag.

Voorschrift 18. Aanwijzing contactpersoon

1. De vergunninghouder wijst één of meerdere personen aan die in het bijzonder belast is (zijn) met het toezicht op de naleving van het bij dit besluit bepaalde of bevolen. De vergunninghouder deelt binnen 14 dagen nadat dit besluit in werking is getreden het bevoegd gezag de naam, het adres, het telefoonnummer en het e-mail adres van degene(n) die door hem of vanwege hem is (zijn) aangewezen mee.
2. De vergunninghouder meldt eventuele wijzigingen van de in lid 1 bedoelde personen onmiddellijk aan de contactambtenaar.

Voorschrift 19. Handhaving

1. Een exemplaar van deze vergunning met bijbehorende tekening(en) moet steeds op het werk of aan boord van het vaartuig dat het werk begeleidt aanwezig zijn en aan de bevoegde Rijksambtenaren op hun verzoek worden getoond.
2. De vergunninghouder geeft gevolg aan een vordering van het bevoegd gezag tot onmiddellijke stopzetting van windturbines of werkzaamheden, welke vordering uitsluitend kan worden gedaan in het kader van toezicht en handhaving van deze vergunning.

Voorschrift 20. Wijziging werk door de vergunninghouder

1. De vergunninghouder meldt elke wijziging aan het werk vooraf aan het bevoegd gezag, tenzij sprake is van een calamiteit en een voorafgaande melding redelijkerwijs niet van de vergunninghouder verlangd kan worden.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

2. De vergunninghouder dient een wijzigingsvergunning aan te vragen in geval van een, naar oordeel van het bevoegd gezag wezenlijke wijziging van het werk.
3. Indien het bevoegd gezag niet binnen 2 maanden na datum van ontvangst van de melding als bedoeld in lid 1 van dit voorschrift schriftelijk heeft gereageerd, mag de vergunninghouder tot de gemelde wijziging overgaan.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Voorschrift 21. Historisch belangrijke, archeologische vondsten

1. Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden voorwerpen, sporen of overblijfselen worden aangetroffen welke, naar redelijkerwijs kan worden vermoed, van historisch, oudheidkundig of wetenschappelijk belang zijn, markeert de vergunninghouder de vindplaats en maakt onverwijld melding aan de handhavingsambtenaar en de directeur van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten, Afdeling Beleid Maritiem Internationaal, t.a.v. drs. P. Stassen of drs. M.R. Manders, Postbus 1600, 3800 BP Amersfoort, telefoon 033-4217799 of 06-53712836, e-mail p.stassen@cultureelerfgoed.nl. Meldingen kunnen tevens aan het Kustwacht-centrum worden doorgegeven (zie contactgegevens in voorschrift 1).

Voorschrift 22. Overdracht vergunning

1. De vergunninghouder mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bevoegd gezag de vergunning niet aan derden overdragen.

Voorschrift 23. Overige bepalingen

1. Eventuele kosten, direct en/of indirect, investeringen of door te voeren wijzigingen in het werk of in onderliggende activiteiten voortvloeiende uit of in relatie tot de voorschriften in dit besluit zijn voor rekening en risico van de betrokken vergunninghouder. De vergunninghouder heeft geen recht op compensatie en/of schadevergoeding of anderszins, voortvloeiende uit aanwijzingen gegeven door het bevoegd gezag of door organisaties betrokken bij de uitvoering van hun wettelijke taak of taken.
2. Indien de vergunninghouder geen gevolg geeft aan de verplichtingen in deze voorschriften, handelt zij daarmee in strijd met de vergunning. Indien uit rapportage dan wel uit toezicht blijkt dat geen of onvoldoende uitvoering is gegeven aan de voorschriften, bestaat aanleiding om bestuursrechtelijke dan wel strafrechtelijke instrumenten in te zetten.

Voorschrift 24. Geldigheid vergunning

1. Deze vergunning vervalt van rechtswege indien uiterlijk 3 jaar na afgifte van definitieve vergunning de operationele periode niet aangevangen is.
2. Vóór het in lid 1 beschreven vervallen van de vergunning kan de vergunninghouder een gemotiveerde schriftelijke aanvraag tot verlenging van de periode als bedoeld in lid 1 indienen bij het bevoegd gezag.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

BIJLAGE 1 bij vergunningsvoorschriften: Monitoring van de effecten van het windturbinepark

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Algemene eisen

In het monitoring- en evaluatieplan dient door de vergunninghouder in beeld gebracht te worden welk bestaand onderzoek er aan ieder onderzoeksonderwerp plaatsvindt. Voor ieder onderwerp dient hierbij aangegeven te worden of er in het kader van het monitoringsprogramma bij dit bestaande onderzoek aangesloten kan worden.

Uit het monitorings- en evaluatieplan moet blijken dat er per onderwerp, vanaf het kalenderjaar van de aanvang van het eerste onderzoek jaarlijks d.w.z. per kalenderjaar, een zelfstandig leesbaar, wetenschappelijke voortgangrapportage opgeleverd wordt. Tevens moet blijken dat er aansluitend aan het eind van de monitoringsperiode een Engelstalige eindrapportage met Nederlandse samenvatting wordt opgeleverd dat van voldoende wetenschappelijke kwaliteit is. Dit onderdeel is ter goedkeuring door het bevoegd gezag.

In het monitorings- en evaluatieplan dient opgenomen te worden, dat voordat de definitieve voortgangrapportage, dan wel eindrapportage wordt ingediend, het Bevoegd Gezag gedurende tenminste 6 weken de gelegenheid krijgt om inhoudelijk commentaar op een concept-rapportage te geven. De vergunninghouder wordt geacht dit inhoudelijk commentaar in de definitieve rapportage te verwerken. De concept-rapportages dienen net als de definitieve rapportages voldoen aan de eis van zelfstandige leesbaarheid. Dit onderdeel is ter goedkeuring door het bevoegd gezag.

In het monitoring- en evaluatieplan moet een jaarlijkse (per kalenderjaar) presentatie van de onderzoeksresultaten worden opgenomen. Deze presentatie dient plaats te vinden voordat de concept voortgangrapportage, dan wel de concept eindrapportage van het onderzoek, wordt ingediend. Op verzoek van het bevoegde gezag wordt vergunninghouder verzocht aan het bevoegde gezag (al dan niet bijgestaan door onafhankelijke deskundige) een mondelinge toelichting op de onderzoeksresultaten te geven.

Uit het monitorings- en evaluatieplan moet blijken dat jaarlijks (per kalenderjaar) de basisgegevens worden opgeleverd. Tevens moet blijken in welk format de basisgegevens worden aangeleverd. Dit laatste is ter goedkeuring door het bevoegd gezag.

In het monitorings- en evaluatieplan dient opgenomen te worden dat uiterlijk 6 maanden na afloop van het kalenderjaar waarover gerapporteerd dient te worden, de definitieve voortgangrapportagerapportage, dan wel de eindrapportage alsmede de verzamelde basisgegevens worden opgeleverd.

Het monitoring- en evaluatieplan dient tenminste de volgende onderwerpen te bevatten, en te voldoen aan de bij de onderwerpen gestelde eisen en criteria, tenzij vergunninghouder aantoont reeds op een ander wijze (bijvoorbeeld door verkrijging van de gegevens van andere reeds uitgevoerde onderzoeken) over de in de onderwerpen genoemde gegevens te beschikken. Dit dient ter goedkeuring te worden voorgelegd aan het bevoegd gezag.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

1. Onderwatergeluid ten gevolge van heien

Beoogd resultaat

Doel van de metingen is om gegevens te verzamelen over het voortplantingsgedrag van heigeluid in de Noordzee. Om het voortplantingsgedrag van geluid onder water over de lange en middenlange afstand te kunnen voorspellen, wordt gebruik gemaakt van een "ray-tracing" model. Voor de kalibratie en validatie van zo'n model zijn in situ meetgegevens nodig.

Te gebruiken methodes

De vergunninghouder dient gebruik te maken van een permanente meetopstelling. Aanvullend hierop moeten transecten worden gevaren met een aantal hydrofoons die op verschillende dieptes geïnstalleerd worden, zodat een goed ruimtelijk beeld kan worden verkregen van de propagatie van het heigeluid. De hierbij te meten waardes zijn de L_p , SEL en L_{eq} , zoals beschreven in de passende beoordeling. De metingen dienen betrekking te hebben op een voor zeezoogdieren en vissen relevant frequentiebereik.

Tijdsaspecten en begrenzing meetgebied

De metingen vinden plaats tijdens de heiactiviteiten. Daarnaast moeten er ook metingen aan het "ambient noise" tussen de heiactiviteiten door worden uitgevoerd.

Bij de te varen transecten moet extra aandacht worden besteed aan het gebied vanaf de geluidsbron richting kustzone.

De lengte van de transecten wordt bepaald tot de afstand waarop het geluidsniveau door heien niet langer te onderscheiden is van de "ambient noise".

Gewenste nauwkeurigheid

Het aantal te varen transecten en het aantal te gebruiken hydrofoons en meetopstellingen moet zo gekozen worden dat een voor de modellering voldoende gedetailleerd ruimtelijk beeld van de propagatie van het heigeluid kan worden verkregen. Dit is ter beoordeling aan het bevoegd gezag.

Overige punten

Naast de gegevens die opgeleverd moeten worden, dienen de resultaten van de metingen ook in een wetenschappelijke rapportage samengevat en beschreven te worden.

2. Geluidsmeting operationeel windturbinepark

Beoogd resultaat

Doel van dit meetonderdeel is het vaststellen van de (langdurig-gemiddelde) L_{eq} -niveaus, alsmede van de L_p -niveaus van eventueel (kortdurend) optredende 'transients', van het geluid dat door een operationeel windmolenpark wordt geproduceerd.

Te gebruiken methodes

Er dient gebruik gemaakt te worden van een permanente meetopstelling. De metingen dienen betrekking te hebben op een voor zeezoogdieren en vissen relevant frequentiebereik.

Tijdsaspecten en begrenzing meetgebied

De metingen vinden plaats vanaf het begin van de operationele periode. De metingen moeten een jaar lang continu worden uitgevoerd. De metingen moeten

Datum

4 december 2009

Nummer

WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

worden uitgevoerd in het windturbinepark en in een gebied rond het windturbinepark, tot op een afstand waarop de geluidsniveau niet langer fysisch te onderscheiden is van de "ambient noise".

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Gewenste nauwkeurigheid

De metingen moeten informatie opleveren over de geluidsproductie onder alle weersomstandigheden.

3. Effecten van heien op vis

Beoogd resultaat

Het doel van dit monitoringsonderdeel is tweeledig.

Doel is het vaststellen van het vóórkomen van vis in het plangebied in relatie tot heiaactiviteit. Daarnaast dient de vissterfte in relatie tot de afstand van de heillocatie te bepaald te worden.

Te gebruiken methodes

Voor het eerste meetdoel dienen er vissurveys voor het plangebied en in een referentiegebied te worden uitgevoerd.

Voor het vaststellen van de vissterfte moet er gewerkt worden met een meetopstelling waarbij op diverse afstanden van de heillocatie vissen gevangen worden gezet.

Bij de proefopstelling moet met diverse vissoorten, met een verschillende gevoeligheid voor onderwatergeluid worden gewerkt.

Tijdsaspecten en begrenzing meetgebied

De fish surveys moeten voor aanvang van de heiwerkzaamheden, tijdens de heiwerkzaamheden en enkele uren later worden uitgevoerd in het plangebied en in een representatief referentiegebied.

De vissterfte moet worden vastgesteld vlak voor het heien, tijdens de heiwerkzaamheden en enkele uren later nog eens. Bij de vissterftemeting, moet er ook een blancoproef in een gebied zonder heiaactiviteit worden uitgevoerd om de vissterfte door overige oorzaken, ten gevolge van de proefopzet uit te kunnen sluiten.

Gewenste nauwkeurigheid

De survey moet met een zodanige ruimtelijke resolutie en frequentie worden opgezet, dat een statistisch voldoende betrouwbaar resultaat wordt verkregen. Dit is ter beoordeling aan het bevoegd gezag. Eenzelfde eis geldt voor de opzet van de vissterftemeting.

Bij de monitoring moeten zoveel mogelijk de methodes worden aangehouden die bij de jaarlijkse "fish surveys" door IMARES worden gebruikt.

Overige punten

De meetopstelling dient indien mogelijk gecombineerd te worden met overige monitoringsonderdelen op het gebied van onderwatergeluid.

4. Monitoring bruinvissen in relatie tot het windturbinepark

Beoogd resultaat

Doel van het onderzoek is het vermijdingsgedrag van bruinvissen ten gevolge van heien te bepalen.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Te gebruiken methodes

De te volgen methode is het aanleggen van een c-pod netwerk in combinatie met het uitvoeren van visuele waarnemingen met bootsurveys. De boot dient hierbij tevens te worden uitgerust met gevoelige hydrofoons waarmee het geluid van aanwezige bruinvissen kan worden geregistreerd.

Datum

4 december 2009

Nummer

WSV/2009/1140

Tijdsaspecten en begrenzing meetgebied.

Het C-pod netwerk moet binnen en rond het windturbinepark worden aangelegd. Het netwerk moet continu meten vanaf één jaar voor aanvang van de bouwperiode tot 3 jaar na aanvang van de operationele periode. De vaartochten moeten worden uitgevoerd vanaf één jaar voor aanvang van de bouwperiode tot 3 jaar na aanvang van de operationele periode. De tellingen dienen tenminste maandelijks uitgevoerd te worden.

De tellingen dienen binnen en buiten het windturbinepark tot tenminste 15 km uit het windturbinepark, gemeten vanaf de randen van het windturbinepark, plaats te vinden.

De configuratie van het c-pod netwerk dient zodanig ontworpen te worden dat inzicht kan worden verkregen in de effecten van het heien op het eventuele vermijdingsgedrag.

De vaartochten moeten met een dusdanige resolutie in tijd en ruimte worden opgezet dat eventuele vermijdinggedrag gedetecteerd kan worden.

Het gehele onderzoek moet zodanig worden opgezet, dat een statisch voldoende betrouwbaar resultaat wordt verkregen.

Dit laatste is ter beoordeling aan het bevoegd gezag.

Overige punten

De monitoring van de bruinvissen kan gecombineerd worden met de vaartochten voor de vogeltellingen.

5. Monitoring zeehonden in relatie tot het windturbinepark

Beoogd resultaat

Doel van de meting is om gegevens over de verspreiding, waaronder migratieroutes, van de Gewone zeehond en de Grijze zeehond te verzamelen teneinde mogelijk verstoring van het leefgebied door onderwatergeluid (heien, operationele molens) vast te stellen.

Te gebruiken methodes

Voor dit onderzoek moet er worden aangesloten bij het zenderonderzoek dat door IMARES wordt uitgevoerd.

Tijdsaspecten begrenzing meetgebied

Het zenderonderzoek dient zodanig te worden uitgebreid zodat inzicht kan worden verkregen in de migratieroutes van beide soorten op het NCP. Dit is ter beoordeling aan het bevoegd gezag. Er wordt continu gemeten vanaf één jaar voor aanvang van de bouwperiode tot 3 jaar na aanvang van de operationele periode.

Gewenste nauwkeurigheid

Het onderzoek dient voor wat betreft de nauwkeurigheid, 'state of the art' uitgevoerd te worden. Dit is ter beoordeling aan het bevoegd gezag.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Overige punten

Er dient aangesloten te worden bij bestaand onderzoek aan gezenderde zeehonden

Datum

4 december 2009

Nummer

WSV/2009/1140

6. Monitoring zeevogels in relatie tot het windturbinepark

Beoogd resultaat:

Met voldoende statistische zekerheid is vermindering van zeevogels ten gevolge van het windturbinepark in kaart gebracht. Dit dient als toetsing van de aannames in het MER met betrekking tot verminderingseffecten van zeevogels ten gevolge van het windturbinepark EP Offshore NL 1.

Te gebruiken methodes

Hiervoor moeten er op de planlocatie en het omliggende gebied vogeltellingen volgens de ESAS standaard worden uitgevoerd. De tellingen dienen uitgevoerd te worden door waarnemers die deze standaard kunnen toepassen.

Tijdsaspecten en begrenzing gebied

De tellingen dienen plaats te vinden binnen en buiten het windturbinepark (tot tenminste 15 km uit het windturbinepark gemeten vanaf de randen van het windturbinepark) plaats te vinden.

De vaartochten moeten worden uitgevoerd vanaf één jaar voor aanvang van de bouwperiode tot 3 jaar na aanvang van de operationele periode. De tellingen dienen tenminste maandelijks uitgevoerd te worden.

De tellingen dienen binnen en buiten het windturbinepark tot tenminste 15 km uit het windturbinepark, gemeten vanaf de randen van het windturbinepark, plaats te vinden.

Gewenste nauwkeurigheid

In het MEP dient inzichtelijk te worden gemaakt met welke statische betrouwbaarheid effecten kunnen worden gedetecteerd. De vaartochten moeten met een dusdanige resolutie in tijd en ruimte worden opgezet dat eventuele verminderinggedrag gedetecteerd kan worden. Het bevoegd gezag beoordeelt of de te verwachten betrouwbaarheid voldoende is.

Overige punten

Dit onderwerp kan tegelijkertijd met monitoring ten aanzien van bruinvissen uitgevoerd worden.

7. Fluxmetingen zeevogels en koloniebroeders

Beoogd resultaat:

Doel van de meting is om gegevens te verzamelen van soortspecifieke fluxen van zeevogels en koloniebroeders, zoals omschreven in de Passende Beoordeling, in en om het windturbinepark EP Offshore NL 1.

Te gebruiken methodes

Radarmetingen, visuele waarnemingen en zo mogelijk observaties met behulp van restlichtversterkers of vergelijkbare methodes. De visuele waarnemingen en waarnemingen met restlichtversterkers zijn ter ondersteuning van de radarbeelden en noodzakelijk om soortspecifieke fluxen te bepalen.

Tijdsaspecten en begrenzing gebied

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Met de radar dient een permanente fluxmetingen uitgevoerd te worden bij het windturbinepark EP Offshore NL 1. De radarmetingen, visuele waarnemingen en zo mogelijk waarnemingen met restlichtversterkers worden uitgevoerd tot ten minste 5 jaar na aanvang van de operationele periode van het park.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Gewenste nauwkeurigheid

De visuele waarnemingen dienen met een zodanige frequentie plaats te vinden dat wat betreft soortspecificiteit van de fluxen een voldoende betrouwbaar resultaat kan worden verkregen. Het laatste is ter beoordeling aan het bevoegd gezag. Bij de nachttellingen voldoet determinatie op genusniveau.

Overige punten

Dit onderwerp dient tegelijkertijd met overige monitoring met gebruikmaking van radar uitgevoerd te worden.

8. Ontwijkgedrag van zeevogels en koloniebroeders of metingen van slachtoffers

Beoogd resultaat:

Het kwantitatief en soortspecifiek bepalen van zowel macro- als micro-avoidance om derhalve het aanvaringsrisico te kunnen bepalen.

Te gebruiken methodes

Macro avoidance: Radarmetingen, visuele waarnemingen zo mogelijk gebruik makend van restlichtversterkers of vergelijkbare methodes. De visuele waarnemingen en waarnemingen met restlichtversterkers zijn ter ondersteuning van de radarbeelden en noodzakelijk om soortspecifieke uitwijking kwantitatief te bepalen.

Micro avoidance: In het MEP dient te worden uitgewerkt welke methoden gebruikt zullen worden om de micro-avoidance vast te stellen.

Indien het niet mogelijk blijkt microavoidance te meten is het noodzakelijk dat aanvaringsslachtoffers worden gemeten. Dit is ter beoordeling aan het Bevoegd Gezag.

Tijdsaspecten en begrenzing gebied

Het onderzoek met betrekking tot ontwijkgedrag vindt voor wat betreft het radaronderzoek continu plaats tot tenminste 5 jaar na aanvang van de operationele periode. De visuele waarnemingen worden ook tot tenminste 5 jaar na aanvang van de operationele periode uitgevoerd.

In het MEP dient duidelijk te worden gemaakt met welke statistische betrouwbaarheid macro-avoidance, micro-avoidance en/of aanvaringsslachtoffers kunnen worden gedetecteerd.

De visuele waarnemingen dienen met een zodanige frequentie plaats te vinden dat wat betreft soortspecificiteit van het ontwijkgedrag een voldoende betrouwbaar resultaat kan worden verkregen.

Het bevoegd gezag beoordeelt of de te bereiken betrouwbaarheid voldoende is.

Overige punten

Dit onderwerp dient tegelijkertijd met overig onderzoek ten aanzien van koloniebroeders uitgevoerd te worden.

9. Ruimtelijke verspreiding van koloniebroeders

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Beoogd resultaat:

Het beoogde doel met betrekking tot de ruimtelijke verspreiding van koloniebroeders heeft betrekking op de Kleine mantelmeeuw en Grote stern. Voor de Kleine mantelmeeuw en Grote stern is het beoogde doel de onderbouwing van de aannames met betrekking tot het verspreidingsmodel van de Kleine mantelmeeuw en Grote stern uit de passende beoordeling. Het beoogde resultaat hierbij zijn kwantitatieve verspreidingsgegevens van Kleine mantelmeeuwen en Grote stern vanuit broedkolonies.

Datum

4 december 2009

Nummer

WSV/2009/1140

Te gebruiken methodes

Vanaf schepen transecttellingen uit voeren vanaf de broedkolonie richting zee tot een afstand van 120 km. Via deze tellingen de dichtheidsvariatie van de Kleine mantelmeeuw en Grote stern vaststellen. Dit onderzoek dient volgens de ESAS standaard te worden uitgevoerd.

Het uitrusten van Kleine mantelmeeuwen met satellietzenders zodat inzicht wordt verkregen in het foerageerhabitat en foerageerafstand van deze soort in het broedseizoen.

Tijdsaspecten en begrenzing gebied

Voor de Kleine mantelmeeuw dienen met name de kolonies van de Waddenzee, de Noordzeekustzone en het Niedersächsisches Wattenmeer onderzocht te worden. De transecttellingen dienen jaarlijks te worden herhaald tot minimaal 5 jaren na aanvang van de operationele periode. Het eerste jaar begint met het eerstvolgende broedseizoen na aanvang van de operationele periode. De transecten moeten binnen het broedseizoen gevaren worden.

Het telemetrie onderzoek vindt eveneens continu plaats gedurende 5 jaren te beginnen bij het eerste broedseizoen na aanvang van de operationele periode,

Gewenste nauwkeurigheid

De transecttellingen dienen met een zodanige frequentie en resolutie te worden opgezet dat een statistische betrouwbaar resultaat wordt verkregen. Het aantal met satellietzenders uit te rusten vogels dient zodanig te zijn dat een statistisch betrouwbaar resultaat kan worden verkregen. Dit dient in het MEP te worden uitgewerkt. Het bevoegd gezag beoordeelt of de te bereiken nauwkeurigheid voldoende is.

Overige punten

In het MEP dient onderzocht te worden of er voor het telemetrieonderzoek van Kleine mantelmeeuwen kan worden aangesloten bij het onderzoek van SOVON. SOVON voert op beperkte schaal onderzoek uit naar de vliegbewegingen van de Kleine mantelmeeuw vanaf de broedkolonie naar foerageerplekken.

10. Effecten op de luchtvaart, inclusief de radardekking en telecommunicatie van het vliegverkeer

Beoogd resultaat

Het doel van dit monitoringsonderdeel is driedelig:

- Het bepalen van de aard en omvang van incidenten en bijna-incidenten in relatie tot aard en omvang van het luchtverkeer.
- Aan de hand van deze incidentenboekhouding inzichtelijk maken wat de milieu-effecten van de incidenten zijn.
- Effecten van het windturbinepark op de radardekking en telecommunicatie van het vliegverkeer zijn bekend.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Te gebruiken methodes

De methode is vrij te kiezen, in zoverre het beoogde resultaat bereikt wordt en het voorstel voldoet aan de hierna volgende punten.

Tijdsaspecten en begrenzing gebied

Het onderzoek moet onder alle weersomstandigheden uitgevoerd worden in en bij het operationele windturbinepark. Tevens moet bepaald worden tot op welke afstand van het windturbinepark effecten op de radardekking en telecommunicatie, met de gangbare apparatuur, waarneembaar zijn.

Gewenste nauwkeurigheid:

In het MEP dient een zodanige methode worden gekozen dat statistisch betrouwbare resultaten worden verkregen. Dit ter beoordeling aan het bevoegd gezag.

Overige punte

Het monitoring en evaluatieprogramma voor dit onderdeel zal in het kader van de goedkeuring van bovengenoemd programma door het bevoegd gezag, voor advies aan het LVNL worden voorgelegd.

11. De effecten op de scheepvaart, inclusief radarverstoring

Beoogd resultaat

Het doel van dit monitoringsonderdeel is drieledig:

- Het bepalen van de aard en omvang van incidenten en bijna-incidenten in relatie tot aard en omvang van het scheepvaartverkeer.
- Aan de hand van deze incidenten-boekhouding inzichtelijk maken wat de milieu-effecten hiervan zijn.
- De optredende radarverstoringen op de radarinstallaties van schepen in de verkeersstromen om het windturbinepark zijn bekend.

Te gebruiken methodes

De methode is vrij te kiezen, in zoverre het beoogde resultaat bereikt wordt en het voorstel voldoet aan de hierna volgende punten.

Tijdsaspecten en begrenzing gebied

- Het onderzoek moet onder alle weersomstandigheden uitgevoerd worden bij het operationele windturbinepark.
- Er moet bepaald worden tot op welke afstand van het windturbinepark effecten op de radarinstallaties, met de gangbare apparatuur, waarneembaar zijn en welke effecten dit heeft op het gedrag van de scheepvaart rondom het windpark.

Gewenste nauwkeurigheid

In het MEP dient een zodanige methode te worden gekozen dat statistisch betrouwbare resultaten worden verkregen. Dit ter beoordeling aan het bevoegd gezag.

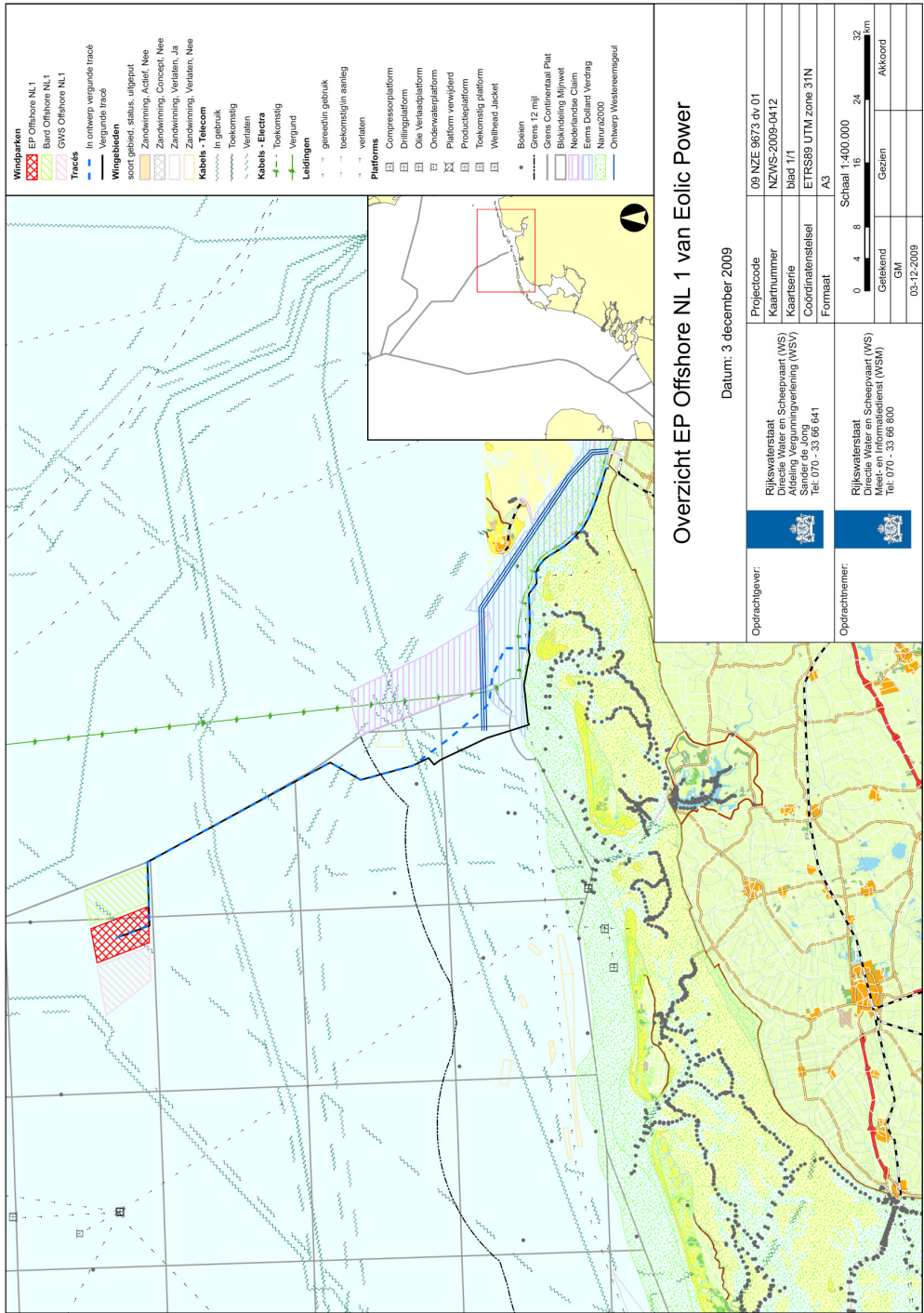

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

BIJLAGE 2 bij de vergunningvoorschriften: Kabeltracé

Datum
4 december 2009

Numero
WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

BIJLAGE A bij het besluit: Inspraakreacties op het MER EP Offshore NL1

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Toelichting: Het MER als onderdeel van de Wbr-aanvraag heeft van 3 maart 2009 tot en met 14 april 2009 ter inzage gelegen. Van de terinzagelegging is kennis gegeven door plaatsing in de Staatscourant van 2 maart 2009, nr. 41. In totaal zijn er 98 inspraakreacties ontvangen. Hieronder worden deze (samengevat) weergegeven, incl. reactie van het bevoegd gezag. Indien de inspraak naar oordeel van het bevoegd gezag geen betrekking heeft op de volledigheid en juistheid van het MER wordt hier in dit stadium geen inhoudelijke reactie op gegeven.

Volgnummer: 1 t/m 74 (1, 47) Afzender:		
Naamvolledig	Adres	Postcode, Plaats
mevr. M.C.M.de Bruijn	Ezingerweg 47	7943 AX MEPPPEL
dhr. M. Pullen	Van Starkenborghhof 30	3527 HA UTRECHT
mevr. J. van den Berg	Antonius Matthaeusln 38 C	3515 AT UTRECHT
dhr. M.N. van Langen	Tasmanstraat 41 h/a	1013 PX AMSTERDAM
dhr. S.P. Luttik	Bankastraat 8	5215 AV DEN BOSCH
mevr. M.J.H. Weel-Schmeits	Harderwijkerweg 115	6952 AG DIEREN
dhr. J. Meijer	Pijlstaart 2	3263 BK OUD BEIJERLAND
dhr. J.T. Wiersma	Rijksweg 141	9734 AP GRONINGEN
mevr. B. Albertsmeier	Mgr. Bannenberglaan 9	5581 AH WAALRE
dhr. R.P. de Groot	Denemarkenstraat 32	2034 AC HAARLEM
dhr. R.J.M. Scheres	Fuut 6	7423 CN DEVENTER
dhr. L. Tebbens	Sontstraat 12	2014 DA HAARLEM
mevr. M.T. van Opzeeland	Molendwarsstraat 90	7311 PV APELDOORN
dhr. F. van der Hulst	Lange Koestraat 12	3511 RN UTRECHT
dhr. E. Kramer	Chet Bakerstraat 26	1066 GK AMSTERDAM
dhr. R.J. de Bruin	Oelerbeek 3	8033 AG ZWOLLE
dhr. E. Schotsman	Jacob Hepkemastraat 19	8441 CB HEERENVEEN
dhr. H. de Jong	Trompstraat 37	2518 BL DEN HAAG
dhr. D.H.J. Gobits	Adm. de Ruijterweg 531-III	1055 MK AMSTERDAM
mevr. L. van Aggele	Dokter Benderslaan 8	1901 KM CASTRICUM
mevr. G.W.F. Wiertz	Hakhorst 3	3833 WB LEUSDEN
mevr. W. Berends	Dantelaan 89	3533 VB UTRECHT
dhr. P.N. Blokland	Klaverweide 274	2272 CA VOORBURG
dhr. F.J. Bakker	Generaal Urquhartlaan 41	6861 GE OOSTERBEEK
dhr. H.J. Bijlsma	Ceresstraat 31	4811 CA BREDA
dhr. H.J.A. Visschers	Wittemolenweg 18	6061 EN POSTERHOLT
mevr. J.G.M. Boshouwers	Alfons Ariensstraat 92	6221 SK MAASTRICHT

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

mevr. M. de Geus	Ottoburgstraat 34	2282 EJ RIJSWIJK ZH
mevr. G.J.H. Doeswijk	Gladiolenstraat 36	2161 KN LISSE
dhr. J.H. Klunder	Vulcanusstraat 25	7321 EN APELDOORN
mevr. L. Koelma	Meije 64 b	2411 PK BODEGRAVEN
dhr. G.J.P. de Wilt	Schelphoek Zuid 51	1749 BG MENHUIZEN
mevr. K. Laarveld	Adriaan van Zwietenstr 7	3554 XE UTRECHT
dhr. H.D. Hofman	Hoogmeer 2634	6605 CH WIJCHEN
mevr. Z. Weggemans	Hazelaarhof 19	9408 AT ASSEN
mevr. G.E. Zanen	Copernicuslaan 173	2561 VE DEN HAAG
dhr. C.M. Brakenhoff	G Hendrik Breitnerln 9	1394 ET NEDERHORST DENBERG
mevr. B.C. de Waard	Goeman Borgesiuslaan 39	3843 XA HARDERWIJK
mevr. K.H. Kouwenberg	Keizerstraat 194	3512 EB UTRECHT
dhr. H. Vierhout	Amazonestraat 49	2524 LB 'S-GRAVENHAGE
dhr., mevr. A. van Helden	V. Weerden Poelmanln 128	3527 KS UTRECHT
dhr., mevr. R. Westerbroek	Groenland 16	3645 LH VINKEVEEN
mevr. W. Wormgoor	Minahassastraat 18	3531 KX UTRECHT
dhr., mevr. M.P. Slingerland	Zeeltstraat 8	3525 TG UTRECHT
dhr., mevr. G.M.B. Siebelink	Johannes Wierlaan 76	3734 XE DEN DOLDER
dhr., mevr. F.J. Schoenmakers	Sophiastraat	2805 HA GOUDA
dhr., mevr. S.L. de Vries	Ruigenhoek 16	3085 EN ROTTERDAM
dhr. O. de Vries	Pottenbakkerij 12	2993 CN BARENDRECHT
mevr. K. Terpstra	Schelde 10	1703 JJ HEERHUGOWAARD
mevr. C. Waan	Catharina van Clevelaan 14	1181 BH AMSTELVEEN
dhr., mevr. S.H. Thijs	Heetakker 22	3762 AZ SOEST
dhr., mevr. H.J.A. Collette	Dorpsweg 234	3738 CM MAARTENSDIJK
dhr. H. Veltkamp	Reidswal 6	9123 KD METSLAWIER
dhr. E. Schafu	Deurloostraat 33 2	1078 HS AMSTERDAM
mevr. C. Verhoeff	Dommelerdijk 38	7722 TG DALFSEN
dhr., mevr. J. Voordouw	Camphuysenstraat 36	3451 BE VLEUTEN
dhr., mevr. A.M.G. Vuister	Johannes Vermeerstraat 11	3583 RL UTRECHT
dhr. B. van Witteloostuijn	St. Antonielaan 22	6821 GJ ARNHEM
dhr., mevr. J. Donkers	Varelaar 14	5423 TZ HANDEL
dhr. P. Raatgever	Hugo Verrieststraat 30	5044 PL TILBURG
dhr., mevr. E. Oude Vrielink	Eikendreef 4	6581 PE MALDEN
dhr., mevr. W.H.J. Kars	Jacob Kapteynstraat 9 b	7447 HL HELLENDORRN
dhr. B. Verhoek	Haverlanden 209	6708 GL WAGENINGEN
dhr., mevr. L. Nieuwenhuijse	Reijnier Vinkeleskade 37 III	1071 SV AMSTERDAM
dhr., mevr. T. de Vries	Goudvinkenstraat 6	7101 GK WINTERSWIJK
dhr., mevr. P.T. de Brabander	Pinksterbloempad 9	7921 LM ZUIDWOLDE DR
dhr., mevr. D.J.C. Slood	Acaciastraat 121	2565 JX 'S-GRAVENHAGE
dhr., mevr. A.J. Zwartschulten	Van Ommerenhaven 65	2993 EE BARENDRECHT
mevr. C.W. v. Kralingen -Kroon	Hoofdstraat 133	2235 CE VALKENBURG ZH
dhr., mevr. P.P. Bezemer	Schothorsterlaan 48	3822 NB AMERSFOORT
dhr., mevr. T. Barenbrug	Dr. Hermansstraat 12	3971 CK DRIEBERGEN- RIJSENBURG

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

dhr., mevr. J.G.H. Bröcheler	Willy Dolsstraat 11	6136 TG SITTARD	Datum 4 december 2009 Nummer WSV/2009/1140
dhr., mevr. A. Ouwens	Theothyssensingel 23	2652 HM BERKEL EN RODENRIJS	
dhr., mevr. R. Geers	Langestraat 4	2312 SL LEIDEN	
Kernpunt(en) van de inspraak:		Reactie van Bevoegd gezag:	
1 Inspreker vindt windmolens op zee van groot belang en verzoekt de vergunningaanvragen met spoed af te handelen.		1 Uw reactie heeft geen betrekking op de volledigheid en juistheid van het MER. De reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.	

Volgnummer: 75 (2)		Afzender: De heer Rijke Vlinderveen 308 33205 ELK Spijkenisse
Kernpunt(en) van de inspraak:		Reactie van Bevoegd Gezag:
1 Inspreker vindt groene energie en milieuvriendelijke energiewinning erg belangrijk en verzoekt snel tot een vergunningverlening over te gaan		1 Uw reactie heeft geen belang betrekking op de volledigheid en juistheid van het MER. De reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.

Volgnummer: 76 (3), 77(20), 78(36)		Afzender: 76 (3) De heer Jasper Dusseljee, Rijsterborgherweg 16, 7412 VA Deventer 77 (20) Meneer K. Kros, mient 427, 2564 LB, Den Haag 78 (36) Meneer van Veen, Arne 20, 8032 EH Zwolle
Kernpunt(en) van de inspraak:		Reactie van Bevoegd Gezag:
1 Inspreker vindt de bouw van windmolenparken op korte termijn belangrijk.		1 Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Volgnummer: 79 (4)		Afzender: Mevrouw Kuis Foulkesweg 38D 6703 BS Wageningen
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:	
1 Inspreker steunt het initiatief van windmolens in zee en volgt de ontwikkelingen van alternatieve duurzame energie.	1 Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.	

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Volgnummer: 80 (5)		Afzender: Drs. Mv. Borm Haagplein 6 3811 GW Amersfoort
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:	
1 Inspreker is lid van de zeekracht en kan daardoor als particulier initiatieven voor meer schone energie steunen.	1 Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.	

Volgnummer: 81 (8)		Afzender: Mevrouw L. Nieuwenhuijse R. Vinkeleskade 37 111 1071 SV Amsterdam
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:	
1 Inspreker geeft aan dat windenergie een rendabele vorm van energielevering is voor de toekomst.	1 Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Volgnummer: 82 (9), 83 (34), 84 (35)		Datum 4 december 2009
Afzender:		Nummer WSV/2009/1140
82 (9) Meneer Hein van Delft J.F. van hengelstraat 10, 1019 DC Amsterdam		
83 (34) Meneer Doedens, Schubertlaan 159, 5653 EE Eindhoven		
84 (35) Meneer Brontsema, Hoofdstraat 35, 9944 AB, Nieuwolda		
Kernpunt(en) van de inspraak:		Reactie van Bevoegd Gezag:
1 Inspreker moedigt windmolens op zee aan.		1 Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.

Volgnummer: 85 (11)		Afzender:
		Mevrouw Pierre Agten De Roosen 66 3910 Neerpelt
Kernpunt(en) van de inspraak:		Reactie van Bevoegd Gezag:
1 Inspreker moedigt Nederlands initiatief groene energie aan.		1 Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.

Volgnummer: 86 (12)		Afzender:
		Meneer J. Boer Marwixstraat 31 9726 CB Groningen
Kernpunt(en) van de inspraak:		Reactie van Bevoegd Gezag:
1 Inspreker hoopt dat er snel meer offshore windturbineparken worden gerealiseerd zodat klimaatverandering wordt tegengegaan.		1 Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.
2 Inspreker doet suggesties voor het transport van de windstroom op de Noordzee.		2 Uw suggesties zien niet op de in het MER beschreven initiatief of de beschreven alternatieven.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Volgnummer: 87 (13)	Afzender: Mevrouw Anouk Kraster Patrijsakkers 14 1852 EP Heiloo
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1 Inspreker steunt wind op zee.	1 Binnen "wind op zee" zijn meerdere initiatieven van windmolenparken op zee. Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.

Volgnummer: 88 (14)	Afzender: Meneer G.P.Uitermark Anemoonstraat 8 3911 WK Rhenen
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1 Inspreker vindt windenergie op zee belangrijk.	1 Uw reactie wordt ter kennisgeving aangenomen.

Volgnummer: 89 (19)	Afzender: Stichting voor Wetenschappelijk Natuur- en Milieubeleid Dhr. J. Post Julianalaan 2 7918 AJ NIEUWELANDE
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1 Inspreker stelt dat windmolenparken geen toegevoegde waarde hebben aan de natuur, maar een sta in de weg zijn voor vogels, dolfijnen en de natuur.	1 Uit het MER blijkt geen van de genoemde effecten.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

2 De hei methode en tijdsperiode die men voorstaat is voor de inspreker onaanvaardbaar vanwege effecten op kabeljauw paaigebieden.	2 De effecten van heien zijn onderzocht in de Passende Beoordeling en het MER en daaruit volgt dat het heien effect heeft op de vislarven. Het bevoegd gezag is van mening dat door middel van voorschriften – het beperken van de heiperiode – nadelige effecten bij voorbaat worden voorkomen.
3 Inspreker stelt dat windmolenparken tijdens normaal gebruik geluidshinder, licht hinder en wellicht trilling geeft. Niet duidelijk is wat voor een invloed deze heeft op de rust in de natuur.	3 Uit het MER en de Passende Beoordeling blijkt niet dat deze aspecten een significante invloed hebben op de natuur. Tijdens de bouw- en gebruiksfase vinden monitoring en evaluatie plaats om effecten in de praktijk te meten en de uitkomsten van het onderzoek te waarborgen.
4 Inspreker stelt vragen bij het rendement.	4 De Commissie van het Milieueffectrapportage en het bevoegd gezag zien geen reden om hieraan te twijfelen.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Volgnummer: 90 (21)		Afzender: Zeehaven IJmuiden NV Drs. P.H.L.M. van de Meerakker Halkade 4 Postbus 541 1970 AM IJmuiden
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:	
1 Zeehaven IJmuiden staat positief tegenover de realisatie van het windturbinepark Global Wind Support Offshore NL1.	1 Inspraakreactie wordt ter kennisgeving aangenomen.	
2 Verzocht wordt om op de hoogte te worden gehouden van de verdere ontwikkelingen met betrekking tot de windturbineparken op zee.	2 Op de website www.noordzeeloket.nl wordt informatie verstrekt over de voortgang van windturbineparken op zee. Inspreker wordt op de hoogte gehouden van de besluitvorming waarin uw inspraak is meegenomen.	

Volgnummer: 91 (29)		Afzender: Centraal Nautisch Beheer Dhr. A. Kee Postbus 19406 1000 GK Amsterdam
----------------------------	--	--

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1 Het voornemen is volgens inspreker in een lijn met het ruimtelijk beleid van het Nationaal Waterplan, het park leidt niet tot een verhogende werking ten aanzien van de nautische veiligheid, de veiligheidsmarges zijn in een lijn met de aanbevelingen van de nautische werkgroep Noordzee. Het afgeven van een vergunning levert derhalve een positieve bijdrage aan de doelstellingen van het kabinet en een duidelijk en veilig verkeersbeeld op de Noordzee.	1 Inspraakreactie wordt ter kennisgeving aangenomen.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Volgnummer: 92 (1)		Afzender: Stichting de Noordzee Dhr. Alex Ouwehand Drieharingstraat 25 3511 BH Utrecht	
Kernpunt(en) van de inspraak:		Reactie van Bevoegd Gezag:	
1 Stichting de Noordzee is verheugd dat er vaart gemaakt wordt met de vergunningverlening en is voorstander van windturbineparken op zee		1 Deze inspraakreactie wordt ter kennisgeving aangenomen.	
2 De cumulatietoets is juist bedoeld voor de beoordeling van de verschillende activiteiten die afzonderlijk geen significant effect hebben, maar waarvan gezamenlijk niet kan worden uitgesloten of cumulatieve effecten bestaan. De twee bestaande windturbineparken moeten om deze reden meegenomen worden in de Passende Beoordeling.		2 De effecten van de twee bestaande parken zijn meegenomen als bestaand gebruik. Conform habitatrichtlijn artikel 6 lid 3 zijn nieuwe plannen en projecten betrokken in de cumulatietoets.	
3 Geconstateerd wordt dat cumulatie door effecten van activiteiten als visserij en scheepvaart niet wordt beoordeeld. Hierdoor is niet inzichtelijk welke effecten het windturbinepark heeft.		3 De effecten van scheepvaart en visserij zijn wel degelijk meegewogen in het MER. In de vaststelde richtlijnen voor het MER is dit expliciet meegenomen. Daarnaast heeft in het MER een beoordeling plaatsgevonden van cumulatie met overige gebruiksfuncties, waaronder offshore mijnbouw. Uit het MER blijkt dat er op dit onderdeel geen significante effecten zijn te verwachten die een nadere analyse behoeften in een passende beoordeling. Ook het advies van commissie MER geeft geen aanleiding tot een andere conclusie.	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

4 De conclusie dat er geen significant effecten op de populatie zeehonden en bruinvissen te verwachten is, is te voorbarig. Het heien heeft een potentieel negatief effect op het gedrag en welbevinden van zeehonden en bruinvissen. Dit effect zal groter worden naarmate er meer vergunningen uitgegeven worden waar monopiles geheid worden.	4 In aanvulling op het MER en de Passende Beoordeling is door initiatiefnemers aanvullende informatie opgesteld. Deze informatie betreft de effecten van de aanleg van windturbineparken op de zeehonden. De informatie is overgelegd aan de Commissie voor de MER. Met deze informatie meent het bevoegd gezag over voldoende informatie te beschikken om de effecten op de zeehonden en bruinvissen te beoordelen. Daarnaast neemt het bevoegd gezag maatregelen in de vorm van aan de vergunning verbonden voorwaarden om negatieve effecten bij voorbaat te voorkomen en om meer gegevens over de effecten te verkrijgen. Tot de maatregelen behoort het inperken van de heiperiode en het voorschrijven van een monitorings- en evaluatieplan.
5 Verzocht wordt om een uitgebreid monitoringsprogramma op te zetten. Bij de geplande opschaling naar 6.000 MW wind op zee voor 2020 voorzien wij problemen met de vergunningverlening als de huidige kennisleemten niet adequaat ingevuld worden.	5 Aan het opstellen van een monitoringsprogramma wordt thans invulling gegeven. Het bevoegd gezag gebruikt de resultaten van de monitoring- en evaluatieprogramma's die in de vergunningen worden voorgeschreven om invulling te geven aan de huidige kennisleemte.
6 In de ontwerpvergunning worden alle monitoringsverplichtingen bij de initiatiefnemer gelegd. Dit is niet de juiste weg. Verzocht wordt om niet zondermeer alle verplichtingen tot monitoring bij de initiatiefnemer te leggen, maar in samenspraak met de initiatiefnemers en direct belanghebbende een programma op te stellen om de kennisleemten in te vullen.	6 Het bevoegd gezag vindt het van belang dat monitoring en evaluatie plaatsvindt. In de praktijk kan blijken dat het bevoegd gezag hierin een voortrekkersrol kan vervullen. De meet- en monitoringsverplichtingen van de verschillende parken kunnen overlap vertonen. Het bevoegd gezag oriënteert zich op dit punt nog nader.
7 Verzocht wordt om zorg te dragen voor een goede openbaarheid van de rapporten wat betreft het MEP.	7 Van de rapporten zal naar verwachting na goedkeuring door het bevoegd gezag, kennis worden gegeven op het Noordzeeloket.
8 Inspreker verzoekt alternatieve bouwmethodes nader te onderzoeken i.v.m. hoge geluidsniveaus veroorzaakt door heien.	8 Voor de windturbineparken worden maatregelen genomen om nadelige gevolgen vanwege het heien bij voorbaat te voorkomen (beperking heiperiode en het voorkomen van cumulatie van heiwerkzaamheden). Voor zover door initiatiefnemer een alternatieve funderingsmethode is aangevraagd, baseert het bevoegd gezag het besluit op deze alternatieve funderingsmethode.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

9 Inspreker pleit voor een gestage ontwikkeling van windturbineparken zodat nieuwe inzichten leiden tot verdere minimalisering van negatieve effecten op het ecosysteem.	9 Het monitoring- en evaluatieprogramma heeft als doel om de overwegingen ten aanzien van de ecologie en de inschatting van effecten van toekomstige ontwikkelingen van windturbineparken op zee, zoals deze in het MER en de Passende Beoordeling beschreven worden, in de praktijk te toetsen. De gegevens die hieruit komen worden gebruikt voor toekomstige initiatieven.
--	---

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Volgnummer: 93 (31)		Afzender: Bundesamt für Seeschiff-fahrt und Hydrographie (Federale Dienst voor Scheepvaart en Hydrologie) Dhr. Nico Nolte P.O. Box 301220 20305 Hamburg, Germany	
De Federale Dienst voor Scheepvaart en Hydrologie (Bundesamt für Seeschiffahrt und Hydrographie) heeft diverse instanties in Duitsland benaderd en de inspraakreacties verzameld op het MER van de aanvragen voor de windturbineparken Bard Offshore NL1, EP Offshore NL1 and GWS Offshore NL. Deze inspraakreacties zijn weergegeven onder volgnummer 31A t/m 31G.			
Kernpunt(en) van de inspraak:		Reactie van Bevoegd Gezag:	
1 In het kader van de besluitvorming rond de drie voorliggende aanvragen voor windturbineparken moet rekening gehouden worden met de cumulatieve effecten op het mariene milieu en de scheepvaartveiligheid.		1 In het MER en de Passende Beoordeling is onderzoek gedaan naar de cumulatieve effecten van de windturbineparken op de scheepvaartveiligheid en het milieu. Het bevoegd gezag houdt bij de besluitvorming rekening met de uitkomsten van het MER en de Passende Beoordeling. In het MER wordt gecumuleerd met zowel de Duitse als Nederlandse initiatieven voor windturbineparken.	
2 Bij de consultatie in de toekomst wordt verzocht om de instanties meer tijd te gunnen om hun inspraak voor te bereiden.		2 Deze inspraakreactie heeft geen betrekking op de volledigheid en juistheid van het MER en wordt ter kennisgeving aangenomen.	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Volgnummer: 93A (31A) Afzender: Bundesamt für Naturschutz (Duitse Federale Dienst voor Natuurbescherming) Karl-Liebknecht-Str. 143 04277 Leipzig, Germany	
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1 BARD NL1 grenst aan het Duitse Natura2000-gebied Borkum Riffgrund (DE 2104-301). Mogelijke effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van dit beschermingsgebied moeten getoetst worden aan artikel 6 van de Vogel en Habitatrichtlijn. In het gebied komen habitats zoals opgenomen in Annex 1 van de Vogel en Habitatrichtlijn voor. De bruinvis, gewone en grijze zeehond komen hier het hele jaar door voor. Geluidsemissies, met name tijdens de bouwfasen, kunnen een negatief effect hebben op de voorkomende zeezoogdieren. Tevens zijn cumulatieve effecten mogelijk bij realisatie van meerdere parken aan Nederlandse en Duitse zijde. Ook is een soortbeschermingstoets wenselijk. Mogelijke grensoverschrijdende effecten van onderwatergeluid worden in Duitsland op grond van artikel 12 Vogel en Habitatrichtlijn ook buiten het beschermingsgebied onderzocht voor bruinvissen en de gewone en grijze zeehond. Hiermee moet de grensoverschrijdende externe werking op beschermde soorten worden onderzocht.	1 Het bevoegd gezag heeft op 20 mei 2009 overleg gevoerd met de Duitse overheid over mogelijke cumulatie van effecten van de Nederlandse met de Duitse parken. Op basis van dit overleg, de uitkomsten uit het MER, de Passende Beoordeling en de aanvulling hierop stelt het bevoegd gezag dat grensoverschrijdende cumulatieve effecten niet gekwantificeerd kunnen worden, aangezien de instandhoudingsdoelstellingen volgens de Nederlandse wetgeving kwantitatief zijn en volgens de Duitse wetgeving kwalitatief. Dit zorgt voor onverenigbare verschillen. Desalniettemin is het bevoegd gezag van mening dat middels de in het besluit opgenomen voorschriften de zekerheid kan worden verkregen dat er geen significante effecten zullen optreden op Natura 2000 gebieden aan beide zijden. Zie paragraaf 3.4.5 uit het ontwerpbesluit.
2 De Bundesamt für Naturschutz ziet de effecten van de geplande windturbineparken op trekvogels, met name die genoemd zijn in Annex 1 van de Vogelrichtlijn als grensoverschrijdende milieueffecten die nader onderzocht en beschreven moeten worden. Een cumulatieve beschouwing van de Duitse en Nederlandse windturbineparken ontbreekt in het MER. Ook de grensoverschrijdende effecten op de populatie van overblijvende zeevogels veroorzaakt door de realisatie van de windturbineparken en het leggen	2 In de richtlijnen, die zijn goedgekeurd door de Commissie MER, is het volgende opgenomen met betrekking tot de behandeling van grensoverschrijdende effecten in het MER: <i>"Met betrekking tot het initiatief 'BARD Offshore NL1' dient met name additionele, expliciete aandacht te worden geschonken aan zowel de ligging van het windturbinepark - en bijbehorende van belang zijnde omstandigheden en effecten - in de nabijheid van de Waddenzee en het Waddengebied, als aan van belang zijnde,</i>

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

van de kabel inclusief het werkverkeer tijdens de bouw moeten onderzocht worden om de effecten in te schatten op de gehele populatie van noordwest Europese in de winter overblijvende vogels zoals Zeeduikers.	<i>(internationale), grensoverschrijdende omstandigheden en effecten vanwege de ligging in de nabijheid van de Nederlands-Duitse grens van de EEZ en de territoriale zee, zowel vanuit onder meer (internationaal en nationaal) juridisch, beleidsmatig, natuur- en milieukundig, economisch en (veiligheids-) technisch opzicht.</i> <i>Voor wat betreft het onderwerp 'cumulatieve effecten' inzake het initiatief 'BARD Offshore NL 1' dient ook de invloed en gevolgen op de diverse milieuaspecten en gebruiksfuncties van initiatieven voor de oprichting van windturbineparken in Duitsland (te weten in de territoriale zee en de EEZ) in de beschrijving(en) te worden meegenomen, boven op de 'algemene' voorschriften uit deze Richtlijnen waaraan het MER op dit punt dient te voldoen".</i> Het MER, inclusief de Passende Beoordeling is in overeenstemming met deze richtlijnen opgesteld.	Datum 4 december 2009 Nummer WSV/2009/1140
3 Vanwege de nabij gelegen vergunde Duitse parken 'Borkum Riffgrund West', 'Borkum West II', 'Borkum Riffgrund', 'Borkum West (alpha ventus)' zullen de voorgenomen windturbineparken in dit gebied op cumulatieve effecten moeten worden getoetst. Dit ontbreekt in het MER.	3 Zie reactie 93A.1 en 93A.2.	
4 Mogelijke negatieve effecten op de beschermingsdoelstellingen van het beschermingsgebied Borkum Riffgrund kunnen in het voorliggende MER niet zondermeer uitgesloten worden. Een grensoverschrijdende passende beoordeling is hiervoor noodzakelijk. Voor de beoordeling van grensoverschrijdende geluidseffecten dient technische informatie over de funderingsmethode en de te verwachte geluidshinder beschikbaar gesteld te worden (bij voorkeur in het Duits of Engels).	4 De Passende Beoordeling is gericht op mogelijke effecten op Natura 2000 gebieden langs de Nederlandse kust en in het buitenland, inclusief het door Duitsland aangewezen gebied Borkum Riffgrund. Het bevoegd gezag is van mening dat de effecten bij de aanleg en ingebruikname van het windturbinepark BARD Offshore NL1 de instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar brengen. Informatie over de funderingsmethode zoals die gebruikt zal worden bij de aanleg van windturbinepark BARD Offshore NL1 is aangeleverd door BARD in de aanvulling en zal bij deze terinzagelegging beschikbaar zijn. Het MER, inclusief de Passende Beoordeling is in overeenstemming met deze richtlijnen opgesteld.	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

5 Het wordt aanbevolen dat de methoden van onderzoek die gebruikt worden in het kader van de milieueffectrapportage grotendeels vergelijkbaar zijn met de methoden die gehanteerd worden bij een MER door de BfN (www.bsh.de).	5 Het bevoegd gezag hanteert voor de methoden van onderzoek die methoden die zijn voorgeschreven in de richtlijnen die zijn opgesteld mede na advies door de Commissie MER op grond van hoofdstuk 7 Wet milieubeheer.
6 Vervolgens zal opgave van de aanvang en duur van de bouwwerkzaamheden moeten volgen, die met de bouw van de Duitse windturbineparken gecombineerd zal moeten worden. Samenwerking tussen de Nederlandse en Duitse instanties wordt wenselijk bevonden.	6 Het bevoegd gezag onderschrijft de wenselijkheid van informatie-uitwisseling op dit punt.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Volgnummer: 93B (31B)		Afzender: Umweltbundesamt (Federale Dienst voor Milieu) FG II 2.3 "Meeresschutz" Wörlitzer Platz 1 06844 Dessau-Rosslau, Germany
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:	
1 Het Umweltbundesamt geeft aan dat het wenselijk zou zijn, dat de aangrenzende Duitse initiatieven betrokken worden in de afstemming tussen windturbineparken over maatregelen ter vermijding van cumulatieve effecten.	1 Zie reactie 93A.1 en 93A.2.	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Volgnummer: 93C (31C) Afzender: Wasser- und Schifffahrts- direktion Nordwest (WSD) (Directie Noordwest Water en Scheepvaart) Schlossplatz 9 26603 Aurich, Germany	
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1 De WSD heeft niet tijdig haar inspraakreactie naar voren kunnen brengen, omdat het onderwerp scheepvaartveiligheid niet voldoende was samengevat in de vertaling van het MER. De WSD verwijst daardoor naar haar inspraak in 2006 op de startnotities voorafgaand aan de aanvragen voor de windturbineparken Bard Offshore NL1, EP Offshore NL1 and GWS Offshore NL.	1 Op 20 mei 2009 heeft een gesprek plaatsgevonden met de Bundesamt für Seeschifffahrt und Hydrographie waarin de Nederlandse aanpak van het onderwerp scheepvaartveiligheid is toegelicht en de standpunten van de Duitse insprekers zijn doorgesproken. Van het ontwerpbesluit en de reactie op de Duitse zienswijzen zal een Engelse samenvatting worden toegezonden.
2 Risico voor de scheepvaartveiligheid. Bij realisatie van de drie voorliggende windturbineparken worden kunstmatige obstakels opgericht direct zuidelijk gelegen van het verkeersscheidingstelsel "East Friesland", tevens in gebruik als gevaarlijke stoffen route. Schepen, die geen gebruik maken van het VSS moeten zoveel mogelijk afstand houden tot het VSS op grond van artikel 10 COLREG. Door de oprichting van de drie windturbineparken wordt de scheepvaart in de oost gaande baan van het VSS ieder mogelijkheid ontnomen buiten het VSS te varen. In het bijzonder wordt de scheepvaart de ruimte voor uitwijken, ankeren en driften ontnomen. Door de vereiste verlichting van de installaties voor scheepvaart en luchtvaart ontstaat verblinding of weerspiegeling, die gevaar van verwarring met scheepvaartseinen en achtergrondverlichting veroorzaken.	2 In het ontwerpbesluit (zie hoofdstuk 3 en voorschrift 3) is opgenomen dat er een vrije ruimte van 1,3 NM tussen de veiligheidszone van het windturbinepark en het verkeersscheidingstelsel moet blijven zodat schepen in het verkeersscheidingstelsel voldoende ruimte hebben voor een eventuele crashmanoeuvre ten zuiden van het windturbinepark. Dergelijke ongewenste effecten van de windturbinepark verlichting zijn het bevoegd gezag niet bekend; ook niet van de twee bestaande Nederlandse windturbineparken. De verlichting van het windturbinepark moet voldoen aan de richtlijnen van de International Association of Lighthouse Authorities (IALA). De vergunninghouder moet 1 maand voor aanvang van de bouw een definitief verlichtingsplan indienen (zie voorschrift 13), dat moet worden goedgekeurd door het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag zal dit plan toetsen op de laatste inzichten omtrent de verlichting van windturbineparken.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

3 Cumulatieve effecten in relatie tot de aangrenzende projecten in Duitsland. Bij realisatie van de drie voorliggende windturbineparken ontstaat in cumulatie met de aangrenzende projecten in Duitsland een aan een gesloten gebied van windturbineparken zich uitstrekkend over een afstand van 50 NM oost-west. Dit heeft een concentratie van Noordzuid gaand verkeer met convergerende en divergerende scheepvaartbewegingen aan de uiteinden van het aaneengesloten gebied tot gevolg. Deze barrière heeft consequenties voor het scheepvaartverkeer van en naar de Eemsmonding, zoals langere reistijden, aanzienlijke economische nadelen voor de handelsvaart en de verminderde bereikbaarheid van de Eemshaven. De WSD dringt aan op het realiseren van enkel noord-zuid corridors tussen de windturbineparken.	3 In een gesprek met de BSH op 20 mei 2009 is aangegeven dat Duitsland de toegang naar de Eemsmonding tussen de Duitse windturbineparken Borkum Riffgrund West en Borkum West II zal vrijhouden voor de scheepvaart. Daarmee is de toegang tot de Eemshaven gegarandeerd. Uit de recente gegevens over de verkeersdichtheid van het Marin (zie ontwerpbesluit hoofdstuk 3) is niet gebleken dat het om substantiële hoeveelheden schepen gaat. Het bevoegd gezag is dan ook van mening dat de vrijgehouden toegang voldoende is voor het aantal schepen dat de de Eemsmonding aandoet.
4 Schending van het VN Zeeverdrag. De realisatie van de windtrubineparken in samenhang met de overige voorgenomen projecten ten zuiden van het VSS "East Friesland" zou een schending van artikel 60 lid 7 of artikel 78 lid 2 van het VN-Zeeverdrag kunnen betekenen. Erkende zeerooutes voor de internationale scheepvaart mogen niet gehinderd worden.	4 Zie reactie 93C.2.
5 Bedenkingen worden geuit tegen het geplande kabeltracé. Het kabeltracé gaat gepaard met de vermijdbare kruising van het bijzonder gevoelige verkeersgebied Westerems en Hubergat. Alternatieven zouden onderzocht moeten worden. Daarbij kan de exacte ligging van het kabeltracé niet vastgesteld worden wegens het ontbreken van de coördinaten.	5 Het voorgenomen kabeltracé dat door aanvrager is beschreven is globaal in kaart gebracht in het MER. Het uiteindelijke tracé is niet onderscheidend voor wat betreft het beschrijven van de effecten van de aanleg. Het is gebruikelijk om een voorgenomen tracé in detail te bespreken (ver) voorafgaand aan de daadwerkelijke aanleg. In het overleg dat hiertoe dient zullen alle details rond tracé, aanleg en aanlanding aan de orde komen. Inspreker zal hiervan op de hoogte gehouden worden.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Volgnummer: 93D (31D)		Afzender: Niedersächsisches Ministerium für Ernährung, Landwirtschaft, Verbraucherschutz und Landesentwicklung, Regierungsvertretung Oldenburg (Departement van het Ministerie van Voedsel, Landbouw en Consumentenbescherming in Nedersaksen) Theodor-Tantzen-Platz 8 26122 Oldenburg, Germany		Datum 4 december 2009 Nummer WSV/2009/1140
Kernpunt(en) van de inspraak:		Reactie van Bevoegd Gezag:		
1 Het departement wijst op het Ruimtelijke ordeningsplan Nedersaksen, laatst gewijzigd 8 mei 2008. Hierin staat dat voor transport van elektriciteit van windturbineparken in de EEZ naar land enkel een andere kabelroute is voorzien na uitputting van de Norderney kabelroute. Deze kabel moet buiten het natuurgebied "Niedersächsisches Wattenmeer" om gelegd worden. Hiervan kan alleen afgeweken worden indien het niet mogelijk is de kabel aan te leggen in of langs de rand van de Eems verkeersbaan. De mogelijkheid van het aanleggen van een kabel buiten of langs de buitenzijde van natuurgebied zal eerst onderzocht moeten worden door het Ministerie. Op dit moment wordt het Ruimtelijk Ordeningsplan herzien. Het departement verwijst nogmaals naar haar brief uit 2006 waarin de problematiek rond het leggen van kabels in het Eemsgebied is aangegeven in relatie tot de Duitse projecten.		1 Het aangevraagde windturbinepark en kabeltracé liggen geheel binnen het Nederlands Continentaal Plat. Op de vergunningverlening is derhalve de Wbr van toepassing. Het toetsingskader van de Wbr ziet toe op een veilig en doelmatig gebruik van de Noordzee. De effecten van de aanleg, gebruik en verwijdering van de voorgenomen en alternatieve kabeltracés zijn globaal beschreven in het MER. De effecten van het uiteindelijke tracé zijn niet te onderscheiden van de beschreven effecten in het MER. Het is gebruikelijk om een voorgenomen tracé in detail te bespreken (ver) voorafgaand aan de daadwerkelijke aanleg. In het overleg dat hiertoe dient zullen alle details rond tracé, aanleg en aanlanding aan de orde komen. Inspreker zal hiervan op de hoogte gehouden worden."		
2 Het departement benadrukt de noodzaak van afstemming over de Nederlandse en Duitse geplande kabeltracés. De aanvraagdocumenten bevatten geen informatie over dit onderwerp.		2 Het bevoegd gezag deelt die visie en erkent die noodzaak tot verdere afstemming, zie ook 93D.1.		

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Volgnummer: 93E (31E)		Afzender: Wirtschaftsverband Windkraftwerke (Vereniging voor Windkracht) Peter-Henlein-Strasse 2-4 27472 Cuxhaven, Germany
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:	
1 De vereniging merkt op dat Duitsland het doel heeft 25.000 MW aan Windturbineparken te realiseren in de Duitse wateren. Doordat veel Duitse projecten vergevorderd zijn in hun procedure of in het gebied "Nordlich Borkum" liggen, zullen de cumulatieve effecten van deze parken moeten worden meegenomen in het MER ter beoordeling van de effecten op het marinemilieu en scheepvaartveiligheid.	1 Zie reactie 93.1.	

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Volgnummer: 93F (31F)		Afzender: Landesfischereiverband Weser Ems e.V. (Visserij vereniging Weser Ems) Postfach 2549 26015 Oldenburg, Germany
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:	
1 De LWE heeft niet tijdig haar inspraakreactie naar voren kunnen brengen, omdat geen Duitse vertaling van het MER en aanvraag gevonden kon worden op de gegeven internetsite.	1 Zie reactie 93C.1.	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

2 Een goede belangenafweging van de belangen van de visserijsector in het gebied is alleen mogelijk, als alle visvangsten van vissers in het betreffende gebied worden opgenomen in Wbr-aanvraag. De vereniging geeft aan dat deze informatie beschikbaar is en opgevraagd kan worden bij de competente organisatie. De vereniging verzoekt om een goede analyse voor de afweging van het belang van visserij in het betreffende gebied.	2 De effecten op de visserij van het windturbinepark zijn gelet op de vastgestelde richtlijnen afdoende beschreven in het MER.
--	--

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Volgnummer: 93G (31G)		Afzender: Deutscher Seglerverband (Duitse Zeilvereniging) Grundgensstrasse 18 22309 Hamburg, Germany	
Kernpunt(en) van de inspraak:		Reactie van Bevoegd Gezag:	
1 De vereniging brengt haar bezwaren naar voren tegen de instelling van een veiligheidszone in en rond een windturbinepark voor recreatievaart (<24 m.). Het afsluiten van het windturbinepark voor recreatievaart is niet noodzakelijk voor de scheepvaartveiligheid en niet proportioneel. Onderzoeken van Marin en Germanische Lloyd naar de gebieden 'Kriegers Flak' en 'Borkum West' tonen aan dat er geen risico op aanvaring is.		1 Op grond van de huidige wetgeving - artikel 6 Wbr en artikel 8 van de Beleidsregels- wordt de toegang tot een windturbinepark verboden. Het bevoegd gezag vindt de afsluiting van windturbineparken voor recreatievaart vooralsnog noodzakelijk vanuit het oogpunt scheepvaartveiligheid. De voorliggende windturbineparken liggen dicht bij scheepvaartroutes. Schepen in deze routes worden in het uitwijken voor koerskruisers (ook recreatievaart) beperkt door de windturbineparken. Door het toelaten van recreatievaart in de windturbineparken wordt dit kruisend verkeer - dat vaak slecht zichtbaar is op de radar en nog geen AIS transponders aan boord heeft - geïntroduceerd en zou er dus een uitwijkprobleem ontstaan voor de schepen in de verkeersroute. Dit beoordeelt het bevoegd gezag als onveilig; de afstand tussen het windturbinepark en de verkeersroute is te klein voor tijdige en voldoende grote uitwijkmanoeuvres.	
2 Artikel 60 van het VN Zeeverdrag houdt voor een staat geen verplichting tot het instellen van een veiligheidszone, maar biedt een discretionaire bevoegdheid.		2 Zie reactie 93G.1. Het bevoegd gezag vindt een veiligheidszone van 500 meter rondom het windturbinepark noodzakelijk ter bescherming van het windturbinepark en de werkzaamheden die de operator van het	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

	windturbinepark uitvoert ten behoeve van onderhoud. De zone waarborgt dat schepen die gewild of ongewild te dicht bij het windturbinepark komen op tijd worden signaleerd en kunnen worden gewaarschuwd.	Datum 4 december 2009 Nummer WSV/2009/1140
--	--	---

Engels

English

Volgnummer: 93 (31)		Afzender: Bundesamt für Seeschiff- fahrt und Hydrographie (Federal Maritime and Hydrographic Agency) P.O. Box 301220 20305 Hamburg, Germany	
The Bundesamt für Seeschiffahrt und Hydrographie (Federal Maritime and Hydrographic Agency) consulted and collected the public comments of several agencies and associations in Germany on the Environmental Impact Assessment of the windturbineparks Bard Offshore NL1, EP Offshore NL1 and GWS Offshore NL. These comments are described under 31A- 31G.			
Essence of the comments:	Reaction of the authorities:		
1 Regarding the decision making on the three windfarmprojects the competent authorities should take in consideration the cumulative effects on the marine environment and safety of shipping.	1 In the draft decision the competent authorities do take in consideration both these aspects. Accumulations are made with both German and Dutch windfarms.		
2 For future consultations more time would be appreciated in order to give agencies and associations the opportunities to comment in detail.	2 This comment is not about the completeness and correctness of the EIA. The competent authorities therefore only take notice of this comment.		

Volgnummer: 93A (31A)		Afzender: Bundesamt für Naturschutz (German Federal Agency for Nature Conservation) Karl-Liebknecht-Str. 143 04277 Leipzig, Germany
Essence of the comments:	Reaction of the authorities:	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

1 BARD NL1 borders the Flora-Fauna-Habitat-area Borkum Riffgrund (DE 2104-301). Possible effects on the aim of conservation of this FFH-area need to be checked according to article 6 FFH-Directive. In the FFH-area there are mayor occurrences of the habitat types listed in Annex 1 FFH-Directive: Reef (code 1170) and sandbank (code 1110). Harbour porpoises (code 1351), grey seals (code 1364) and seals (code 1365) occur throughout the year. Especially mammals in this area may be affected by noise emissions, especially during the construction phases. By realising several dutch and german projects also cumulative noise impacts are possible. Thereby a legal assessment of the protection of species is desirable. Germany has asked projects for a species protection test concerning the potential cross-border impacts of noise emissions according to article 12 FFH-Directive outside the FFH-area Borkum Riffgrund for harbour porpoises. Even outside the protection areas, species which are protected by European law, should be inspected.	1 On May 20th 2009 the competent authority has deliberated with the German authorities on possible cumulative effects among Dutch and German wind farms. Emanating from this consultation, the conclusions of the EIA, the Appropriate Assessment and the addendum to the latter, the competent authority states that cumulative effects cannot be quantified, since the conservation targets are quantitative according to the Dutch and qualitative according to the German legislation. This causes incongruous differences. Nonetheless, the competent authority proclaims that, according to the requirements prescribed, significant effects on both German and Dutch Natura 2000 areas will not occur. See subsection 3.4.5 of the draft decision.	Datum 4 december 2009 Nummer WSV/2009/1140
2 The Bundesamt für Naturschutz (BfN) sees the effects of the planned wind farms on migrating birds, especially those listed in Annex 1 of the Bird-Directive, as transboundary environmental effects, which must be assessed and described. Cross border influences on the population of resting birds effected by wind farms and laying of cables, including construction- and maintenance traffic need to be assessed to evaluate the effects on the whole north-west European winter population of resting birds, e.g. divers.	2 The following extract, with reference to the treatment of transboundary effects in the EIA, comes from the directives, as approved by the EIA committee: <i>"With reference to the 'BARD Offshore NL1' initiative, additional, explicit attention should be paid to the location of the windfarm – including relevant, accessory conditions and effects – near the Wadden Sea and general Wadden area, and to relevant, (international), transboundary conditions and effects because of the proximity to the Dutch-German border of the EEZ and territorial waters with respect to, among others, (international and national) legal, political, environmental, economical and (safety) points of view. Considering the 'cumulative effects' regarding the 'BARD Offshore NL1' initiative, the influence and consequences on the various environmental aspects and operational functions of initiatives constructing wind farms in Germany (i.e. territorial waters and EEZ) should be taken</i>	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

	<i>into consideration in the decision on top of the 'general' requirements of the Directives the EIA has to comply with".</i> The EIA is drawn up in accordance with these directives.
3 Because of the proximity, the licensed windfarms 'Borkum Riffgrund West', 'Borkum West II', 'Borkum Riffgrund', 'Borkum West (alpha ventus) and the wind farms planned in this area should be assessed cumulatively. This is currently missing as well.	3 See answer 93A.1 and 93A.2.
4 Adverse effects on the protection targets of the FFH-area Borkum Riffgrund cannot be excluded by the actual MER. A transboundary FFH-assessment would be necessary. There is a need for technical information on the foundations and the expected noise in order to be able to assess the transboundary noise emissions (preferably in German or English).	4 The appropriate assessment addresses possible effects on Natura 2000 areas along the Dutch coast and abroad, including the German designated area Borkum Riffgrund. The competent authorities state that the effects, that occur during the construction and exploitation of the wind farm 'BARD Offshore NL1', do not jeopardize the applicable conservation targets. Information on the method of foundation that will be used to construct windfarm BARD Offshore NL1 is given by BARD in the addendum and will be available for those interested during this period in which stakeholders can comment on the draft decision. The EIA and the appropriate assessment is in accordance with the determined guidelines.
5 It would be recommended if the assessment and evaluation methods used within the framework of the Environmental Impact Study were largely identical to those described in the BfN's standards for the EIA (www.bsh.de).	5 The competent authorities use for the methods of research the methods of research that are prescribed in the guidelines that are written on the base of article 7 of the Environment management act. In accordance with the advice of the Commission of EIA.
6 Furthermore information about the date and duration of the construction work is requested. The construction work should be coordinated with the German wind farms. Cooperation between Dutch and German agencies would be desirable.	6 The competent authorities agree upon the desirability of communication and coordination between the Dutch and German authorities regarding these issues.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Volgnummer: 93B (31B)		Afzender: Umweltbundesamt (Federal Environmental Agency) FG II 2.3 "Meeresschutz" Wörlitzer Platz 1 06844 Dessau-Rosslau, Germany
Essence of the comments:		Reaction of the authorities:
1 The Umweltbundesamt remarks that it would be appreciated, if the neighbouring German windfarm projects would be involved in the cooperation with regard to measures to avoid cumulative effects.		1 See answer 93A.1 and 93A.2.

Datum
4 december 2009
Nummer
WSV/2009/1140

Volgnummer: 93C (31C)		Afzender: Wasser- und Schiff- fahrtsdirektion Nordwest (WSD) (Waterways and Shipping Directorate Nordwest) Schlossplatz 9 26603 Aurich, Germany
Kernpunt(en) van de inspraak:		Reactie van Bevoegd Gezag:
1 The WSD was not able to give its comments in the briefness of time, because the subject of safety of shipping is not covered sufficiently in German language in the EIA. WSD is therefore referring to the comments given in 2006 on the intended applications BARD NL1, EP NL1 and GWS NL1.		1 At May 20th a meeting took place between BSH and the Dutch competent authorities in which the Dutch CA elucidated the Dutch approach towards the subject of shipping safety. The parties also discussed the opinions of the German commentators (INSPREKERS) regarding this topic. An English summary of the draft decision and the reaction of the CA on the German comments will be sent to the stakeholders.
2 Risk to safety of navigation. By realizing the three wind parks, artificial obstructions to shipping would be created close to the traffic separation scheme (TSS) "East Friesland" with its high traffic density of dangerous goods carriers. Ships that are not obliged to use the TSS, must keep as much distance as possible according to art. 10 COLREG. By realising		2 The draft decision states (ref. chapter 3, regulation 3) that a 1.3 NM free zone between the safety zone that surrounds the windfarm and the traffic separation system is required in order for ships to have enough space in the traffic separation system to make a crash manoeuvre south of the windfarm.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

the Dutch projects this is impossible for the east going sea-lane of the TSS. In particular there is no room for sheering away, anchoring or breaking adrift. The marking of the installations could cause confusion with the marking of ships and background lighting.	The adverse effects of illumination of the windfarm mentioned are not known to the CA; the two existing Dutch windfarms do not give such problems. The illumination of the windfarm should be in order with the guidelines of the International Association of Lighthouse Authorities (IALA). The holder of the Wbr-license has to ask consent from the Dutch CA for the final illumination plan (ref. regulation 13) one month in advance of the start of the construction of the windfarm. The CA will check this plan for accordance with the latest insights on illumination of windfarms.	Datum 4 december 2009 Nummer WSV/2009/1140
3 Cumulative effects in relation to neighbouring projects. The offshore wind parks would have a barrier effect, especially in cumulation with the intended area "Nordlich Borkum". The area extends over 50 NM from west to east. This would lead to a concentration of north – south traffic with converging and diverging ship movements for example at the eastern end of the wind parks. The windturbinepark barrier would have effects on the shipping traffic to and from the Ems estuary. The consequence would be longer travel times as well as considerable economic disadvantages to commercial shipping on Ems and affect the accessibility of the Ems harbour. The WSD insists on creating several North – South corridors.	3 In the meeting at May 20th 2009 between the BSH and the Dutch CA BSH pointed out that they make sure the corridor between the German windfarms Borkum Riffgrund West and Borkum West II, which is the entrance to the Ems estuary, is kept free of obstacles for shipping. This ensures entrance to the Ems harbour. Recent figures of Marin do not show substantial numbers of ships use this corridor. The CA hold that the kept free entrance to the Ems estuary suffices for the number of ships that go to the Ems estuary.	
4 Violation of UNCLOS. The realisation of the project could constitute a violation of article 60 sub 7 or 78 sub 2 UN Convention of Law of the Sea. No interference may be caused to the use of recognized sea lanes essential to international navigation.	4 See reaction 93C.2.	
5 There are concerns about the cable route crossing the sensitive traffic areas Westerems and Hubertgat. Alternatives should be investigated. Besides, the exact route of the grid connection cannot be identified properly because of the missing coordinates.	5 The planned cable route as described by BARD Engineering is roughly mapped in the EIA. The final route is not distinctive regarding the description of the effects of the placing of the cable. It is common use to discuss a planned connection in detail (far) in advance of the actual placing of the cable. Regulations regarding this topic area admitted in the draft decision. In the meeting that will be organised to discuss these issues all details regarding	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

	cable route, placement and the connection onshore (and the possibility of avoiding the Westerems and Hubertgat) will be discussed and looked at from different points of view.	Datum 4 december 2009 Nummer WSV/2009/1140
--	--	---

Volgnummer: 93D (31D)		Afzender: Niedersächsisches Ministerium für Ernährung, Landwirtschaft, Verbraucherschutz und Landesentwicklung, Regierungsvertretung Oldenburg (Ministry for Food, Agriculture, Consumer Protection and Rural development of Lower Saxony) Theodor-Tantzen-Platz 8 26122 Oldenburg, Germany
Essence of the comments:	Reaction of the authorities:	
1 The ministry is pointing to the Landes-Raumordnungsprogramms Niedersachsen, last amended on 8th May 2008. It states that for the transport of electricity from the Offshore wind parks in the EEZ only one cable route through the 12 NM zone is foreseen after ending the Norderney cable route. This cable route should be laid outside the national park "Niedersächsisches Wattenmeer" unless this is not possible in or at the periphery of the Ems shipping lane. The possibility of a grid connection route outside or at the periphery of the national park will be checked by the Ministry. However, the Programm will currently be amended. The ministry also refers to its statement in 2006 in which the problem of laying cables in the area of the river Ems parallel to the Norned Cable is pointed out given the German initiatives.	1 The requested windfarm and cable route are situated completely within the Dutch continental shelf. Therefore the Wbr (Management of water works act) applies to the procedure of assessing permit requests. The toetsingskader of the Wbr guards the safe and effective use of the North sea. The planned cable route as described by BARD Engineering is roughly described in the EIA because the final route is not distinctive for the description of the effects of the placing/construction of the cable. It is common use to discuss a planned connection in detail (far) in advance of the actual placing of the cable. Regulations regarding this topic area admitted in the draft decision. In the meeting that will be organised to discuss these issues all details regarding cable route, placement and the connection onshore will be discussed and looked at from different points of view.	
2 The Ministry emphasizes the need for coordination of the planned Dutch and German cables. The submitted documents do not contain information concerning this point.	2 The competent authorities share this point of view and acknowledge the need for further adjustment, ref. 93D.1.	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Datum
4 december 2009

Numer
WSV/2009/1140

Volgnummer: 93E (31E)		Afzender:	Wirtschaftsverband Wind- kraftwerke (Association of Wind Power) Peter-Henlein-Strasse 2-4 27472 Cuxhaven, Germany
Essence of the comments:		Reaction of the authorities:	
1 The association is noting that the Germany has the goal of realising 25.000 MW offshore windenergie in German waters. Due to the fact that in the German EEZ many projects are far in procedure or situated in the Area "Nordlich Borkum", they should be included in the EIA, especially in the assessment of cumulative effect on marine environment and safety of navigation.		1 The cumulative effects on the marine environment and on shipping safety are considered in chapter 3 of the draft decision.	

Volgnummer: 93F (31F)		Afzender:	Landesfischereiverband Weser Ems e.V. (Fischery association Weser Ems) Postfach 2549 26015 Oldenburg, Germany
Essence of the comments:		Reaction of the authorities:	
1 The LWE was not able to give his comments in the briefness of time, because no German summary of the application documents could be found on the provided internetsite.		1 See reaction 93F.2.	
2 For a good consideration of interests, an accurate assessment of the commercial significance of these areas for fisheries would only be possible, if the catches of all fleets in the areas concerned, are included in the application. The Association indicates that the abovementioned information is available and can be requested at the competent agency. The Association is demanding a comprehensive analyse and a consideration of interests of the fisheries in the project area.		2 The effects of the windfarm on fishery are described adequately given the guidelines.	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Volgnummer: 93G (31G)		Afzender: Deutscher Seglerverband (German Sailing Association) Grundgensstrasse 18 22309 Hamburg, Germany
Essence of the comments:	Reaction of the authorities:	
1 The DVS put forward its comments on the exclusion zone for sport and leisure shipping (<24 meters) in and around the project area. A general closure of wind parks for sport and leisure shipping (<24 m.) is not necessary for safety reasons and is not proportionate. Studies of the company Marin and Germanische Lloyd concerning the preferred areas 'Kriegers Flak' and 'Borkum West' show the result that sport and leisure shipping do not bear the risk of collision.	1 The competent authorities hold that for now the closure of windfarms for recreational shipping is necessary from the point of view of shipping safety. The requested windfarms are situated nearby shipping routes. Ships moving in these routes are limited in their manoeuvring space by windfarms when giving way for crossing vessels (including recreational ships). By giving access to recreational ships to the windfarms this crossing traffic – which usually is ill visible on radar and does not have AIS transponders on board – could cause a problem for ships moving in the shipping route to give way to other vessels. The competent authorities hold that this is an unsafe situation; the distance between the windfarm and the shipping route is too little for timely giving way manoeuvres that are large enough.	
2 The UNCLOS would not contain a strict rule for establishing an exclusion zone, but open an administrative discretion.	2 The competent authorities hold that a safety zone of 500 meters surrounding the windfarm is necessary in order to protect the windfarm and to ensure the safety of the operator of the windfarm when carrying out maintenance activities. This zone ensures that ships that willingly or unwillingly get too close to the windfarm can be noticed and warned on time.	

Volgnummer: 94 (41)	Afzender: Meneer Rooseboom Thorbeckelaan 176 2564 BT Den Haag
----------------------------	--

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1 Het aantal windmolens moet worden gereduceerd, en dit dient als MMA beschreven te worden en door de overheid vereist te worden bij de realisatie.	1 Het is wettelijk verplicht om in het MER het Meest Milieuvriendelijke Alternatief (MMA) aan te geven. Dit betekent echter niet dat dit alternatief automatisch gekozen moet worden. In het onderhavige MER is het MMA aangegeven op basis van de voor het MER vastgelegde Richtlijnen. Deze Richtlijnen vermelden onder meer dat het MMA samengesteld moet worden door te bezien of er een optimale opstelling en een turbinespecificatie bestaat waarbij de negatieve effecten worden geminimaliseerd bij een zo groot mogelijke energieopbrengst. De Richtlijnen verplichtten de initiatiefnemer niet om bij beschrijving van het MMA uit te gaan van een kleiner aantal windmolens. De in het MER beschreven MMA voldoet aan de richtlijnen.
2 Helikopter vluchten dienen zoveel mogelijk te worden beperkt, wegens lawaai en milieuvervuiling. Dit moet als MMA worden beschreven. Voor het onderhoud dient er een speciale boot gebruikt te worden. De helikopter mag alleen worden gebruikt bij nood. Voor reguliere vervoer is een schip een veel vriendelijker alternatief.	2 Het is wettelijk verplicht om in het MER het Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA) te beschrijven. Op basis van de vastgestelde richtlijnen is in dit MER in het MMA een onderscheid gemaakt in de verschillende fasen van het project waaronder de operationele fase. In het MER is beschreven dat onderhoud plaatsvindt met behulp van een schip.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Volgnummer: 95 (42)	
Afzender: Koninklijk Nederlands Watersport Verbond Mevrouw Polet – de Vreeze Postbus 2658 3430 GB Nieuwegein	
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1 Inspreker sluit zich aan bij de 'Nautische Visie Windturbineparken op Zee', versie juni 2008.	1 Voor de reactie van het bevoegd gezag op het rapport 'Nautische Visie Windturbineparken op Zee' verwijs ik naar volgnummer 95a.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

2 De windturbineparken liggen direct tegen aangrenzende scheepsverkeerroutes en veroorzaken daarmee een grotere vaardichtheid in die routes.	2 De windmolenparken zijn buiten de 12 mijl zone geprojecteerd. Het aandeel recreatievaart maakt daar geen substantieel deel van de totale scheepvaart uit. Door de aanleg van een of meerdere windturbineparken resteren voldoende vaarmogelijkheden voor recreatievaart. Er blijven voldoende alternatieve vaarroutes buiten de zeescheepvaartroutes bestaan.
3 Gevraagd wordt in hoeverre bij de beoordeling van de thans liggende aanvragen rekening wordt gehouden met de lange termijnontwikkeling.	3 Het toetsingskader voor de huidige vergunningverlening is neergelegd in de Wbr en de daarop gebaseerde Beleidsregels inzake toepassing Wbr op installaties in de exclusieve economische zone. De toekomstige initiatieven zullen worden getoetst aan het toekomstige, nieuw gevormde beleid. Bij de huidige vergunningverlening wordt de locatiekeuze overgelaten aan de aanvrager, met als beperking de uitsluitingsgebieden, zoals verwoord in de beleidsregels. Dit is tevens verwoord in de brief aan de Tweede Kamer van 30 juni 2008 en het daarbij behorende draaiboek committering van 450 MW windenergie op de Noordzee (TK 2007-2008, 31209 en 31239, nr. 35).

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Volgnummer: 95a	Afzender: Nautische Visie Windturbine- parken op Zee September 2008 Opsteller: J.W. Verkiel
Kernpunt(en) van de inspraak: 1 In de overwegingen bij de locatiekeuze dienen het enorme economische belang van de zeehavens en hun aanlopen, veiligheid op zee en duurzaamheid met elkaar in balans te zijn.	Reactie van Bevoegd Gezag: 1 Het toetsingskader voor de vergunningverlening voor windturbineparken is neergelegd in de Wbr en de daarop gebaseerde Beleidsregels inzake toepassing Wbr op installaties in de exclusieve economische zone. In de Beleidsregels wordt op onderdelen verwezen naar het Integraal Beheerplan Noordzee 2015 (IBN). De uitgangspunten van het IBN 2015 zijn een gezonde, veilige en rendabele zee. Het IBN biedt voor de korte termijn een afwegingskader voor diverse vormen van ruimtegebruik op zee, waaronder windenergie. De door inspreker genoemde

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

	belangen zijn in het IBN in algemene zin afgewogen. Het bevoegd gezag toetst de aanvraag voor een Wbr-vergunning. Deze toetsing dient op grondslag van de aanvraag plaats te vinden. Van locatiekeuze is bij de toetsing geen sprake meer. Bij het 'aanwijzen' van een andere locatie zou de grondslag van de aanvraag worden verlaten. Het beleid op de lange termijn richt zich op realisering van 6000 MW aan windenergie in 2020. Het kabinet zal in verband met dit lange termijn beleid, dat deel uitmaakt van het nieuwe Nationaal Waterplan, een beperkt aantal grote windenergiegebieden uitkiezen.	Datum 4 december 2009 Nummer WSV/2009/1140
2 De ideale locatie voor een windmolenpark is op een ondiepte of zandbank waar schepen toch al niet kunnen komen en waar de vaarroutes ruim vrij van blijven.	2 Het bevoegd gezag deelt de mening dat vanuit de scheepvaart gezien dit de ideale locatie is voor windturbineparken. Bij de locatiekeuze voor windturbineparken spelen echter ook andere factoren een rol, zoals (niet uitputtend): ligging ten opzichte van natuurgebieden, mijnbouwinstallaties, pijpleidingen en kabels, zandwingebieden, militaire oefenterreinen, de afstand tot de kust en aanlandingspunt van de kabel van het park en de windkracht in het gebied. Zoals aangegeven onder punt 1 wordt bij de huidige vergunningverlening de locatiekeuze overgelaten aan de aanvrager, met als beperking de uitsluitingsgebieden zoals verwoord in de Beleidsregels inzake toepassing Wbr op installaties windturbineparken in de EEZ (december 2004).	
3 De verkeerssituatie op de Noordzee en met name in de aanlopen van Amsterdam en Rotterdam wordt gekenmerkt door aanzienlijke en groeiende verkeersdichtheid. Deze vaargebieden komen in nautische zin het minst in aanmerking om windmolenparken te situeren.	3 In de overwegingen omtrent de scheepvaartveiligheid in het ontwerpbesluit is de verkeersdichtheid meegenomen als factor om te bepalen hoeveel ruimte het scheepvaartverkeer nodig heeft. Over de groei in verkeersdichtheid worden verschillende uitspraken gedaan (ref. IDON Identification of Suitable Sea Areas for Wind Farms with Respect to Shipping and Safety, Dec. 2008 (DNV, Marin, Dirkzwager, STC B.V. & ECN). De impact van de huidige crisis op het aantal schepen geeft aan hoe moeilijk het is om hierover langlopende voorspellingen te doen. De verwachting van het bevoegd gezag op basis van de beschikbare informatie is dat het aantal	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

	schepen op de Noordzee niet zal toenemen maar wel de grootte van de schepen. Daarom rekent het bevoegd gezag met schepen van 400 meter lengte (grootste formaat). De toename van scheepvaartverkeer van/naar Rotterdam vanwege Maasvlakte II wordt voorzichtig geprognoseerd op enkele procenten over de komende 20 jaar. Een dergelijke lichte stijging van het aantal schepen heeft echter nauwelijks invloed op de behoefte aan ruimte voor de scheepvaart.	Datum 4 december 2009 Nummer WSV/2009/1140
4 De gemiddelde manoeuvreereigenschappen van schepen in het gebied, de regelgeving, ervaring en internationaal onderzoek wijzen allen op een minimale afstand tussen de buitengrens van verkeersbanen (ofwel clearways) en windmolenparken (eveneens buitengrenzen) van tenminste 2 tot 5 zeemijl.	4 Het bevoegd gezag volgt inspreker niet in zijn stellingname om meerdere redenen. Voor een goed begrip wordt opgemerkt dat clearways in werkelijkheid voor zeevarenden onzichtbare (niet op zeekaarten aangegeven) verbindingroutes zijn tussen de verplichte verkeersbanen van verkeersscheidingstelsels en andere 'logische' routes die bedoeld zijn als uitsluitingsgebied voor het bouwen van mijnbouwinstallaties en windturbineparken. Sinds 2008 kunnen we middels het Automatic Identification System alle scheepsbewegingen op de Noordzee van schepen groter dan 300 Bruto Ton plotten, en kan dus worden vastgesteld waar de werkelijke verkeersstromen lopen, hoeveel schepen daarin varen en hoe deze liggen ten opzichte van het voorgenomen windturbinepark.	
	Het bevoegd gezag gaat in haar overwegingen uit van deze data omdat zij deze betrouwbaar vindt, in plaats van de clearways als uitgangspunt te nemen die lang niet altijd 'kloppen' met de werkelijke verkeersstromen. Bij het bevoegd gezag is voorts geen regelgeving bekend die genoemde afstanden voorschrijft. (Mogelijk bedoelt inspreker dat de interpretatie door de nautische sector van regelgeving leidt tot de genoemde afstanden.) Daarnaast vindt het bevoegd gezag de toepasbaarheid van de genoemde internationale onderzoeken beperkt omdat deze in andere (niet vergelijkbare) omstandigheden plaatsvonden dan in de Nederlandse EEZ, gebaseerd zijn op of theoretische studies met vele discutabele aannames of korte	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

	tijdsperiodes waarin 'gemonitord' is, of anderszins wetenschappelijk onverantwoord zijn. In de derde plaats kan uit de risicoanalyse met het SAMSON model zoals opgenomen in het MER worden afgeleid dat ook bij afstanden kleiner dan 2 zeemijl de kans op significante ongevallen beperkt is.	Datum 4 december 2009 Nummer WSV/2009/1140
	Het SAMSON model is ook gehanteerd bij de veiligheidsanalyse bij de aanleg van Maasvlakte II. Het model houdt rekening met de gemeten scheepsdichtheid rondom het windturbinepark en baseert zich daarmee op de locatie specifieke omstandigheden. Het model gaat uit van de risicoberekening 'kans x effect' en neemt dus ook mee wat het effect is wanneer een schip in een windturbinepark verdaagt. Dit effect wordt vaak overschat; in het merendeel van de gevallen lopen schepen en windmolens beperkte schade op maar het leidt zelden tot catastrofale gevolgen. Als laatste merkt het bevoegd gezag op dat de manoeuvreereigenschappen van schepen en de vaarpraktijk worden meegenomen in de overwegingen in het besluit maar niet leiden tot 2-5 zeemijlen afstand tot clearways. Bij het vaststellen van de benodigde ruimte voor de scheepvaart wordt desondanks een 'crashmanoeuvre' meegerekend. Overigens wordt uitgegaan van een berekening van de benodigde vaarwegbreedte zoals volgt uit PIANC Work Group 30 Guideline for design of Navigation Channels (juni 1997). Daarbij is gerekend met de minst gunstige aannames (weer, stroming, grootte en type schip etc.) Daarnaast wordt kritisch gekeken naar andere obstakels in de buurt van het windturbinepark die de scheepvaart kunnen hinderen. In aanvulling op het MER heeft het bevoegd gezag de vaarpraktijk betrokken bij de overwegingen van het bevoegd gezag, zie hoofdstuk 3 van het besluit.	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

5 Juist de combinatie van - veel grote schepen en verwachte groei binnen afzienbare tijd van meer dan 45%, - relatief hoge snelheden, - veel kruisend verkeer en complexiteit, - benodigde ruimte voor uitwijken, - afleiding door aanloop van havens, - regelmatig beperkt zicht en krachtige wind, - afwijkend vaargedrag bij slecht weer, - geen loods aan boord en buiten VTS gebied, pleiten voor het vinden van ruimte op zee in een gebied dat zo veel mogelijk vrij blijft van de drukste scheepvaartroutes en rekening houdend met de reeds genoemde veiligheidsafstanden van minimaal 2 zeemijl tussen buitengrenzen van windmolenpark en vaarroutes.	5 Alle hier genoemde factoren worden in overweging genomen door het bevoegd gezag, zie punt 4. Voor de afwegingen die in dit besluit zijn gemaakt verwijzen wij inspreker naar hoofdstuk 3 van het besluit.
6 Het aanbevolen gebied voor windmolenparken wordt globaal begrensd door de coördinaten, zoals aangegeven op bladzijde 19 van de Nautische Visie.	6 Zie de reactie van het bevoegd gezag onder punt 1 en 2.
7 Geen versnippering en verspreiding van diverse parken, maar beperken tot 1 of 2 grote gebieden (verder op zee), routes vrijhouden en corridors waar nodig.	7 In het MER en bij het beoordelen van de aanvraag wordt rekening gehouden met de cumulatieve effecten van meerdere windturbineparken voor de scheepvaart. Zie hoofdstuk 3 van het besluit. Onder 1. is reeds gewezen op het toekomstige beleid ten aanzien van windenergie op zee.
8 Niet alleen kijken naar de aanlooproutes naar de Nederlandse havens, maar ook de doorgaande reisplanning en vaart zo min mogelijk hinderen.	8 De mate van hinder wordt beoordeeld op basis van de ligging van het park ten opzichte van de verkeersstromen, de scheepsdichtheid in de verkeersstromen en andere obstakels voor de scheepvaart in het omliggende gebied. Dat geldt zowel voor verkeersstromen met doorgaande vaart als voor scheepvaart in aanloopgebieden. In de aanloopgebieden wordt echter daarbovenop rekening gehouden met de extra risico's die spelen bij het aanlopen of verlaten van een haven. In aanvulling op het MER heeft het bevoegd gezag de hier genoemde aspecten betrokken bij de overwegingen in het besluit, zie hoofdstuk 3 van het besluit.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

9 Ten einde te komen tot zo min mogelijk ruimtebeslag op zee en dus zo min mogelijk windmolens, zouden de molens van een zo hoog mogelijk vermogen moeten zijn (5 MW in plaats van 2 tot 3).	9 In het MER zijn verschillende inrichtingsalternatieven onderzocht, voor wat betreft dichtheid en vermogen. Ten aanzien van windturbines met een vermogen van 5-6 MW op zee is relatief weinig ervaring opgedaan. Overigens hebben grotere windturbines ook meer vrije ruimte nodig dan kleinere windturbines en bestaat er dus geen lineair verband tussen grootte van windmolens en ruimtebeslag. In het MER is een vergelijking gemaakt van opbrengsten van grote en kleine turbines. Verwezen wordt naar de in het MER opgenomen samenvatting. In reactie op deze inspraakreactie is voorts van belang dat het bevoegd gezag gehouden is te beslissen op grondslag van de vergunningaanvraag. De aanvrager heeft in zijn aanvraag voor een type windmolen gekozen. Indien het bevoegd gezag anders zou voorschrijven, verlaat het de grondslag van de aanvraag.
10 Veiligheidsmarges tot windmolenparken dienen minimaal 2 zeemijl te zijn, net zoals de veiligheidsmarges tussen verkeersstromen en de minimale breedte van een verkeersader. Daarmee kom je tot een minimale tussenafstand van 10 zeemijl tussen verschillende windmolenparken.	10 In het MER wordt scheepvaartveiligheid behandeld aan de hand van het SAMSON model. Uit het MER blijkt niet dat het windturbinepark leidt tot een (substantiële) toename van de kans op ongevallen. De SAMSON berekeningen bieden geen grond voor een (algemene) minimale veiligheidsmarge als door inspreker naar voren is gebracht. In aanvulling op het MER heeft het bevoegd gezag de vaarpraktijk betrokken bij de overwegingen van het bevoegd gezag, zie hoofdstuk 3 van het besluit.
11 De verlichting van windmolenparken dient uitgevoerd te worden cf. richtlijnen IALA.	11 Een verlichtingsplan dient op de IALA richtlijnen te worden gebaseerd; dit is in de besluiten verwerkt.
12 Stationeer wachtschepen die kunnen ingrijpen bij calamiteiten, oliebestrijding, maar ook als vooruitgeschoven VTS post.	12 Een zeesleper met voldoende trekkracht heeft een toegevoegde waarde voor de veiligheid indien deze op tijd bij een onmanoeuvrerbaar schip aanwezig is. Indien de veiligheidsrisico's en bijbehorende kosten zodanig groot zijn dat een zeesleper (die dan permanent bij het park gestationeerd moet zijn) daarmee gerechtvaardigd kan worden kan dit overwogen worden. Door middel van monitoring en evaluatie wordt de veiligheidssituatie in en rond het park in de

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

	gaten gehouden (zie voorschriften bij het besluit). Vooralsnog vindt het bevoegd gezag een zeesleper echter niet gerechtvaardigd, zie hoofdstuk 3 van het besluit. Het MER wijst verder uit dat bij een calamiteit de kans op verlies van olie minimaal is. Overigens geldt dat tijdens de bouw van het windturbinepark, als er bouwverkeer rondvaart en verlichting/markering nog niet op orde is, een wachtschip wordt voorgeschreven die inderdaad als 'vooruitgeschoven VTS post' kan worden beschouwd. Echter met de beperking dat buiten de 12 NM uit de kust (territoriale wateren) waar het windturbinepark ligt geen scheepsbegeleiding mag worden gegeven en het wachtschip dus slechts waarschuwingen en adviezen mag geven aan schepen. Na de bouw wordt het park echter goed verlicht, is herkenbaar op de radar en AIS en er is geen noemenswaardig scheepvaartverkeer meer in het park aanwezig. Daardoor heeft een wachtschip dat geen sleepcapaciteit heeft nauwelijks toegevoegde waarde meer.	Datum 4 december 2009 Nummer WSV/2009/1140
--	--	--

Volgnummer: 96 (43)	Afzender: Vertegenwoordig van Haven- bedrijf Rotterdam NV Postbus 6622 2003 AP Rotterdam
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1 De veiligheidszone van 500m is onvoldoende i.v.m. de scheepvaartveiligheid. Er dient minimaal een afstand van 2 zeemijl aangehouden te worden. Ook is dit aangegeven in het rapport 'Nautische Visie Windturbineparken op Zee' en in het Ontwerpbeleidsplan Noordzee.	1 Het nu geldende beleid gaat uit van een veiligheidszone van 500m volgens artikel 8 van de beleidsregels. Voor de reactie van het bevoegd gezag op het rapport 'Nautische Visie Windturbineparken op Zee' verwijs ik naar volgnummer 95a.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Volgnummer: 97 (44)		Afzender: Ned. Vereniging van Toerzeilers Dhr. Janssen Prinses Margrietlaan 8 7941 XE Meppel
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:	
1 Er wordt nauwelijks aandacht geschonken aan de veilige afhandeling van de kleine scheepvaart, zoals de recreatievaart. De gesloten turbineparken zullen enorme obstakels zijn. Voor een veilige afhandeling van de kleine scheepvaart dient er voldoende ruimte gevonden te worden om voor deze schepen direct langs het gesloten gebied van het park te varen.	1 De windmolenparken zijn buiten de 12 mijl zone geprojecteerd. Het aandeel recreatievaart maakt daar geen substantieel deel van de totale scheepvaart uit. Door de aanleg van een of meerdere windturbineparken resteren voldoende vaarmogelijkheden voor recreatievaart. Er blijven voldoende alternatieve vaarroutes buiten de zeescheepvaartroutes bestaan.	
2 Vermeden moet worden dat er cumulatie van obstakels ontstaan: parken grenzend aan een verkeersscheidingsstelsel en andere parken.	2 In het MER zijn de cumulatieve effecten onderzocht. Een toetsing op de effecten van meerdere windturbineparken op de scheepvaartveiligheid is daarnaast opgenomen in hoofdstuk 3 van het besluit. Ik verwijs u daarnaar.	
3 Inspreker sluit zich aan bij de 'Nautische Visie Windturbineparken op Zee', versie juni 2008.	3 Voor de reactie van het bevoegd gezag op het rapport 'Nautische Visie Windturbineparken op Zee' verwijs ik naar volgnummer 95a.	

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Volgnummer: 98 (45)		Afzender: Nederlandse Vereniging van Kustzeilers Dhr. F. Dellevoet Platolaan 64 3707 GH Zeist
Kernpunt(en) van de inspraak:	Reactie van Bevoegd Gezag:	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

1 Voldoende ruimte voor 'kleine scheepvaart' rond de parken is noodzakelijk. De aangevraagde locaties liggen direct tegen aangrenzende scheepsverkeerroutes aan en veroorzaken een grotere vaardichtheid en dit is onveilig voor recreatievaart.	1 De windmolenparken zijn buiten de 12 mijl zone geprojecteerd. Het aandeel recreatievaart maakt daar geen substantieel deel van de totale scheepvaart uit. Door de aanleg van een of meerdere windturbineparken resteren voldoende vaarmogelijkheden voor recreatievaart. Er blijven voldoende alternatieve vaarroutes buiten de zeescheepvaartroutes bestaan.
2 Inspreker sluit zich aan bij de 'Nautische Visie Windturbineparken op Zee'.	2 Voor de reactie van het bevoegd gezag op het rapport 'Nautische Visie Windturbineparken op Zee' verwijs ik naar volgnummer 95a.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

BIJLAGE B Overzicht zienswijzen terinzagelegging Ontwerpbesluit

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Toelichting: Het ontwerpbesluit EP Offshore NL1 heeft overeenkomstig artikel 3:15 van de Algemene wet bestuursrecht met ingang van 28 juli 2009 voor de duur van zes weken ter visie gelegen. Van de tervisielegging is kennis gegeven in de Staatscourant van van 27 juli 2009, nr. 11281. Daarnaast heeft kennisgeving langs elektronische weg plaatsgevonden (www.centrumpp.nl). In totaal zijn er 19 zienswijzen ontvangen.

Volgnummer: 1	Afzender: Havenbedrijf Rotterdam N.V. Frans van Zoelen Postbus 6622 3002 AP Rotterdam
Kernpunt(en) van de zienswijzen: Belanghebbende kan zich verenigen met het voornemen een vergunning te verlenen met name op het aspect van de scheepvaartveiligheid. Kortheidshalve wordt, voor zover de feitelijke omstandigheden vergelijkbaar zijn, verwezen naar de zienswijzen zoals naarmoren gebracht op het ontwerpbesluit aanvraag Wbr-vergunning voor het windturbinepark Beaufort.	Reactie van Bevoegd Gezag: Het bevoegd gezag heeft kennis genomen van uw zienswijzen. Voor de reactie verwijs ik naar de reactie op uw zienswijzen zoals naarmoren gebracht op het ontwerpbesluit aanvraag Wbr-vergunning voor het windturbinepark Beaufort.

Volgnummer: 2	Afzender: Zeevisserijbedrijf K. Post BV De Akkers 40 8321 BV URK
Kernpunt(en) van de zienswijzen: 1. Belanghebbende is niet tegen windturbineparken, maar maakt zich zorgen over het voortbestaan van de vissoorten in de Noordzee. De hoeveelheid parken/windmolens is te hoog.	Reactie van Bevoegd Gezag: 1. Tijdens het vergunningsproces heeft een nauwkeurige analyse plaatsgevonden van de effecten van de aanleg-, exploitatie- en verwijderingsfase van de aangevraagde windturbineparken op grond van ecologie, scheepvaart, luchtvaart en mijnbouw. Op basis van de passende beoordeling - en met in achtneming van artikel 6 leden 3 en 4 van de Habitatrichtlijn - is de zekerheid verkregen dat de vergunde windparken samen niet leiden tot significante effecten op elk van de hiervoor genoemde aspecten.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
2. Belanghebbende vindt het ook niet terecht dat er geen overleg heeft plaatsgevonden met de visserijbedrijven.	2. Het bevoegd gezag is inderdaad niet in overleg gegaan met alle belanghebbenden. Belanghebbenden kunnen via het indienen van zienswijzen alsnog hun belangen naar voren brengen. Verder is het bevoegd gezag van oordeel dat op basis van de onderzoeken een goed inzicht is van de gevolgen van het hebben, houden, onderhouden en verwijderen van windturbines op de vissen om een oordeel over de vergunningaanvraag te hebben met afweging van alle belangen.
3. De windmolens van de offshore windturbineparken draaien 70% van de tijd nooit. Belanghebbende heeft niet het gevoel dat het wat oplevert, terwijl hij dat wel heeft bij de Eemshaven windmolens.	3. Dit gegeven wordt ter kennisgeving aangenomen.
4. Wanneer de windmolens wel draaien, treft hij veel drijvende dode zeevogels aan.	4. zie antwoord onder 1.
5. Belanghebbende stelt schade te zullen hebben door verlies aan visgebied, het verminderen van de visstand door heien en het verdrijven van vissoorten uit hun paaigebieden.	5. Indien inspreker nadeel meent te ondervinden als gevolg van de Wbr-vergunning, bestaat de mogelijkheid een verzoek tot schadevergoeding in te dienen op grond van de Regeling nadeelcompensatie Verkeer en Waterstaat 1999 (RNC). Een verzoek om nadeelcompensatie wordt behandeld volgens de bepalingen van de RNC.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Volgnummer: 3	Afzender: Stichting voor Wetenschappelijk Natuur- en Milieubeleid Dhr. J. Post Julianalaan 2 7918 AJ NIEUWELANDE
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1. Belanghebbende stelt dat windmolenparken geen toegevoegde waarde aan de natuur hebben, maar een sta in de weg zijn voor vogels, dolfijnen en de natuur.	1. In de vastgestelde richtlijnen wordt verwezen naar de Nota Ruimte/IBN 2015. Volgens de Nota Ruimte/IBN 2015 moeten negatieve effecten van een activiteit worden beperkt (gemitigeerd). In de richtlijnen is voorgeschreven dat het initiatief getoetst moet worden op significante effecten op te behouden kenmerken en natuurwaarden in de Noordzee. Met het MER en de Passende Beoordeling heeft deze toetsing plaatsgevonden. In aanvulling hierop gaat het bevoegd gezag bij de overwegingen van het besluit in op de mogelijk cumulatieve effecten voor de natuur. Verwezen wordt naar de 'Overwegingen en conclusie bevoegd gezag' in het besluit. Voor de windparken worden maatregelen genomen om negatieve effecten voor de natuur te voorkomen.
2. De heimethode en tijdsperiode die men voorstaat is voor de belanghebbende onaanvaardbaar vanwege effecten op kabeljauw paaigebieden. Op basis van een Amerikaans rapport en bevestigd door een rapport van Imares blijkt dat tijdens het heien (220 db) alle habitat sterft in een straal van 150 meter; volgens wetenschappers exploderen de zwemblazen van vissen. Volgens marien ecooloog Theo Prins kunnen vislarven uit elkaar knallen door heien. De zuidelijke bocht van de Noordzee (ter hoogte van Nederland en Duitsland) is belangrijk paaigebied hetgeen betekent dat er veel vislarven uit dit gebied richting gebieden met een kinderkamerfunctie, zoals de Waddenzee, drijven.	2. Tijdens het vergunningsproces heeft een nauwkeurige analyse plaatsgevonden van de effecten van de aanleg-, exploitatie- en verwijderingsfase van de aangevraagde windturbineparken op grond van ecologie, scheepvaart, luchtvaart en mijnbouw. Wanneer er significante effecten op zouden treden, zijn volgens de ADC toets van de Habitatrichtlijn alternatieven onderzocht. Dit heeft ertoe geleid dat er geen windturbineparken zijn vergund die significante effecten veroorzaken. Door deze analyse is de zekerheid verkregen dat de vergunde windparken samen niet leiden tot significante effecten op elk van de hiervoor genoemde aspecten. Voor de windparken worden maatregelen genomen om nadelige gevolgen vanwege het heien bij voorbaat te voorkomen (beperking heiperiode en het voorkomen van cumulatie van heiwerkzaamheden).

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
3. Belanghebbende stelt dat windmolenparken tijdens normaal gebruik geluidshinder, lichthinder en wellicht trilling geeft. Niet duidelijk is wat voor een invloed deze heeft op de rust in de natuur.	3. Bij de beschrijving van de effecten is onderscheid gemaakt in de aanleg-, gebruiks- en beëindigingsfase. Uit het MER en de passende beoordeling blijkt niet dat tijdens de gebruiksfase de genoemde aspecten een significante invloed hebben op de natuur. Tijdens de bouw- en gebruiksfase vinden monitoring en evaluatie plaats om effecten in de praktijk te meten en de uitkomsten van het onderzoek te waarborgen.
4. "Bij molens van deze lengte valt de eigen frequentie van de molen samen met de periode van de golf die tegen de buis aan slaat". Daardoor ontstaat resonantie in de paal, die sterke trillingen veroorzaakt. Resonantie is een killer van constructies en vissen.	4. Bevoegd gezag is zich bewust van het feit dat windmolens niet het eeuwige leven hebben en dat er door diverse oorzaken slijtage optreedt. Een windmolenpark heeft daardoor een technische levensduur van ongeveer 20 jaar. Om deze reden heeft de vergunning een geldigheidsduur van 20 jaar. Voor het overige wordt de inspraak ter kennisgeving aangenomen.
5. Het werkelijk geleverde gemiddeld vermogen van een windturbinepark ligt tweederde lager dan het maximumvermogen terwijl dat laatste altijd wordt weergegeven.	5. De 'grootte' van een windturbinepark wordt altijd uitgedrukt in het opgestelde vermogen, i.e. het vermogen dat het windturbinepark maximaal kan leveren. Dit is in analogie met conventionele centrales, welke ook niet altijd op maximaal vermogen hoeft te draaien. Bij de berekening van het aantal huishoudens dat door het windturbinepark van stroom kan worden voorzien wordt altijd rekening gehouden met het daadwerkelijk geleverde vermogen. Dit is berekend uit het opgestelde vermogen, de lokale windcondities en de technische beperkingen zoals uitval of onderhoud van windturbines.
6. De overdracht van stroom van een offshore energie producent naar een verwijderd punt waar de stroom uiteindelijk wordt gebruikt leidt ertoe dat een belangrijk percentage van de elektriciteit verloren gaat, waardoor de emissie van CO2 die wordt toegeschreven aan het stroomgebruik nog toeneemt. Academi van de universiteit van Cardiff hebben berekend dat 80% van de opgewekte stroom wordt verspild voordat het eindpunt is bereikt.	6. Bij het transport en de omzetting van welke vorm van energie dan ook vinden altijd verliezen plaats. Het is zaak om deze verliezen zoveel mogelijk te beperken. Voor windturbineparken die ver offshore liggen wordt bijvoorbeeld de mogelijkheid van hoog-voltage gelijkstroom kabels onderzocht waarvoor de verliezen kleiner kunnen worden.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
7. Inspreker heeft zorgen over de effecten van onderwatergeluid.	7. Tijdens het vergunningsproces heeft een nauwkeurige analyse plaatsgevonden van de effecten van de aanleg-, exploitatie- en verwijderingsfase van de aangevraagde windturbineparken op grond van ecologie, scheepvaart, luchtvaart en mijnbouw. Wanneer er significante effecten op zouden treden, is het betreffende windturbinepark niet vergund. Door deze analyse is de zekerheid verkregen dat de vergunde windparken samen niet leiden tot significante effecten op elk van de hiervoor genoemde gronden. Tevens is in het MEP opgenomen dat nader onderzoek naar de effecten van onderwatergeluid wordt uitgevoerd.
8. Inspreker vindt de cumulatieve effecten van heien te veel.	8. Om de cumulatieve effecten van heien zoveel mogelijk te voorkomen, zijn voorschrift 6 lid 5 en 6 opgenomen. Bevoegd gezag is van mening dat hiermee significante, negatieve effecten voorkomen worden.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Volgnummer: 4	Afzender: Mevrouw Kampen - Van Dam Klaas Schipperlaan 18 9731 KD GRONINGEN
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1. Belanghebbende tekent bezwaar aan tegen de voorgenomen afstand van de windmolenparken ten opzichte van Schiermonnikoog. De parken zouden op ten minste 70 km afstand van het eiland moeten staan omdat de molens dan pas niet zichtbaar zijn. Anders wordt het uitzicht van de bewoners vervuild.	1. Het bevoegd gezag heeft beargumenteerd (zie de beantwoording van J. Homan 2.) waarom het van mening is dat de landschappelijke kwaliteiten van de Waddenzee en dus Schiermonnikoog niet aangetast worden. Het bevoegd gezag vindt BARD dan ook geen bedreiging voor de omgeving van Schiermonnikoog.

Volgnummer: 5	Afzender: Bundesamt für Seeschifffahrt und Hydrographie (Federale Dienst voor Scheepvaart en Hydrologie) Dhr. Nico Nolte P.O. Box 301220 20305 Hamburg, Germany
----------------------	---

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

De Federale Dienst voor Scheepvaart en Hydrologie (Bundesamt für Seeschifffahrt und Hydrographie) heeft diverse instanties in Duitsland benaderd en de zienswijzen verzameld op het ontwerpbesluit van de aanvragen voor de windturbineparken Bard Offshore NL1, EP Offshore NL1 and GWS Offshore NL. Deze zienswijzen zijn weergegeven onder volgnummer 6 t/m 11.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Volgnummer: 6	Afzender:	Bundesamt für Naturschutz (Duitse Federale Dienst voor Natuurbescherming) Karl-Liebknecht-Str. 143 04277 Leipzig, Germany
Kernpunt(en) van de zienswijzen:		Reactie van Bevoegd Gezag:
1. BfN stelt het op prijs dat in het ontwerpbesluit bepalingen zijn opgenomen om de negatieve effecten te verminderen. In het bijzonder geldt dit voor het voorschrift op grond waarvan heien slechts is toegestaan in het tweede halfjaar. Daarnaast onderschrijft BfN het voorschrift dat slechts de bouw van één windpark per locatie en per seizoen is toegestaan.		1. Ter kennisgeving aangenomen.

Volgnummer: 7	Afzender:	Wasser- und Schifffahrts -direktion Nordwest (WSD) (Directie Noordwest Water en Scheepvaart) Schlossplatz 9 26603 Aurich, Germany
Kernpunt(en) van de zienswijzen:		Reactie van Bevoegd Gezag:

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1. Nadere onderbouwing is nodig van de berekende cumulatieve risico's als gevolg van de oprichting van de drie windparken in relatie tot de operationele periode. In het bijzonder wijst WSV.de op de verwachte kans op aanvaringen van windturbines door schepen, waarbij de consequenties voor de scheepvaart en effecten van mitigerende maatregelen preciezer bepaald en geëvalueerd moeten worden. Het is niet gewenst om deze zaken buiten het besluit om te regelen en door te schuiven naar later	1. In de veiligheidsstudies bij de milieueffectrapportages is door het Marin berekend wat de cumulatieve effecten van de drie windparken op het aantal scheepvaartongevallen zijn. Hieruit blijkt dat de cumulatieve kans op aanvaring en aandrijving gelijk is aan eens in de 7,6 jaar. Naar mijn inzicht is het echter vooral van belang om de effecten van een aanvaring of aandrijving te beoordelen. De cumulatieve kans op uitstroom van bunker- of ladingolie als gevolg van de aanvaringen en aandrijvingen is berekend op eens in de 295 jaar; de kans op doden ligt nog aanzienlijk lager. Deze kansen vind ik niet onaanvaardbaar. Het vergroten van de afstand tussen het verkeersscheidingsstelsel en de parken zoals in het besluit is opgenomen is een mitigerende maatregel welke de effecten nog verder zal verkleinen. Andere mitigerende maatregelen vindt het bevoegd gezag niet nodig omdat de risico's niet onacceptabel zijn.
2. WSV.de deelt niet de stelling dat het scheepvaartverkeer van en naar de Eems geen gevolgen ondervindt van de bouw van de drie windturbineparken. Het gaat niet alleen om de bereikbaarheid van de Eemshaven, ook met de bereikbaarheid van andere havens. De toegang tot de Eems moet vanuit alle richtingen worden gegarandeerd	2. Uit de AIS gegevens kan worden afgeleid dat er in het betreffende gebied nauwelijks scheepvaart aanwezig is. Het is niet waarschijnlijk dat met de bouw van deze drie windturbineparken de toegang tot het Eems-Dollard gebied wordt beperkt. Vanaf de Nederlandse zijde kan het gebied bereikt worden door noord of zuid van de windparken langs te varen. Met de BSH is besproken dat de corridor tussen de parken Borkum Riffgrund West en Borkum West II vrij zal worden gehouden voor de scheepvaart, zodat ook de toegang van het gebied vanuit het noorden open blijft. Voor de toegang vanuit het oosten zijn de plannen voor windparken op Duits grondgebied bepalend. Zie ook inspraak MER.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
3. De verkleining van de parken wordt onderschreven, maar vanuit nautisch oogpunt is die verkleining niet voldoende. Om de benodigde ruimte voor grote schepen te kunnen berekenen moeten alle omstandigheden worden meegenomen. Gelet op onder meer COLREG en UNCLOS, de risicoanalyse en het transport van gevaarlijke stoffen in het VSS East Friesland moet vanuit nautisch oogpunt minimaal een afstand van 2 NM (exclusief de 500 m veiligheidszone) worden aangehouden	3. In het besluit wordt gemotiveerd waarom 1,3 NM afstand tot het verkeersscheidingsstelsel door het bevoegd gezag voldoende wordt geacht. Er is daarbij rekening gehouden met de aantallen schepen die momenteel in het VSS varen; dit is niet zo groot (1618 schepen per jaar in oostelijke richting en 1471 schepen per jaar in westelijke richting) omdat het meeste scheepvaartverkeer gebruik maakt van de kortere route via het VSS Terschelling. Ook is het niet de verwachting dat dit verkeer de komende jaren aanzienlijk zal gaan toenemen, hooguit met een paar procenten. Daarnaast is gerekend met de draaicirkels van schepen van maximale grootte (400 meter lengte) omdat de verwachting van experts is dat schepen de komende jaren in grootte zullen toenemen. Met de 1,3 NM afstand tot de windparken wordt ruimte gecreëerd voor een rondtorn van een schip van 400 meter lengte dat volledig aan de stuurboordzijde van de dichtstbijzijnde verkeersbaan vaart; er is in geval van nood dus voldoende ruimte voor een noodmanoeuvre. Ten overvloede wordt opgemerkt dat de Nederlandse windparken niet toegankelijk zijn voor scheepvaart, ook niet voor kleine schepen, dus dat geen rekening hoeft te worden gehouden met uitwijkmanoeuvres voor kruisend verkeer dat van/naar het windpark vaart. Kruisend verkeer dat vanachter een windpark vandaan komt en waarvoor zou moeten worden uitgeweken in de richting van het windpark is hooguit te verwachten aan de oostzijde van het windpark BARD. Hier is echter aansluitend het windpark Borkum Riffgrund West II gepland.

Datum

4 december 2009

Nummer

WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
	Er is overwogen of een extra veiligheidsmarge nodig is in verband met schepen die gevaarlijke stoffen vervoeren op deze route. De 1,3 NM afstand is echter al tot stand gekomen vanuit een 'worst case' benadering, nl. het grootste formaat schepen dat bestaat en een draaicirkel van 6x de scheepslengte (ontwerpcriteria van schepen gaan uit van 5x de scheepslengte). Een extra veiligheidsmarge is dan ook niet te rechtvaardigen. Overigens, indien een afstand van 2 NM zou worden gehanteerd betekent dit overigens een zodanige verkleining van de windparken dat deze niet meer in overeenstemming met de aanvraag zouden zijn geweest, waardoor de vergunbaarheid op het spel zou komen te staan.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
4. Meer duidelijkheid is nodig over het tracé van de kabel om nader in te kunnen gaan op de aansluiting en consequenties van de kabel op de scheepvaart en bereikbaarheid van de havens. De kabel lijkt de Duitse territoriale wateren te raken en tevens één van de hoofdvaarroutes van de Eems. In dat geval is ook een vergunning nodig van het Bundeswasserstrassengesetz en een privaatrechtelijke overeenkomst. WSV merkt bovendien op, dat de kabel vanuit nautisch oogpunt niet voldoende diep zal komen te liggen om de scheepvaart tegen schade te beschermen	4. Naar aanleiding van deze zienswijzen op het kabeltracé en het overleg dat vervolgens heeft plaatsgevonden tussen het bevoegd gezag en een aantal Duitse partijen waaronder Bundesamt für Schifffahrt und Hydrography (BSH), het Wasser-und Schifffahrtsverwaltung des Bundes (WSV) en de aanvrager heeft het bevoegd gezag het aangevraagde kabeltracé opnieuw bekeken. WSV is van mening dat de vlotte afwikkeling van het scheepvaartverkeer in de Eemsgeul in het geding zou komen indien het aangevraagde voorkeurstracé vergund zou worden. Aanvrager heeft naar aanleiding hiervan een kleine aanpassing op het in ontwerp vergunde voorkeursalternatief van het kabeltracé voorgelegd aan het bevoegd gezag. Voor de 4,5 km waarlangs het nieuwe tracé anders loopt heeft het bevoegd gezag een beoordeling van de ecologische effecten gemaakt (beschreven in paragraaf 3.4.5 onder 'Overwegingen omtrent het kabeltracé'). In nader overleg zal een diepteliggingseis gesteld worden. Het bevoegd gezag is van mening dat de kabel door Nederlands territoriaal water loopt en acht zich dan ook de vergunningverlenende autoriteit. Op grond van het Eems-Dollardverdrag wordt het nautisch beheer in het verdragsgebied in goed nabuurschap uitgevoerd.
Voorschriften 5. De bouwfase mag slechts dan starten als de ongehinderde verkeersafwikkeling gewaarborgd is;	Voorschriften 5. Dit vormt in een notendop de inzet van het vooroverleg zoals dat in voorschrift 6.2 is beschreven.
6. Het is niet duidelijk in welke regeling de veiligheidszone om de windturbineparken wordt ingesteld;	6. Hiervoor zal kort voor de start van de bouwwerkzaamheden een Wbr-besluit genomen worden. In dit besluit worden de hoekpunten van het gesloten gebied weergegeven. Het besluit zal bekend gemaakt worden en door de Kustwacht zullen hier Berichten aan Zeevarenden (BaZ) voor verstuurd worden.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
7. De vereisten met betrekking tot het tijdens de bouwfase in te zetten vaartuig voor verkeersbegeleiding zijn niet beschreven;	7. In voorschrift 6.10 staat omschreven dat er nadere invulling zal worden gegeven aan de werkzaamheden van het schip tijdens het vooroverleg en dat de Kustwacht de eisen waaraan dit schip dient te voldoen in afspraken met de vergunninghouder vastlegt. De reden om dit zo te omschrijven is dat de uitgangspunten die hieraan ten grondslag liggen locatiespecifiek zijn en in tijd kunnen variëren.
8. Niet duidelijk is of en welke maatregelen de vergunninghouder moet treffen om risico's te verminderen;	8. Voorschrift 6.11 geeft hier invulling aan.
9. Gelet op de overheersende windrichtingen kunnen gevolgen voor de Duitse EEZ, als gevolg van een aanvaring van een schip met een windturbine, niet worden uitgesloten. Voor de ontwikkeling van een procedure om in noodsituaties op te kunnen treden dient overleg met de Duitse autoriteiten plaats te vinden;	9. De Duitse autoriteiten krijgen de gelegenheid om deel te nemen aan het vooroverleg zoals bedoeld in voorschrift 6.2. Het Bevoegd Gezag zal erop toezien dat de Duitse autoriteiten hiertoe worden uitgenodigd.
10. De markering van de windturbines met het oog op de scheep- en luchtvaart moet meer in detail beschreven worden;	10. Dit wordt gewaarborgd door daar waar mogelijk de hiertoe bedoelde richtlijnen van IALA voor te schrijven. Deze richtlijnen kennen het gewenste detailniveau. [Aanvulling Guido voor luchtvaart]
11. Het is niet duidelijk welke gevolgen de windturbines hebben voor het veilig gebruik van scheepsradar en hoe hiermee moet worden omgegaan. Aangezien de effecten niet totaal uitgesloten kunnen worden begrijpt WSV.de niet dat onderzoek zal worden uitgevoerd nadat de windturbines zijn opgericht.	11. Er is voor het Bevoegd Gezag geen enkele reden aan te nemen dat de bouw van het windpark zou leiden tot gevaarlijke situaties voor de scheepvaart. Op voorhand worden grote nadelige effecten dan ook niet verwacht. Dit is ook uitvoerig aan de orde gekomen in het MER. Om eventuele lokale verstoring uit te kunnen sluiten is het noodzakelijk hiertoe een monitoring- en evaluatie verplichting op te leggen, zie het in de bijlage het monitorings- en evaluatieprogramma voorschrift 16.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Volgnummer: 8	Afzender: Niedersächsisches Ministerium für Ernährung, Landwirtschaft, Verbraucherschutz und Landesentwicklung, Regierungsvertretung Oldenburg (Departement van het Ministerie van Voedsel, Landbouw en Consumentenbescherming in Nedersaksen) Theodor-Tantzen-Platz 8 26122 Oldenburg, Germany
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
Belanghebbende verwijst voor wat betreft haar zienswijzen naar de inspraak op het MER	Zie de reactie in Bijlage A, onder volgnummer 93D

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Volgnummer: 9	Afzender: Landkreis Aurich, Amt für Bauordnung, Planung und Naturschutz (District Aurich, Departement Ruimtelijke ordening en Natuurbescherming) Fischteichweg 7-13 26603 Aurich, Germany
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1. De oprichting en het in bedrijf hebben van windturbineparken is risicovol gelet op de drukke scheepvaart zowel van als naar de kust. De nabijheid van de parken verhoogt het risico op een aanvaring van een schip met een turbine. Dit risico kan in modellen worden berekend, maar de menselijke factor is belangrijker. Om de gevolgen van een aanvaring te voorkomen verwacht LA de constante aanwezigheid van sleepcapaciteit ter plaatse.	1. Om ook de menselijke factor mee te wegen in de besluitvorming is een nautisch advies gevraagd aan een adviesgroep waarin praktijkdeskundigen hebben deelgenomen. Mede op basis van dit advies is besloten om de afstand tussen de windparken en het verkeersscheidingsstelsel German Bight Western Approach te vergroten. Hiermee worden de risico's op een aanvaring nog kleiner dan volgens de risicoberekeningen van het Marin. Een permanente sleepboot is alleen van nut op het moment dat er schepen in de nabijheid van het windpark onmanoeuvrerbaar raken. De beschikbare gegevens van de scheepvaart ter plaatse (AIS data) laten zien dat er zelden schepen op drift geraken in de buurt van de geplande windparken. En permanente sleepboot kan ik hiermee dan ook niet rechtvaardigen.

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Volgnummer: 10	Afzender: Deutscher Seglerverband (Duitse Zeilvereniging) Grundgensstrasse 18 22309 Hamburg, Germany
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1. De oprichting van grote windturbineparken moet er niet leiden dat een groot en tot nu toe vrij toegankelijk gebied ontoegankelijk wordt voor de sport- en pleziervaart (vaartuigen onder de 24 meter). Een potentieel risico dat voor de commerciële vaart geldt, geldt niet per definitie ook voor de pleziervaart. De pleziervaart loopt geen risico als gevolg van de windturbines, hetgeen van verschillende kanten wordt onderschreven. DSV is van mening dat een stuurman van een pleziervaartuig zeer wel in staat is om zijn vaartuig tussen twee obstakels, die op een afstand van 500 meter van elkaar staan, te loodsen. Vanuit het oogpunt van veiligheid is er geen reden voor een verbod op het binnenvaren van offshore windturbineparken.	1. De voornaamste reden waarom geen pleziervaart wordt toegelaten in de windparken ligt vooral in de optredende risico's voor alle schepen in de omgeving van het windpark zodra de pleziervaart in- en uit windparken zou mogen varen. In de Internationale bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee wordt geen onderscheid gemaakt tussen kleine en grote schepen als het gaat om uitwijkregels. Het kan dus voorkomen dat een groot schip dat bijvoorbeeld in het VSS vaart moet uitwijken voor een pleziervaartuig dat uit het windpark komt varen. Het signaleren van een klein vaartuig in een windpark is een eerste probleem; dit is lastig. Vervolgens geldt dat het grote schip naar stuurboord moet uitwijken waarbij het in de problemen komt met het windturbinepark omdat er onvoldoende vrije ruimte is voor de manoeuvre. Er wordt in Nederland geen extra veiligheidsmarge aangehouden rondom scheepvaartroutes die dit soort uitwijkmanoeuvres wel mogelijk zouden kunnen maken, zoals in Duitsland het geval is. Een andere reden voor het niet toestaan van de pleziervaart in de windparken is dat reddingsoperaties door de Kustwacht worden bemoeilijkt in de windparken. Als laatste merk ik op dat het aantal pleziervaartuigen dat op zodanige afstand (meer dan 30 NM) van de kust vaart zeer beperkt is.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
2. De veiligheidszones rondom de windturbineparken moeten verder niet noodzakelijkerwijs ook de pleziervaart uitsluiten. De grondslag voor instelling van de veiligheidszones kan mogelijk worden gevonden in artikel 60 van het VN Zeerechtverdrag of de "Order concerning the Collision Avoidance Regulations" en de "Order concerning Marine Installations". Geen van deze regelingen bepaalt echter dat veiligheidszones moeten worden ingesteld en bovendien geldt niet dat veiligheidszones noodzakelijk zijn voor de pleziervaart.	2. Zie de reactie op uw eerste zienswijze. Het bevoegd gezag vindt het noodzakelijk om de veiligheidszone ook voor de pleziervaart te laten gelden, ongeacht of dat verplicht is vanuit het Zeerechtverdrag, vanwege het daarmee veroorzaken van kruisend verkeer rondom het windpark.
3. Sectie 7 van de "Order concerning the Collision Avoidance Regulations" bepaalt dat schepen niet in de veiligheidszone mogen komen, maar vervolgens wordt een uitzondering gemaakt voor bevoorradingsschepen. Niet is uitgesloten dat ook andere vaartuigen mogen worden toegestaan. Volgens DSV bestaat er geen internationale regel op grond waarvan de bevoegde autoriteiten niet een specifieke groep schepen mogen uitzonderen. Een en ander gaat ook op voor artikel 60 van het VN Zeerechtverdrag: een veiligheidszone is geen vereiste noch is het zo dat een dergelijke zone voor alle scheepvaart moet worden verboden.	3. Zie de reactie op uw eerste zienswijze. Om het windpark te kunnen onderhouden zullen er regelmatig bevoorradingsschepen van en naar de windparken moeten varen. In het onderhoudsplan van het windpark (voorschrift 12) zal het verkeersgedrag van deze schepen ten opzichte van het overige scheepvaartverkeer echter worden vastgelegd, waardoor gevaarlijke situaties worden voorkomen.
4. DSV wijst er voorts op, dat onder meer uit een risicoanalyse van Germaischer Lloyd met betrekking tot het windturbinepark Borkum West blijkt dat dergelijke parken of zelfstandige turbines geen risico opleveren voor de pleziervaart. De uitsluiting van de pleziervaart uit de windturbineparken leidt er bovendien toe dat deze vaart zich verplaatst naar de scheepvaartroutes voor de commerciële vaart, met alle gevaren voor de veiligheid van dien.	4. Zie de reactie op uw eerste zienswijze. Ter aanvulling: Er loopt slechts één scheepvaartroute in de buurt van de windparken, dit is het VSS German Bight Western Approach ten noorden van de windparken. Er is geen reden om aan te nemen dat de pleziervaart zich in dit VSS zal gaan begeven vanwege de windparken. Er is ten zuiden van de windparken nl. meer dan voldoende ruimte om oost-west en west-oost routes te varen.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Volgnummer: 11

Afzender:

**Wirtschaftsverband
Windkraftwerke**
(Vereniging voor Windkracht)
Peter-Henlein-Strasse 2-4
27472 Cuxhaven, Germany

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1. Belanghebbende stelt dat helaas niet duidelijk is of de Duitse windparken in de directe of verdere nabijheid van de windturbineparken in de overwegingen zijn betrokken. In dat verband gaat het dan vooral om de cumulatieve effecten met betrekking tot de scheepvaartveiligheid en de gevolgen voor het milieu. De Nederlandse overheid moet rekening houden met Duitse projecten die een hogere status hebben.	1. Bij het beoordelen van de aanvragen voor windturbineparken ten noorden van Nederland is rekening gehouden met de Duitse windparken waarvoor aanvragen lopen. Hierover is op 20 mei 2009 gesproken met de Bundesamt für Seeschifffahrt und Hydrographie (BSH). Op gebied van ecologie is er voor de Duitse Natura 2000-gebieden rekening gehouden met de Duitse instandhoudingsdoelstellingen voor soorten en voor de Nederlandse Natura 2000-gebieden met de Nederlandse instandhoudingsdoelstellingen. Op gebied van scheepvaartveiligheid is rekening gehouden met de Duitse windparken die grenzend aan de Nederlandse windparken in procedure zijn. Hierbij dient echter te worden opgemerkt dat de beoordeling van windparken in Duitsland en Nederland op een andere manier plaatsvindt, omdat de procedures hiervoor niet internationaal zijn vastgesteld. Het is dus niet zo dat de Nederlandse aanvragen zijn beoordeeld volgens de Duitse methode van (analyseren en) beoordelen: de aanvragen zijn beoordeeld volgens de Nederlandse methode van analyseren en beoordelen, ook cumulatief.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Volgnummer: 12	Afzender:	Eolic Power GmbH Mvr. K. Wasjuta Otto-Lilienthal-Str. 21 28199 Bremen, Germany
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:	
1. Eolic Power GmbH verzoekt in het besluit niet meer te spreken over de turbine BARD VM, maar over BARD 5.0. Verder werkt BARD aan een turbine met een groter vermogen, namelijk 6.5 MW. Zij verzoekt de mogelijkheid te onderzoeken om in de vergunning een clause op te nemen op grond waarvan dit grotere vermogen kan worden toegepast.	1. Vergunninghouder dient hiertoe een gemotiveerd verzoek tot wijziging van de vergunning in te dienen. Het bevoegd gezag dient in principe te vergunnen wat is aangevraagd. Voor het vergroten van het vermogen dienen de effecten daarvan inzichtelijk gemaakt te worden.	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
2. Volgens Eolic Power kunnen enkele teksten uit paragraaf 2 (pagina 10; het MER) worden weggelaten. Het gaat om: 1. de zin: "De inzet van zeesleepboot De Waker met meer dan 50% zou kunnen verminderen." Deze kan eruit omdat het bevoegd gezag in de derde alinea op pagina 15 aangeeft dat de in het MER berekende risico's van schepen die op drift raken te klein zijn om de aanwezigheid van een permanente zeesleepboot te rechtvaardigen; 2. de zin "de invoering van dubbelwandige tankers; verminderen" kan weg; de aanvrager heeft geen invloed op het bouwen van dergelijke tankers; 3. de zin "het vergroten van door de noordelijkste rij turbines weg te halen" kan eruit. Zie hiervoor pagina 43 van het ontwerpbesluit als beperking op de aanvraag.	2. Ik ben het met deze opmerkingen inhoudelijk eens; echter aan de MER kunnen in dit stadium van de vergunningprocedure geen wijzigingen meer worden gemaakt. Dit wordt dus voor kennisgeving aangenomen.
3. Belanghebbende stelt ten aanzien van pagina 11 van het ontwerpbesluit: bij honorering van het verzoek van het Deutsche Seglerverband stelt Eolic Power voor om 50 meter rond elke turbine tot verboden gebied te verklaren. Eolic Power is het ermee eens om in normale gevallen in parken geen kleine scheepvaart toe te laten. (zie p. 11 van het ontwerpbesluit)	3. Zie de beantwoording van de zienswijzen van het Deutsche Seglerverband. De reden waarom geen pleziervaart wordt toegestaan in de windparken ligt in de risico's bij het in- en uitvaren van de parken voor de gehele scheepvaart in de buurt van het windpark.
4. Belanghebbende verzoekt om het plaatsen van een radarreflector als dwingend voorschrift niet op te nemen. (p.11/20 OB)	4. Radarreflectors zullen niet altijd een toegevoegde waarde hebben zoals inspreker aangeeft. Vooral nog wil het bevoegd gezag echter de plaatsing van de reflectors in overeenstemming met de IALA richtlijnen wel opnemen in de vergunning.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
5. Bij pagina 18, paragraaf 2 merkt belanghebbende het volgende op: de tekst "Uit de desbetreffende regelgeving garanderen." vormt een probleem. Omdat het trafoplatform (met helidek) in het midden van het windturbinepark is gesitueerd (hetgeen op tekening is aangegeven), is de gewenste afstand van 5 NM voor de aanvlucht van een helikopter naar dat platform niet acceptabel. Eolic Power verzoekt één aanvliegroete onder bepaalde weersomstandigheden (door experts vast te stellen) te accepteren.	5. De beperking van helikopteroperaties (niet mogelijk bij IFR omstandigheden) op een platform in het park is volledig ten nadele van de parkoperator zelf en niet een andere gebruiker zoals in het geval van de mijnbouwplatforms. De beperkingen worden vastgelegd in de vergunning die IVW zal moeten verstrekken voor het helikopterdek welke geen onderdeel van het voorliggende besluit. Inspreker zal dit dus met IVW moeten opnemen. Indien daarbij wijzigingen in de configuratie van het windpark nodig blijken kan de Wbr-vergunning hierop worden aangepast.
6. Hoewel IVW werkt aan eisen omtrent markering en verlichting verzoekt Eolic Power om een definitief eisenpakket te formuleren dat ten grondslag kan worden gelegd aan de tender. Dit omdat verlichting en markering een substantieel onderdeel uitmaken van de kosten. (p.20 OB)	6. Alle afgegeven vergunningen zijn in eerste instantie gebaseerd op de markering en verlichting conform het door initiatiefnemer ingediende verlichtingsplan. De voortschrijdende inzichten en daarop volgende regelgeving omtrent de verlichting en markering kunnen echter niet uitgesloten worden: vanuit veiligheidsoverwegingen zal het bevoegd gezag deze meenemen bij de definitieve goedkeuring van het verlichtingsplan (voorschrift 13). Dit geldt voor alle afgegeven vergunningen eender en heeft dan ook geen invloed op de uitkomsten van de tender.
7. In verband met onjuiste vertaling verzoekt Eolic Power de tekst "Verder wordt er op gewezen dat geheid zal worden" te vervangen door: "Verder wordt er op gewezen dat, bij de onderhavige (beperkte) waterdiepte, de paal-en op ca. 36-40 meter diepte beneden de zeebodem komen te staan. Omdat de helft van de heidiepte +/- 20m gerealiseerd wordt door triltechniek zal dus de overige 50% uitgevoerd worden met een heihamer waardoor de effecten van onderwatergeluid (dan wel in draagwijdte, dan wel de tijdsduur) naar verwachting minder hoog zullen uitvallen dan wanneer er zonder deze mitigerende maatregel geheid zal worden. (p.30 OB)	7. Bevoegd gezag gaat mee in deze zienswijze. Dit zal in het besluit veranderd worden.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
8. In verband met onjuiste vertaling verzoekt belanghebbende de volgende tekst "De fundering afgemonteerd wordt" te vervangen door: "De fundering van een windturbine, bestaande uit drie palen, wordt in 24 uur geïnstalleerd, waarbij per paal slechts ca. 1,5 uur geheid wordt. Het zal in de praktijk afhankelijk van de resultaten van het bodemonderzoek zodanig zijn dat met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid op een 30% hoger energieniveau van de hamer gewerkt zal worden.";	8. Bevoegd gezag gaat mee in deze zienswijze. Dit zal in het besluit veranderd worden.
9. Eveneens in verband met onjuiste vertaling de tekst "De windturbines of andere marine organismen ontstaan." vervangen door: "De windturbines worden in groepen van 8 geïnstalleerd en afhankelijk van de beschikbaarheid van de installatieschepen en weersomstandigheden zullen de werkzaamheden in zo kort mogelijke fasen uitgevoerd worden, e.e.a. zodanig dat relatief rustige tussenperiodes gecreëerd worden opdat geen effectieve afsluiting van de migratieroutes voor zeezoogdieren of andere marine organismen ontstaan.";	9. Bevoegd gezag gaat deels mee in deze zienswijze. Dit zal in het besluit veranderd worden in: "De windturbines worden in groepen van 8 geïnstalleerd en afgemonteerd en afhankelijk van de beschikbaarheid van de installatieschepen en weersomstandigheden zullen de werkzaamheden in zo kort mogelijke fasen uitgevoerd worden, e.e.a. zodanig dat relatief rustige tussenperiodes gecreëerd worden opdat geen effectieve afsluiting van de migratieroutes voor zeezoogdieren of andere marine organismen ontstaan."
10. Pagina 32, onderdeel "Intriltechniek": het is mogelijk dat tijdens de besluitvorming nog geen informatie voor handen is.	10. Wanneer informatie over bv. intriltechniek voorhanden is, kan de initiatiefnemer in haar MEP een voorstel doen voor aanpassing van de methodiek en frequentie, zolang het voorgestelde onderzoeks statistisch voldoende betrouwbaar resultaat geeft en de uitkomsten binnen het park in de tijd en de uitkomsten tussen de verschillende parken met elkaar vergelijkbaar blijven. Bevoegd gezag zal dit voorstel conform voorschrift 16 beoordelen.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
11. pagina 42/43: Eolic Power wordt door verkleining van het park in verhouding onredelijk benadeeld. Tijdens het opstellen van de aanvraag waren geen richtlijnen bekend over de afstand tot scheepvaartwegen, zoals dat wel het geval was ten aanzien van de grootte van het park, de veiligheidszone en afstanden van de kabelroute tot diverse andere gebruikers. De vastgestelde verkleining zou, als deze vooraf bekend was geweest, tot een andere indeling van het oppervlak hebben geleid.	11. In de beleidsregels is slechts vastgelegd op welke afstand van de clearways en verkeersscheidingsstelsels windparken konden worden aangevraagd; er is niet zondermeer gesteld dat deze afstand altijd voldoende zou zijn om de scheepvaartveiligheid te garanderen. Er werd in de richtlijnen voor de MER immers ook gevraagd naar een veiligheidsstudie van het Marin op het gebied van scheepvaartveiligheid. In 2008 hebben vervolgens diverse consultatiebijeenkomsten plaatsgevonden waarbij alle initiatiefnemers van windparken waren uitgenodigd en waarin is toegelicht waarop gelet zou worden bij het beoordelen van de windparken ter beoordeling van de scheepvaartveiligheid. E.e.a. heeft geresulteerd in het 'Draaiboek committing 450 MW wind op zee' wat aan de Tweede Kamer is overlegd.
12. Voorschrift 1c: het aantal van 60 turbines is niet zonder meer uitvoerbaar. De totale interne bekabeling en configuratie moet opnieuw uitgewerkt worden, terwijl in een bespreking van 26 augustus 2008 werd aangegeven dat veranderingen in afstanden van vaarwegen niet te verwachten waren. Een maximum aantal van 70 turbines is acceptabel.	12. Vergunninghouder dient hiertoe een gemotiveerd verzoek tot wijziging van de vergunning in te dienen. Het bevoegd gezag dient in principe te vergunnen wat is aangevraagd. Voor het vergroten van het vermogen dienen de effecten daarvan inzichtelijk gemaakt te worden.
13. Voorschrift 1h: voorstel om de operationele periode van 20 jaar in te laten gaan op de datum waarop het gehele park (alle installaties) operationeel is.	13. Ten aanzien van de duur van de vergunning van 20 jaar in voorschrift 1h), is er in deze ronde voor gekozen deze termijn te laten aanvangen vanaf de bouwperiode in plaats vanaf de operationele periode omdat de ontwerpdocumenten en de certificering is gebaseerd op 20 jaar vanaf de start van de bouw. Tevens is dit een duidelijk te identificeren moment. Net als bij OWEZ bestaat in beginsel de mogelijkheid om op gemotiveerd verzoek door middel van aanvullende inspecties na 20 jaar de duur van instandhouding te verlengen.
14. Voorschrift 6.1: de hoogte van de bankgarantie zou in een later stadium bepaald moeten worden. Eolic Power wil hier een bespreking over.	14. Deze zienswijze wordt ter kennisgeving aangenomen. De bankgarantie als opgenomen in voorschrift 6.1 blijft gehandhaafd.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
15. Voorschrift 6.2: duidelijker aangegeven waarop de maatregelen betrekking hebben. Om veiligheid kan het niet gaan, dat aspect is geregeld in 11.4.	15. Het aangehaalde voorschrift 11.4 voorziet in een adequate afhandeling van mogelijke calamiteiten. Het vooroverleg zoals genoemd in 6.2 kent als doel bij te dragen aan het voorkomen van calamiteiten door passende maatregelen voor te schrijven vanuit bevoegd gezag en kustwacht tijdens de bouwperiode. Deze passende maatregelen zoals bijvoorbeeld het tijdelijk plaatsen van markeringsboeien dienen locatiespecifiek en actueel te zijn. Deze maatregelen zijn niet in zijn algemeenheid in een voorschrift te vatten.
16. Voorschrift 6.5: het heiverbod brengt een grote beperking met zich waardoor realisering binnen een jaar niet mogelijk is. In relatie tot voorschrift 6.6 is een verlenging van de vergunning noodzakelijk. De vraag is hoe 6000 MW zo tot 2020 te realiseren is.	16. Het procedureverloop, de bouw- en de selectiecriteria voor de korte termijn vergunningverlening zijn alleen van toepassing op de parken waarvoor een vergunning is aangevraagd onder de huidige regelgeving. Voor de parken waarvoor in de lange termijn vergunningverlening (950 > 6000 MW) een vergunning zal worden aangevraagd zijn, worden nog beoordelings- en selectiecriteria opgesteld. In beginsel bestaat de mogelijkheid om op gemotiveerd verzoek door middel van aanvullende inspecties na 20 jaar de duur van instandhouding te verlengen.
17. Voorschrift 6.6: door de bijzonder grote afstand tot andere projecten moet een uitzondering voor Eolic Power worden gemaakt. De vermijdingsradius van 80 km voor de aanwezige ligplaatsen en jachtgebieden van de robben is niet meer werkzaam en de toegang tot de jachtgebieden op open zee blijft gewaarborgd.	17. De vermijdingsradius van 80 km komt voort uit het MER en de passende beoordeling. De bouwlocatie van het windpark ligt in het Nederlandse deel van de EEZ. Daarom zijn hier de Nederlandse instandhoudingdoelstellingen van toepassing en niet de Duitse. Het waarborgen van de toegang tot de jachtgebieden op open zee vormt geen instandhoudingsdoelstelling van de Vogel- en Habitatrichtlijn op het Nederlands Continentaal Plat.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
18. Voorschrift 7.2: het is wenselijk de termijn van vier weken te verkorten tot twee weken.	18. Voorschrift 7.2 bevat de mogelijkheid om indien bijzondere omstandigheden hiertoe aanleiding geven met een kortere termijn in te stemmen. Op voorhand deze ruimte al bieden staat haaks op het belang van de Kustwacht en zeevarenden om tijdig passende maatregelen te kunnen treffen teneinde de veiligheid te kunnen garanderen. Opgemerkt wordt dat dit natuurlijk ook in het belang van de vergunninghouder is
19. Voorschrift 8.3/8.6: een ingraafdiepte van drie meter of meer is niet goed te realiseren zonder veel grondverzet. Op 21 januari 2008 heeft het ministerie van LNV laten weten dat een aanlegdiepte van twee meter aangehouden wordt. Een diepere ligging wordt alleen voorgeschreven waar dat nodig en mogelijk is. Daarom het verzoek om dit ook in het besluit op te nemen.	19. Het Bevoegd Gezag vereist deze aanlegdiepte (gedurende tenminste de eerste 3 km van het kabeltracé vanaf het strand zeewaarts) juist omdat de veiligheid voor de scheepvaart, visserij en met name ook de kabel zelf in het geding kan komen wanneer deze aanlegdiepte niet gerealiseerd wordt. Deze diepteliggingseis is gebruikelijk voor hoogspanningskabels in de kustzone.
20. Voorschrift 9.1: vraag is waarom de veronderstelling dat er altijd sprake zal zijn van een revisie van het park zo zeker is.	20. Op basis van locatieonderzoek is niet uit te sluiten, het is zelfs erg aannemelijk, dat het inrichtingsplan aangepast wordt. In het geval dat sonderingen, lodingen, boringen of de uitkomsten van ander veldwerk geen consequenties heeft voor de inrichting van het park dan kan het inrichtingsplan ongewijzigd blijven. Dan nog is er dus sprake geweest van een herziening (op grond van onderzoek dat ten einde van de indiening van de aanvraag nog niet is uitgevoerd).
21. Voorschrift 9.4: dit voorschrift is onredelijk bezwarend en geeft teveel onzekerheid over wat er nog meer nodig is om risico's te kunnen beoordelen.	21. Aangezien in het gebied rond de locatie van het windturbinepark geen mijnbouwactiviteiten plaatsvinden, is het in het ontwerpbesluit opgenomen voorschrift niet van toepassing op dit windturbinepark. Dit voorschrift zal niet worden opgenomen in het definitieve besluit.
22. Voorschrift 9.5: een certificaat per turbine is onredelijk.	22. Ieder turbine is op zichzelf een volledige technische installatie; certificering per turbine is dan ook het uitgangspunt.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
23. Voorschrift 13.3: het plaatsen van een radarreflector moet als dwingend voorschrift worden geschrapd (zie ook reeds hiervoor ivm p. 11/20 OB).	23. Radarreflectors zullen niet altijd een toegevoegde waarde hebben zoals inspreker aangeeft. Vooralsnog wil het bevoegd gezag echter de plaatsing van de reflectors in overeenstemming met de IALA richtlijnen wel opnemen in de vergunning.
24. Voorschrift 16: niet duidelijk is op welk moment het monitoring- en evaluatieprogramma moet worden ingediend.	24. Na het nemen van het definitief besluit zal in overleg met de vergunninghouders een procedurebeschrijving ten aanzien van de behandeling van het gestelde in de vergunningvoorschriften worden opgesteld.
25. Voorschrift 22: verzoek om toe te voegen dat een weigering van de toestemming altijd met volledige onderbouwing zal plaatsvinden	25. Het bevoegd gezag acht het vanzelfsprekend dat dat het een besluit onderbouwt en acht het dan ook niet nodig dat vast te leggen in een voorschrift.
26. Voorschrift 23.1: de tweede zinsnede is te algemeen en moet worden beperkt tot het voldoen aan de andere voorschriften van de vergunning	26. Dit meer algemene voorschrift is een gangbare bepaling in het kader van Wbr-vergunningen. Hierbij is geen sprake van een vergaande verlegging of beperking van aansprakelijkheid ten aanzien van hetgeen in de vergunning is vergund.
27. Voorschrift 24.1: is ongebruikelijk en onredelijk bezwarend. Het volstaat om voor te schrijven dat binnen drie jaar na onherroepelijk worden van de vergunning moet worden begonnen met de bouw van het park, met een mogelijkheid tot verlenging van die periode, op verzoek. "Operationele periode" moet worden vervangen door "bouwperiode".	27. Er is gekozen voor een termijn van 3 jaar na het verkrijgen van een niet-onherroepelijke vergunning, om zo maximale duidelijkheid te scheppen in bestaande ruimteclaims en langdurige grote ruimteclaims op de Noordzee te beperken. De datum waarop een vergunning onherroepelijk wordt is van te voren niet vast te stellen en geeft daarom onduidelijkheid over de ruimteclaim voor andere potentiële Noordzeegebruikers. Indien de vergunninghouder na 3 jaar kan aantonen dat de bouw van het park in gang is gezet maar het park nog niet operationeel is kan de vergunning op verzoek overigens verlengd worden.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
28. Met betrekking tot bijlage 1 bij het ontwerpbesluit merkt Eolic Power het volgende op: 1. algemene opmerkingen m.b.t. vergunningvoorschriften monitoring: het onderzoek is technisch niet haalbaar en de vakinhoudelijke motivering van het onderzoek ontbreekt. Aan een aantal vereisten kan wel tegemoet worden gekomen door kleine wijzigingen of preciezere bepaling van het onderzoeksprogramma. Bovendien gaan de vereisten verder dan wat de Duitse vergunninginstantie eist	28. De initiatiefnemer kan in haar MEP een voorstel doen voor aanpassing van de methodiek en frequentie, zolang de voorgestelde onderzoeksfrequentie statistisch voldoende betrouwbaar resultaat geeft en de uitkomsten binnen het park in de tijd en de uitkomsten tussen de verschillende parken met elkaar vergelijkbaar blijven. Bevoegd gezag zal dit voorstel conform voorschrift 16 beoordelen. Het windpark ligt op het Nederlands Continentaal Plat, dus is de Nederlandse wetgeving van toepassing.
29. Ruimtelijke spreiding van het vereiste onderzoek: is voor een deel vaktechnisch en logistiek dermate verstrekkend dat het niet meer mogelijk is een verband te leggen met de effecten van het project. Dat geldt vooral voor metingen met betrekking tot de aanwezigheid van broedvogelkolonies, bruinvissen en zeevogels. Het onderzoek moet op zodanige wijze worden uitgevoerd dat de effecten ervan duidelijk kunnen worden bepaald en niet met andere factoren interfereren. De voorschriften lijken nu vooral bedoeld om kennis te vergroten op kosten van projecten, hetgeen niet de bedoeling van de wetgever kan zijn. Evaluatie is bovendien een plicht van het bevoegd gezag, niet van de vergunninghouder	29. De initiatiefnemer kan in haar MEP een voorstel doen voor aanpassing van de methodiek en frequentie, zolang de voorgestelde onderzoeksfrequentie statistisch voldoende betrouwbaar resultaat geeft en de uitkomsten binnen het park in de tijd en de uitkomsten tussen de verschillende parken met elkaar vergelijkbaar blijven. Bevoegd gezag zal dit voorstel conform voorschrift 16 beoordelen. Het is nog onbekend welke parken daadwerkelijk gebouwd gaan worden. Aan alle initiatiefnemer zijn daarom min of meer dezelfde monitoringsvoorschriften opgelegd. Nadat bekend is welke parken daadwerkelijk gebouwd gaan worden, kan in overleg met het bevoegd gezag en de andere initiatiefnemers afspraken gemaakt worden voor samenwerking. Daarnaast wordt momenteel binnen de overheid nagedacht over de organisatie van het monitorings- en evaluatieprogramma. Mogelijk kan blijken dat het bevoegd gezag hierin een voortrekkersrol kan vervullen. De meet- en monitoringsverplichtingen van de verschillende parken kunnen overlap vertonen. Het bevoegd gezag oriënteert zich op dit punt nog nader. Het bevoegd gezag is het verder eens met de inspreker dat evaluatie een plicht is van het bevoegd gezag en niet van de initiatiefnemer.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
30. Het voorschrift dat presentaties moeten worden gegeven is ongebruikelijk en onredelijk bezwarend	30. Bevoegd gezag is het niet eens met deze zienswijze. Presentaties hebben een meerwaarde t.o.v. een onderzoeksrapport, aangezien er achtergronden en interpretaties bediscussieerd kunnen worden met de desbetreffende deskundigen.
31. Onderwatergeluid als gevolg van heien: het bevoegd gezag kan aan de hand van een reeds ingediend meetconcept zien hoe het heigeluid gedurende de bouw van het Duitse park BARD offshore 1 gemeten wordt. De resultaten van deze metingen zal Eolic Power uitwerken en beschikbaar stellen. Het verzoek is om het monitoringsprogramma dan in omvang en nauwkeurigheid aan te passen. Verder verdient de permanente registratie zoals voorgeschreven bij de meting van het geluidsvolume en de geluidsverspreiding door middel van hydrofonen niet de voorkeur, wel een representatieve meting	31. Op basis van voortschrijdend inzicht t.a.v. het onderwatergeluid a.g.v. heien kan de initiatiefnemer in haar MEP een voorstel doen voor aanpassing van de methodiek en frequentie, zolang de voorgestelde onderzoeksfrequentie statistisch voldoende betrouwbaar resultaat geeft en de uitkomsten binnen het park in de tijd en de uitkomsten tussen de verschillende parken met elkaar vergelijkbaar blijven. Bevoegd gezag zal dit voorstel conform voorschrift 16 beoordelen.
32. Geluidsmeting operationeel windturbinepark: ook beperken tot het controleren van de voorspelde ecologische effecten en alleen als er aanleiding toe is	32. Het onderzoeksprogramma is gebaseerd op de kennisleemtes benoemd in het MER en de passende beoordeling; deze zijn terug te vinden in bijlage 1. De initiatiefnemer kan in haar MEP een voorstel doen voor de methodiek en frequentie, zolang de voorgestelde onderzoeksfrequentie statistisch voldoende betrouwbaar resultaat geeft en de uitkomsten binnen het park in de tijd en de uitkomsten tussen de verschillende parken met elkaar vergelijkbaar blijven. Bevoegd gezag zal dit voorstel conform voorschrift 16 beoordelen.
33. Effecten van heien op vislarven: algemeen wetenschappelijk onderzoek is geen taak van de vergunninghouder, onderzoek kan beter in laboratoria plaatsvinden en het vereiste onderzoek moet vakinhoudelijk uitvoerbaar zijn	33. De verplichting om de effecten van heien op vislarven te monitoren is voor de initiatiefnemer komen te vervallen. Bijlage 1 van het besluit is aangepast op dit onderdeel.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
34. Effecten van heien op vis: de voorspelde effecten en onzekerheden daarin geven geen aanleiding tot het monitoren van het gedrag van vissen. Onderzoek ten behoeve van alle of meerdere parken is efficiënter. Verder bleken gegevens opgetekend met behulp van een sleephydrofoon uit eigen tests foutief, de methode is daarom ongeschikt	34. In bijlage 1 van het besluit wordt het voorkomen en de vissterfte gevraagd en niet het gedrag. Zoals inspreker zelf aangeeft in de zienswijze is monitoring ook bedoeld om te controleren of voorspelde effecten uitkomen. Bevoegd gezag is van mening dat het in dit geval nodig is, gezien de leemtes in kennis. De initiatiefnemer kan in haar MEP een voorstel doen voor aanpassing van de methodiek en frequentie, zolang de voorgestelde onderzoeksfrequentie statistisch voldoende betrouwbaar resultaat geeft en de uitkomsten binnen het park in de tijd en de uitkomsten tussen de verschillende parken met elkaar vergelijkbaar blijven. Bevoegd gezag zal dit voorstel conform voorschrift 16 beoordelen. Het is nog onbekend welke parken daadwerkelijk gebouwd gaan worden. Aan alle initiatiefnemer zijn daarom min of meer dezelfde monitoringsvoorschriften opgelegd. Nadat bekend is welke parken daadwerkelijk gebouwd gaan worden, kan in overleg met het bevoegd gezag en de andere initiatiefnemers afspraken gemaakt worden voor samenwerking. Daarnaast wordt momenteel binnen de overheid nagedacht over de organisatie van het monitorings- en evaluatieprogramma. Mogelijk kan blijken dat het bevoegd gezag hierin een voortrekkersrol kan vervullen. De meet- en monitoringsverplichtingen van de verschillende parken kunnen overlap vertonen. Het bevoegd gezag oriënteert zich op dit punt nog nader.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
35. Monitoring bruinvissen in relatie tot het windturbinepark: de voorspelde effecten en onzekerheden geven geen aanleiding tot het monitoren van de effecten op bruinvissen en eventueel onderzoek kan worden gecombineerd met dat voor andere parken	35. Zoals inspreker zelf aangeeft in de zienswijze is monitoring ook bedoeld om te controleren of voorspelde effecten uitkomen. Bevoegd gezag is van mening dat het in dit geval nodig is, gezien de leemtes in kennis. Het is nog onbekend welke parken daadwerkelijk gebouwd gaan worden. Aan alle initiatiefnemer zijn daarom min of meer dezelfde monitoringsvoorschriften opgelegd. Nadat bekend is welke parken daadwerkelijk gebouwd gaan worden, kan in overleg met het bevoegd gezag en de andere initiatiefnemers afspraken gemaakt worden voor samenwerking. Daarnaast wordt momenteel binnen de overheid nagedacht over de organisatie van het monitorings- en evaluatieprogramma. Mogelijk kan blijken dat het bevoegd gezag hierin een voortrekkersrol kan vervullen. De meet- en monitoringsverplichtingen van de verschillende parken kunnen overlap vertonen. Het bevoegd gezag oriënteert zich op dit punt nog nader.

Datum

4 december 2009

Nummer

WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
36. Monitoring zeevogels in relatie tot het windturbinepark: de voorspelde effecten en onzekerheden geven geen aanleiding tot het monitoren van de effecten op vogels. Dit geldt ook voor dichtheden, mijdingsgedrag en ruimtelijke verdeling van vogels en radardekking en aanvaringsrisico's. De onderzoeken kunnen beter gecombineerd worden met andere parken, al dan niet van Eolic Power zelf. De vereiste spreiding van het onderzoek is voor een deel niet vaktechnisch motiveerbaar en de actieradius moet worden verkleind. Verder staan de te verwachten resultaten van registratie op afstand van broedvogelkolonies niet in verhouding tot de kosten. De meetprocedures voor de registratie van zeevogels en broedvogelkolonies zijn niet verder gedefinieerd in het ontwerpbesluit. Tot slot is voor een aantal vereisten nog onduidelijk of deze wel technisch haalbaar zijn. Dit geldt bijvoorbeeld voor de nachtelijke registratie van trekvogels en de waarneming van zeevogels en broedvogelkolonies met radarinstallaties	36. Zoals inspreker zelf aangeeft in de zienswijze is monitoring ook bedoeld om te controleren of voorspelde effecten uitkomen. Bevoegd gezag is van mening dat het in dit geval nodig is, gezien de leemtes in kennis. Het is nog onbekend welke parken daadwerkelijk gebouwd gaan worden. Aan alle initiatiefnemer zijn daarom min of meer dezelfde monitoringsvoorschriften opgelegd. Nadat bekend is welke parken daadwerkelijk gebouwd gaan worden, kan in overleg met het bevoegd gezag en de andere initiatiefnemers afspraken gemaakt worden voor samenwerking. Daarnaast wordt momenteel binnen de overheid nagedacht over de organisatie van het monitorings- en evaluatieprogramma. Mogelijk kan blijken dat het bevoegd gezag hierin een voortrekkersrol kan vervullen. De meet- en monitoringsverplichtingen van de verschillende parken kunnen overlap vertonen. Het bevoegd gezag oriënteert zich op dit punt nog nader. De initiatiefnemer kan in haar MEP een voorstel doen voor aanpassing van de methodiek en frequentie, zolang de voorgestelde onderzoeksfrequentie statistisch voldoende betrouwbaar resultaat geeft en de uitkomsten binnen het park in de tijd en de uitkomsten tussen de verschillende parken met elkaar vergelijkbaar blijven. Bevoegd gezag zal dit voorstel conform voorschrift 16 beoordelen.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Volgnummer: 13	Afzender: Vereniging Vrienden van Schiermonnikoog J.F. Huizing Kooisingel 5 9753 EZ HAREN
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1. Belanghebbende stelt dat de stelling van het bevoegd gezag dat de windmolens niet vanaf Schiermonnikoog zichtbaar zijn, niet juist is. Iemand van 1,75 m lengte ziet de wieken boven de horizon slaan. De ashoogte van een windmolen is 90 m, plus lengte wiek 60 m maakt dat de windmolen 150 m boven zeeniveau uitkomt. Als 's zomers het zeewater koeler is dan de lucht koelen de onderste luchtlagen af. Licht dat van een object ver op zee naar een waarnemer op het strand die luchtlagen passeert, wordt enigszins met de aardkromming mee gebogen. Daardoor kunnen objecten ver op zee duidelijker zichtbaar zijn dan de eenvoudige berekening doet vermoeden. Belanghebbende wijst de ontwerpvergunning af en verzoekt het bevoegd gezag: - de berekening van het windmolenpark opnieuw te verrichten - vervuiling van de horizon te voorkomen door de windmolens buiten het zicht vanaf de Waddeneilanden te bouwen.	1. Rekening houdend met de kromming van de aarde en gemiddelde atmosferische omstandigheden is een windturbine met een tiphoogte van 150 m op een afstand van ca. 54 km en verder in zijn geheel niet meer zichtbaar vanaf het strand. De gemiddelde atmosferische omstandigheden zijn echter een theoretisch uitgangspunt. Uit meteorologische zichtdata van het KNMI (gemeten over de periode van 1995-2009) voor de locatie Vlieland blijkt dat het maximale zicht 55 km bedraagt en dit in slechts 5% van de tijd voorkomt. Op een afstand van minder dan 54 km zouden dus in principe gedurende een zeer kleine periode van het jaar periodiek net de toppen van de rotorbladen zichtbaar kunnen zijn. Echter door de lichte kleur en de slankheid van de rotorbladen is dat nog zeer onwaarschijnlijk. Daar de afstand van Schiermonnikoog tot de dichtstbijzijnde windturbine van het park 56 km bedraagt kan gesteld worden dat de windturbines niet zichtbaar zullen zijn vanaf Schiermonnikoog, ook niet vanaf de hoogste duin.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Volgnummer: 14	Afzender:	Koninklijk Nederlands Watersport Verbond Mevrouw L.M. Polet – de Vreeze Postbus 2658 3430 GB Nieuwegein
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1. Belanghebbende stelt dat de aangevraagde locatie direct tegen de aangrenzende scheepsverkeerroutes aanligt en daarmee een grotere vaardichtheid in die routes veroorzaakt. Watersportverbond stelt dat tussen windturbineparken en scheepsverkeerroutes ruime zones nodig zijn die ook uitwijk- en manoeuvreerruimte bieden aan de scheepvaart, inclusief de recreatievaart die het alleen is toegestaan deze routes haaks over te steken. Deze zones ontbreken in het ontwerpbesluit. Belanghebbende dringt aan op een goede afstemming met de plannen van Duitsland met betrekking tot windturbineparken. Dit omdat het verkeer van jachten langs de kust parallel aan de route richting de Elbe, en het noord-zuidverkeer van en naar de havens aan de kust mogelijk moet blijven.	1. <i>Vaardichtheid scheepvaartroutes:</i> Er loopt slechts één scheepvaartroute in de buurt van de windparken, dit is het VSS German Bight Western Approach ten noorden van de windparken (zie het kaartje in het besluit van het gebied met de recente AIS gegevens ingetekend). Omdat het om een verplichte route gaat (een verkeersscheidingsstelsel) varen zeeschepen nu ook al in deze routes, dus de windparken verhogen de dichtheid in de route niet. Voor de pleziervaart geldt dat er geen reden is om aan te nemen dat deze zich in dit VSS zal gaan begeven vanwege de windparken en dat daarmee de verkeersdichtheid in het VSS zou worden vergroot. Er is ten zuiden van de windparken nl. meer dan voldoende ruimte om oost-west en west-oost routes te varen. Ook kan noordelijk van de windparken en het VSS worden gevaren; dit ligt echter minder voor de hand (extra mijlen).

Datum

4 december 2009

Nummer

WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
	<i>Kruisend verkeer/uitwijken:</i> Kruisend verkeer is niet te verwachten ter hoogte van deze windparken. In Nederland geldt dat er geen scheepvaart, inclusief pleziervaart, in de windparken en de aangrenzende 500 meter veiligheidszone wordt toegestaan. Het kan dus niet voorkomen dat een groot schip dat bijvoorbeeld in het VSS vaart moet uitwijken voor een (plezier)vaartuig dat loodrecht op het VSS uit het windpark komt varen, waardoor het grote schip naar stuurboord moet uitwijken en in de problemen komt met het windturbinepark. Het VSS wordt feitelijk door het windpark afgeschermd van kruisend verkeer. Kruisend verkeer dat 'vanachter' een windpark vandaan komt en waarvoor zou moeten worden uitgeweken in de richting van het windpark is hooguit te verwachten aan de oostzijde van het windpark BARD. Hier is echter aansluitend het windpark Borkum Riffgrund West II gepland. Om deze redenen wordt er geen extra veiligheidsmarge aangehouden rondom het VSS die uitwijkmanoeuvres voor kruisend verkeer wel mogelijk zou kunnen maken; er bestaat hiervoor geen aanleiding.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Volgnummer: 15	Afzender:	Productschap Vis
		Ir. B.J. Odink Treubstraat 17 2280 AB RIJSWIJK
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:	
1. Door de komst van windturbineparken in zee zal de visserij ernstig worden belemmerd in haar bedrijfsuitvoering en een veilige vaart. De oprichting van windparken vindt plaats in belangrijke visgebieden. Dit besluit doet afbreuk aan de economische belangen van de vissers in het gebied.	1. De windmolenparken zijn buiten de 12 mijl zone geprojecteerd. Een windpark beslaat minder dan 1% van de Nederlandse Noordzee. Door de aanleg van een of meerdere windparken resteren voldoende vaarmogelijkheden voor de bedrijfsuitvoering van visserij. Er blijven voldoende alternatieve vaarroutes buiten de zeescheepvaartroutes bestaan.	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
2. Verzocht wordt om nader te onderzoeken wat de mogelijkheden van dubbel gebruik zijn. Het veiligheidsaspect is hier van groot belang. Indien dubbel gebruik niet mogelijk is, moet gekeken worden of een combinatie van windpark en natuur een optie is. Ook moet voor de vissector duidelijker omschreven worden hoe een eventueel verlies van visgronden gecompenseerd wordt.	2. Vanuit scheepvaartveiligheidsoogpunt is het van belang dat er geen schepen in- en uit windparken varen, omdat hiermee kruisend verkeer wordt geïntroduceerd. De doorgaande scheepvaart rondom het windpark zal op basis van de Internationale bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee in een aantal gevallen moeten uitwijken voor dit kruisend verkeer. Daarvoor is door het windpark geen ruimte. Daarnaast is het uitvoeren van reddingsacties in een windpark lastiger dan daarbuiten. Het gebruik van het windpark door de visserij vind ik dan ook niet aanvaardbaar. Het verlies aan visgronden door de realisatie van 950 MW in deze vergunningsverleningsronde is dusdanig klein dat dit niet voor compensatie in aanmerking zal komen.
3. Belanghebbende stelt dat de Beleidsregels inzake toepassing Wbr in de EEZ het karakter dragen van een AmvB. Voor een dergelijke vorm van delegatie van regelgeving moet een wet de basis bieden. Dit is in de Wbr niet het geval.	3. Een beleidsregel is een bij besluit vastgestelde algemene regel voor de afweging van belangen, de vaststelling van feiten of de uitleg van wettelijke voorschriften bij het gebruik van een bevoegdheid van een bestuursorgaan. De vergunningverlening voor windturbineparken op de Noordzee vindt zijn grondslag in de Wet beheer rijkswaterstaatswerken. Ter nadere specificering van de Wbr voor installaties in de Noordzee zijn de Beleidsregels inzake toepassing Wbr op installaties in de exclusieve economische zone vastgesteld. Deze beleidsregel knoopt aan bij bestaande bevoegdheden en de daarvoor geldende wettelijke regels en heeft dus niet het karakter van een AmvB.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
4. Belanghebbende stelt dat het bevoegd gezag geen bevoegdheid heeft tot het verlenen van vergunningen voor windparken. Conform art. 5 van de Beleidsregels wordt rekening gehouden met andere op de Noordzee betrekking hebbende plannen en gebiedsaanwijzingen, waaronder die op grond van de Wet ruimtelijke ordening. De Planologische Kernbeslissing Near Shore Windpark is een dergelijke gebiedsaanwijzing en is nooit officieel herroepen. Deze PKB sluit de bouw van andere windparken uit.	4. Deze PKB waar belanghebbende naar verwijst (Kamerstukken II 2000/2001, 27 041) is uitgevaardigd op grond van de Wro. De Wro geldt niet in de Exclusief Economische Zone. De ontwerpbesluiten waar belanghebbende haar zienswijze op geeft, zijn allen gesitueerd in de EEZ. De PKB en het daarin neergelegde moratorium hebben dan ook geen betrekking op de vergunningaanvragen in de ontwerpbesluiten waar belanghebbende nu haar zienswijze over heeft ingediend.
5. Visserij schepen zijn niet verplicht om na 2014 AIS aan boord te hebben, terwijl dit wel de schepen zijn die met name in de kustzone actief zijn. Het bevoegd gezag mag de verkeersveiligheid niet laten afhangen van het AIS gebruik.	5. Visserij schepen met een lengte kleiner dan 15 meter zijn inderdaad niet verplicht om AIS aan boord te hebben. Het aantal kleine vissersschepen dat zich buiten de 12 NM uit de kust begeeft waar de windparken aangevraagd zijn is echter beperkt (0-9 schepen per 1000km ²), zo blijkt uit het Vonovi onderzoek [Scheepvaartverkeer op het Nederlands deel van de Noordzee over de periode 1999-2001 op basis van dagvluchten (figuur F-5 visserij)].
6. In de berekeningen van de kansen op een aanvaring/aandrijving is niet gekeken naar de cumulatieve kans. Als belanghebbende deze berekening nog eens doorredeneert, bedraagt de kans op een aanvaring/aandrijving gemiddeld 138% per jaar.	6. Belanghebbende stelt onterecht dat in de berekening van de kansen op een aanvaring/aandrijving niet is gekeken naar de cumulatieve kans. De MER beschrijft in navolging van de richtlijnen de cumulatieve kans op aanvaring, aandrijving en uitstroom van chemicaliën. Het bevoegd gezag heeft bij haar overweging omtrent cumulatieve effecten rekening gehouden met de andere aanvragen voor windparken die momenteel in procedure zijn. Daarbij is de realisatie van 6000 MW geen uitgangspunt omdat dit nog niet vastgesteld lange termijnbeleid betreft. Afwegingen omtrent 6000 MW worden gemaakt in het kader van het in ontwikkeling zijnde Nationaal Waterplan.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
7. In het MER wordt er niet inhoudelijk ingegaan op de hulp die kan worden geboden bij calamiteiten in de nabijheid van of binnen windparken; er wordt geen nadere analyse gegeven in hoeverre reddingsoperaties uitvoerbaar zijn. Ook is het geen optie om de veiligheidszone van 500m uit te breiden.	7. Het MER is door mij geaccepteerd als volledig; aanvulling van het MER is in dit stadium van de aanvraag niet meer aan de orde. Hulpverlening binnen een windpark kan worden belemmerd door de windturbines. Mede daarom wordt er geen scheepvaartverkeer (inclusief visserij) toegestaan in de windparken en is een veiligheidszone van 500 meter van toepassing, zodat de kans op SAR operaties in een windpark tot het uiterste wordt beperkt. Uitbreiden van de 500 meter zone is niet mogelijk omdat dit internationale verdragsregels zou schenden (UNCLOS).
8. Belanghebbende sluit zich aan bij de Nautische Adviesgroep, die stelt dat er minimaal 2 nm tussen de diverse parken moet liggen, zodat er voldoende ruimte overblijft om te navigeren.	8. Uit de adviezen van de Nautische adviesgroep blijkt niet dat 2 NM ruimte tussen windparken in het algemeen is geadviseerd. Het is mij onduidelijk waarop u deze veronderstelling heeft gebaseerd.
9. Belanghebbende verzoekt aan het bevoegd gezag om het voorzorgsprincipe van toepassing te verklaren op de ontwerpvergunningen.	9. Het voorzorgsprincipe is in alle besluiten gehanteerd, zie hiervoor het beschreven toetsingskader in de besluiten. Hantering van dit principe betekent echter niet dat ik geen windparken zou kunnen vergunnen; de door mij gemaakte afwegingen wijzen uit dat met toepassing van het voorzorgsprincipe vergunning mogelijk is.
10. Belanghebbende acht het noodzakelijk dat bij nieuwe initiatieven voor plaatsing van windparken in het MER vergelijkingen worden gedaan met het Near Shore windpark op het gebied van kosten en risico's. In het MER zijn deze vergelijkingen niet opgenomen.	10. Bij het Near Shore Windpark (OWEZ) is een monitorings- en evaluatieprogramma in gang. Resultaten uit dit programma zijn en worden meegenomen in de milieueffectrapportages en de besluitvorming over toekomstige aanvragen voor windparken. Ook in de voorliggende aanvragen en MER's zijn de toen beschikbare onderzoeksgegevens van OWEZ meegenomen. OWEZ toont tot op heden geen onaanvaardbare veiligheidsrisico's. Een kostenvergelijking behoort niet tot het Wbr-toetsingskader.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Volgnummer: 16

Afzender:

Fam. R. Wolters
Avondsterlaan 29
9742 KA GRONINGEN

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1. Belanghebbende is voor duurzame windenergie maar maakt bezwaar tegen het plaatsen van mega windmolens die wel degelijk met het blote oog vanaf het eiland Schiermonnikoog te zien zullen zijn. Belanghebbende wil het onbelemmerde uitzicht vanaf de kust bewaren en stelt dat een windmolenpark een industrieel gebied is dat niet samengaat met de schoonheid van Nationaal park Schiermonnikoog, zelfs werelderfgoed.	1. Het geplande windturbinepark staat 56 km uit de kust van Schiermonnikoog. Uit een studie naar de zichtbaarheid van de windturbines in het MER blijkt dat deze niet zichtbaar zijn vanaf de kust van Schiermonnikoog. Nader onderzoek van het bevoegd gezag bevestigt deze bevinding. Het landschap wordt daarmee behouden.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Volgnummer: 17	Afzender:	Centraal Nautisch Beheer Mvr. A. Kee Postbus 19406 1000 GK Amsterdam
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:	
1. Belanghebbende kan zich verenigen met het voornemen een vergunning te verlenen met name op het aspect van de scheepvaartveiligheid. Kortheidshalve wordt verwezen naar de zienswijzen zoals naarmore gebracht op het ontwerpbesluit aanvraag Wbr-vergunning voor het windturbinepark Beaufort.	1. Het bevoegd gezag heeft kennis genomen van uw zienswijzen. Voor de reactie verwijs ik naar de reactie op uw zienswijzen zoals naarmore gebracht op het ontwerpbesluit aanvraag Wbr-vergunning voor het windturbinepark Beaufort.	

Volgnummer: 18	Afzender:	J.E. Homan Langestreek om de noord 5 9166 NV SCHIERMONNIKOOG
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:	
1. Belanghebbende stelt dat de plannen voor de windmolenparken moeten worden getoetst aan de effecten op het landschap en de beleving van mensen. In de Nota Noordzee 2012 en de Planologische Kernbeslissing Derde Nota Waddenzee (aangepast deel 3) wordt het landschap behouden als doelstelling aangemerkt. Drie windmolenparken zijn drie grootschalige industrieterreinen die niet samengaan met de schoonheid van de natuur van nationaal park Schiermonnikoog dat ook nog werelderfgoed is.	1. Het geplande windturbinepark staat 56 km uit de kust van Schiermonnikoog; het staat dus niet in het nationaal park Schiermonnikoog. Uit een studie naar de zichtbaarheid van de windturbines in het MER blijkt dat deze niet zichtbaar zijn vanaf de kust van Schiermonnikoog. Nader onderzoek van het bevoegd gezag (zie antwoord bij J. Homan 2.) bevestigt deze bevinding. Het landschap wordt daarmee behouden.	

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
2. Belanghebbende stelt dat de windmolens wel zichtbaar zullen zijn vanaf Schiermonnikoog indien gerekend wordt met de methode beschreven in het rapport 'Handreiking Landschap en Windturbines' van het ministerie van LNV. De drie windmolenparken zijn een verzameling van 175 bouwwerken van 150 m hoog (ashoogte 90 m + 60 m lengte wiek). Een object van 150 m hoogte is onder gemiddelde atmosferische omstandigheden te zien: - vanaf het strand: 56 km - vanaf de duin bij Noderstraun: 63 km - vanaf de Wasserman (hoogste duin op Schiermonnikoog): 69 km Dus komen windmolenparken idealiter op 70 km van Schiermonnikoog te staan.	2. Rekening houdend met de kromming van de aarde en gemiddelde atmosferische omstandigheden is een windturbine met een tiphoogte van 150 m onder gemiddelde atmosferische omstandigheden op een afstand van ca. 54 km en verder in zijn geheel niet meer zichtbaar. Uit KNMI zichtdata (gemeten over de periode van 1995-2009) voor de locatie Vlieland blijkt dat het maximale zicht 55 km bedraagt en dit slechts 5% van de tijd is voorgekomen. Op een afstand van minder dan 54 km zou dus in principe gedurende een zeer kleine periode van het jaar periodiek net de toppen van de rotorbladen zichtbaar kunnen zijn. Echter gezien de beperkingen van het menselijk oog is dit door de lichte kleur en de slankheid van de rotorbladen dan nog zeer onwaarschijnlijk. Daar de afstand van Schiermonnikoog tot de dichtstbijzijnde windturbine van het park 56 km bedraagt en het maximale zicht 55 km kan met zekerheid gesteld worden dat de windturbines niet zichtbaar zullen zijn vanaf Schiermonnikoog, ook niet vanaf de hoogste duin.
3. Het cumulatieve aspect van de vergunde Duitse parken Borkum Riffgrund West en Borkum West II betekent dat een enorm aaneengesloten front van windturbines ontstaat.	3. De drie genoemde windparken komen naast elkaar te liggen.
4. Belanghebbende wil benadrukken dat duurzame energie niet per definitie duurzaam is in landschappelijke zin; natuur is voor mensen een wezenlijke beleving. Belanghebbende pleit voor een duurzame energie en een duurzaam landschap.	4. Het bevoegd gezag is van mening dat het duurzame landschap rond Schiermonnikoog bewaard blijft, zie antwoord uw zienswijze 2 en Vereniging Vrienden van Schiermonnikoog.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140

Volgnummer: 19	Afzender: H.C. Homan Noorderstreek 44 9166 NR SCHIERMONNIKOOG
Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:

BESLUIT WBR-AANVRAAG OFFSHORE WINDTURBINEPARK EP OFFSHORE NL 1

Kernpunt(en) van de zienswijzen:	Reactie van Bevoegd Gezag:
1. Belanghebbende stelt dat de uitspraak "De parken liggen zo ver uit de kust dat ze niet met het oog te zien zijn vanaf de Waddeneilanden." in het ontwerpbesluit 'EP Offshore NL1' niet juist is. Uitgaande van de voorgenomen bouwhoogte, met toepassing van de bekende rekenkundige zeevaartformules, blijkt de bovenkant van de windmolens weldegelijk zichtbaar, zeker bij helder weer. Staande op een duintop van 20 m hoogte zijn BARD, EP en GWS zichtbaar. Samen met de Duitse parken aan de oostzijde hiervan ontstaat een volledig bezette noordelijke horizon met draaiende rotorbladen en eventueel nachtverlichting.	1. Het geplande windturbinepark staat 56 km uit de kust van Schiermonnikoog; het staat dus niet in het nationaal park Schiermonnikoog. Uit een studie naar de zichtbaarheid van de windturbines in het MER blijkt dat deze niet zichtbaar zijn vanaf de kust van Schiermonnikoog. Nader onderzoek van het bevoegd gezag (zie antwoord bij J. Homan, zienswijze 2.) bevestigt deze bevinding. Het landschap wordt daarmee behouden.

Datum
4 december 2009

Nummer
WSV/2009/1140